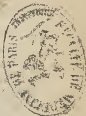
CLAVDII 4.

GALENI ALIQVOT OPVSCVLA NVNC PRIMVM VENETORVM OPERA INVENTA ET EXCVSA,

Quorum ſequens tibi pagella catalogum indicabit.

LVGDVNI,

Apud Gulielmum Rouillium ſub ſcuto Veneto.

1550

CLAVD. Galeni, de musculorum dissectione ad Tyrones, liber August. Gadaldino medico Mutinensi interprete. Hic in impressis codicibus Græcis desideratur.

GALENI de neruorum dissectione ad Tyrones, liber integer, August. Gadaldino Mutinensi interprete. Hic in impressis Græcis exemplaribus corruptus, ac mutilus legitur.

GALENI de vocalium instrumentorum dissectione August. Gadaldino Mutinensi interprete.

CLAVD. Galeni, breuis denotatio dogmatum Hippocratis, quam Ioannes Stobæus, sermone nonagesimo nono, Galeno ascribit, Conrado Gesnero Tigurino medico interprete.

GALENI fragmentum ex quatuor commentarijs, quos ipse inscripsit, de ijs quæ medicè dicta sunt in Platonis Timæo, August. Gadaldino interprete.

PRINCIPIVM commentarij primi, in primum librum Hippocratis Epidemiorum, quod in alijs impressionibus desiderabatur, nunc primùm à Nicolao Machello medico Mutinensi, latinitate donatum.

ORIBASII de Cucurbitulis, scarificatione, hirudinibus, deriuatione, & reuulsione sermo, ex septimo & octauo Medicinalium collectionum, ad Iulianum Imperatorem libro, August. Gadaldino interprete.

GVIL

GVLIELMVS ROVILLIVS LECTORI BENEVOLO S.

VIA *audieramus aliquot Galeni opuscula Venetijs recens inuenta fuisse, quæ nusquàm post hominum memoriam visa fuissent, nos pro munere nostro, & voluntate ea qua semper quum studiosorum omnium, tum verò Medicinæ candidatorum studia iuuare volumus, nihil prius duximus, quàm vt ad ea quamprimùm recuperanda amicorum opera vteremur, nō ferendum omnino esse arbitrati, quòd tandiu* Medicinæ *studiosi fructu eo priuarentur quem* ex *librorum eiusmodi lectione percipere posse videbantur*. Nostra *itaque & amicorum industria effectum est, vt & primi omnium in* Gallia *opuscula ea haberemus, & municipibus nostris (quia inter* Galeni *opera,*

quæ tum vniuersa excudebantur, deesse videbant) transcribenda daremus. Quia verò sub ea forma qua hactenus Galeni libri ex nostra officina in manus tuas prodière, desiderari posse videbantur, ea in Enchiridij modum redacta publicare nobis visum est: tum vt cū ijs Galeni libris quos iam excudimus congruerent, tum etiam ne nouitatis auidus lector, propter hosce aliquot recèns in lucem editos libros, vniuersum illud Galeni librorum corpus nuper Venetijs impressum, emere maximo cogeretur. Tu igitur lector beneuole, nostram hanc & amicorum operam, ac de tuis, tum studijs, tum commodis benemerendi studium, æqui boniq; consule, & nullo tuo, aut certè paruo impendio his libris fruere, donec alios tibi eiusdē Galeni libros multò vtilissimos paramus.

*

Vale.

CLAVD. GALENI DE MVSCVLORVM DISSECTIONE AD TYRONES LIBER,

AVGVSTINO GADALDINO MEDICO MVTINENSI INTERPRETE.

Liber hic in impreßis codicibus Græcis desideratur.

*

PROOEMIVM.

VSCVLORVM DISsectionem sine reprehensione certè conscripsit nemo, accuratiùs tamen multò quidem quàm alij Marinus. Verùm cùm nec vno tantùm libro, nec ordinatim de omnibus ipse narrauerit, idcirco Pelopis, & Lyci, & Aeliani musculorum dissectio in pretio iure habita est. Pelopis igitur in tertio Hippocraticarum institutionum libro, vnà cum omnibus aliis corporis partibus, musculos quoque dissecuit.

Lycus maximum de eiſdem librum compoſuit. Aelianus in eo libro, quem veluti compendium voluminum anatomicorum à patre conſcriptorum, fecit, ſimul cum aliis cunctis particulis, muſculorum quoque & ipſe ſcripſit diſſectionem. Longior autem euaſit Lyci liber: quòd & prolixius omnia interpretetur: quódque logicas quæſtiones iis, quæ ex diſſectione apparent, commiſcuerit: ac præterea, quòd de affectibus multos ſermones habuerit, quorum quædam nulla in re muſculorum diſſectionibus accommodantur. Aelianus ſanè & Pelops ſola ea quę apparent, perſecuti fuere: quod & ego nihilo ſecius nunc facere decreui. Nam de muſculorum motu alibi duobus commentariis tractatum à me fuit. De vtilitate verò ſimul cum reliquis omnibus in magna illa narratum eſt tractatione, quæ de particularum vſu inſcripta eſt. Ac pręterea quònam quis modo optimè non in muſculis tantùm, ſed in aliis etiam omnibus animalis particulis diſſecandis ſe exerceat, in anatomicis adminiſtrationibus traditur. Quare nihil quicquam priuatim ſcribere ſtatueram de muſculorum diſſectione: ſed vbi quæcunque omnia per diſſectiones à nobis inuenta ſunt, in vnum volumen congererem: tunc quoque quæ à ſuperioribus medicis in muſculis diſſecandis prætermiſſa vel non rectè iuuenta fuere, manifeſtare decreueram. Cùm tamen nonnulli amici per ſeipſos ſeſe vellent exercere, commentarios non ab re quoſdam habere eorum quę me indicante inſpexere, voluerunt, méque vt hunc librum componerem, impuler

lerunt. In quo quæcunque in musculorum apparent dissectione, doceo. Nullam autem de actione demonstrationem adhibeo, sed capita duntaxat eorum, quæ in aliis libris demonstrata sunt, in memoriam reuoco. Si quæ verò Lycus prætermiserit, vel indiligenter scripserit, eorum me aliquam mentionem facere voluere: quādoquidem hic clarissimè omnium atque optimè musculos dissecuisse creditur. Hæc igitur sunt, quæ hic liber pollicetur. Sed iam ad eorum narrationem veniamus. Qui se in musculorū dissectione exercere cupit, suffocata in aqua simia, primùm ipsam excoriet, quemadmodum in anatomicis administrationibus dicimus. Nam in hoc multi errarūt, cuilibet hoc opus imponentes.

De lato musculo sub colli cute latente, buccásque mouente.

CAP. I.

IIdem pleraque alia dilaniant ac cōfundunt, veluti etiam nihilominus tenuem illum, ac latum musculum, qui sub cute in collo habetur: quem si quis etiam nolit musculum appellare, sed musculosam naturam, vel substantiā, vel quomodocunq; velit ipse vocare, id faciat licet. Incipit hic musculus in priori quidem parte ex labrorum ac buccarū, in posteriori verò ex spinæ regionibus, toti cuti quæ circa collum est, in orbem subtensus, tenuis membranosúsque existens: vt ob hoc ipsum lateat, ac mēbrana potius, quàm musculus esse videatur, quousq; vnà cū cute inspiciatur: nā si ab hac separetur, manifestus euadit. Nullus ve-

rò ab hoc muſculo detinetur articulus, quandoquidem nec in articulum etiam inſeritur, verùm buccas ac cutim, quibus coaleſcit, ſolas mouet. Eius autem motus etiam ante diſſectionem in nobis ipſis euidens ac clarus eſt, cùm buccas à ſeipſis mutuò ad latera citra inferioris maxillæ motionem, oriſq; apertionem, abducere volumus. Iam & in iis qui ſpaſmo corripiendi ſunt, primus omnium intenditur hic muſculus. Et qui cynici, id eſt canini, vocantur ſpaſmi, hoc præcipuè muſculo affecto fiunt. A' nobis porrò muſculus hic, clarioris doctrinæ gratia, myωdes platyſma, id eſt, muſculoſa dilatatio, appelletur. Itaque toti quidem ceruici circumiectus eſt, deorſum verò fertur, in priori quidem parte vſque ad claui culas: in poſteriori verò iuxta ſcaptularum ſpinas, vſque ad metaphreni ſeu dorſi principium. Quod verò inter hanc inſertionem, & originem, eſt medium, membranoſum exiſtens, rectum, per mediam, quæ in collo eſt, ſpinam extenditur. Hoc igitur corpus diſſectionis profeſſores, cùm malè animal excoriarent, ignorarunt. Sed iam tempus eſt, vt ad faciei muſculos accedam.

De labrorum muſculis.

CAP. II.

LAbrorum muſculi, qui & exactè labrorum cuti permiſcentur, quatuor numero ſunt, duo ex ſuperioribus partibus, vtrinque nimirum vnus à malis obliqui diſcedentes, & duo ex inferioribus, ab extrema maxilla, vbi eſt mentum quod vocant, id eſt, genαon, vtraque etiam

nimi

nimirum parte vnus, alter à dextra, à ſiniſtra alter. Sanè ſi ambo ſuperiores tenſi fuerint, ſuperius lab rum, ſurſum trahitur, ſin alter ſolus, ad eum labrum attrahitur: Ita quoque de inferioribus dicendum. nam ſi ambo extenſi fuerint, deórſum trahitur labrum: ſi alter duntaxat, verſus illum attrahitur. De labrorum verò in priora motu, de quo nullam omnino mentionem fecerunt diſſectionis profeſſores, in alio dicetur libro, in quo etiam de omnibus aliis obſcuris dubiíſve motibus tractabo.

De muſculis qui ad naſi alas ſunt. CAP. III.

DVo ſunt alij vſquequaq; exigui muſculi, qui à malis incipientes vtrinq; vnus, in ſibi reſpõdentem naſi alam inſeruntur, ipſam aperientes. A nullo autem muſculo naſus contrahitur: ſed cùm prædicti muſculi ab actione ceſſant, mediam tunc ipſe acquirit conſtitutionem. Nullus verò eſt muſculus, qui naſum à prædicta apertione ad maiorem abducat: ſed in vehementioribus inſpirationibus, alæ ſpiritus impetum inſequuntur. Deórſum porrò trahitur naſus, quòd labra per appenſionem conſequatur.

De muſculoſa frontis natura, quæ ſub cute eſt.
CAP. IIII.

ET ſanè frontis cuti, muſculoſa quædã natura tenuis ſubtẽditur, ipſiq; cuti coalita eſt. ideóque tota quæ in fronte eſt cutis, maxilla etiã quieſcente, mouetur

De muſculis oculorum. CAP. V.

MVſculi qui circa oculi baſim ſiti ſunt, ſiue quis vnum eſſe ipſum dicat, ſiue duplicẽ, ſiue

triplicem,siue etiam duos vel tres coalitos,ad firmandū certè oculū conferunt,cùm præsertim pusillū aliquod corpus,accuratè directò inspiciendū nobis sit. Cæteri omnes qui oculū mouent, sex numero sunt:quorū quatuor rectis motibus præsunt,reliqui duo totum oculum circunuertunt. Sed hi à magni anguli regionibus prodeuntes, in paruū pertingunt. Ex aliis quatuor, vnus oculū sursum,alter deórsum,tertius ad nasum,quartus ad paruum angulū,trahit. Quicunq; verò nō sex,sed quinque affirmant esse hos musculos(id quod etiam Lycus opinabatur)ij non in numero solùm eorum,sed in actionibus quoque cognoscendis errant.

De musculis maxillam inferiorem mouentibus.

CAP. VI.

QVatuor musculorū cōiugationes maxillam inferiorē mouent,ac sursum quidē trahunt, qui crotaphitæ,id est temporales,vocātur:& qui intra os siti sunt. Ad latera verò adducunt,qui in buccis sunt locati,quos masseteras, id est, mansorios,nomine ab vtilitate imposito, appellant. Deórsum trahunt reliqui duo:sed hi angusti prolixíque sunt:qui post infráq; aures incipiētes,& per collum in priora procedentes,atq; déinde in idem mutuò,qua maxillæ inseruntur, coeuntes, ipsam,cùm tenduntur,aperiunt. Hi soli inter omnes musculos,ambas quidē partes extremas,carnosas habent:mediā verò quæ referat tendonem exquisitū. Ex reliquis,cōiugationibus validis magnisq; temporales vtrinq; vnus,in extremas maxillę coronas,id est cornices,& in maxillam ipsam

per

pertingunt:circa cornicis ecphysin,ideſt,exortũ ſiue proceſſum,validis aponeuroſibus(quaſi proneruationes dixeris)inſerti,per quas tum maxillam ſurſum trahunt, tum os claudunt. Quapropter hos muſculos aliquando manſorios non iuniores tantùm medici,ſed & antiquiores etiã,veluti Hippocrates appellant. Prope verò eam partem,quà prędictorum muſculorum tendones expullulant,tranſuerſum os extrinſecus impoſitum circumpoſitúmque eſt, quod zygoma,id eſt iugale,appellatur. Qui verò intra os ſunt muſculi,latis quidem cauiſque maxillæ inferioris partibus incumbunt:ad palatum verò aſcendũt,cauis quæ inibi ſunt oſsibus,quę à proceſsibus quos ad alarum ſimilitudinem pterygoειδεῖς Græcè vocant, circundantur,inſerti. His muſculis validus quidam tendo hoc in loco ineſt: Tota verò horum muſculorum tranſuerſa pars,cum muſculis temporalibus coaleſcit: & ſanè eandem quam temporales actionem obeunt: inferiorem nimirum maxillam in interiori parte ſurſum trahentes. Quidam partem quandam temporalium eos eſſe exiſtimant, vt Marinus: Nonnulli priuatim ipſos ſeparant, vt Aelianus & Pelops. Lycus autem cùm hos prorſus ignoraſſet,illos reprehendit qui quatuor eſſe temporales muſculos dicunt. Reliqui duo muſculi[triangulares]extrinſecus ſecundum inferioris maxillæ longitudinem inſident, præteruecti verò atque inſerti duobus ipſorum capitibus,ad malas & os iugale aſcendunt,bini re vera vtrinque exiſtentes non vnus. Mutuam enim in mandẽdo excipiunt tum actionem,tum vſum,

alt

alter in priorem, alter in posteriorem partem maxillam mouens. Iidem etiam musculi in temporales intra os iugale coalescunt.

De musculis qui à capite in scapulas inseruntur.

CAP. VII.

Ablata prima omnium musculosa latitudine, duo musculi ex osse capitis, quod in occipite est, vtrinque vnus se mutuò tangentes, exoriri videntur, alter à dextris animalis partibus, à sinistris alter. Est autem eorum exortus gracilis latúsque, per transuersam lineam ad aures procedens: ad vtranque tamen aurem haud peruenit, sed multò breuior est. Hinc duo musculi inchoãtes, magis ac magis perpetuò dilatantur: ac tandẽ scapularũm spinis vsque ad acromion, id est summum humerum vtrobique inseruntur, aliquid etiam clauicularum comprehendentes. Hos musculos ante dissectionem in Gymnasticis euiden ter videre possumus: plenissimi enim corpulentissimíque sunt, ac totam ceruicem occupant. Horum officium non est, vt Lycus vnà cum plerisque aliis dissectionis professoribus deceptus affirmabat: neque enim caput ad scapulas detrahunt, sed ipsas ad illud trahunt. Hoc autem in anatomicis administrationibus demonstratur. in quibus etiam de plerisque aliis motibus, qui superiores medicos latuerunt, abunde persequimur: ac methodum etiam, qua singuli motus inueniri debeant, docemus. Post musculorũ prædictorum exortum dissectum, altera quædam subiacet musculorũ gracilium & longorum coniu-

gat

gatio,*torta quidem ac lata in exortu,ſemper tamen dum progreditur teretior euadit:ac denique in tenuem tendonem nerui inſtar exacte teretem finiens,ad principium baſis ſcapularum inſeritur.qui tendo ab intrinſecis partibus propter baſin prouectus,atque ad eius vſque dimidium progreſſus,ſic iã in ipſum baſis os inſeritur. Huius vtilitas eſt ſcapularum baſin è directo capitis attollere. Hunc etiã tendonem ignorauit Lycus. * *alias gracilis.*

De muſculis ſcapulas mouentibus.

CAP. VIII.

SEptem ſunt muſculi qui vtrãq; mouent ſcapulam:Ac duo quidem ab occipite deorſum obliqui feruntur,de quibus ſuperius dixi:Tertius à tranſuerſo proceſſu primæ vertebræ exoritur: Quartus ab oſſe guttur,hoc eſt larynga,ambiente:Duo alij, quintus nimirum & ſextus,ex ſpina dorſi exortum obtinent : Septimus , à lumbo in humeri dearticulationẽ aſcendit maximus muſculus:cuius naturam omnem in ſequentibus in ea libri parte declarabo,in qua de muſculis articulum humeri mouentibus tractabo. Sanè muſculus qui à prima vertebra exoritur,in extremitatem ſpinæ ſcapularum,qua ſublimior ipſa eſt, apud acrωmium in tertiam ferè ipſius vniuerſæ partem inſeritur.Eſt autem carnoſus miniméque latus muſculus hic: ſcapulámque ad tranſuerſas colli partes adducit. Huius muſculi non actionem ſolùm,ſed exortum quoque & inſertionem ignorauit Lycus , incipere eum ab iis caluariæ proceſsibus, qui à colũnæ ſimilitudine ſtelo'deis Græcè appellantur, atque in acrωmium perueni-re

re putans. At qui ab osse guttur ambiente exortum habet, in eam præcipuè altioris costæ scapularum partem inseritur, vbi principium processus illius habetur, qui propterea quòd anchoræ similitudinem repræsentat, angyroades Græcè nominatur. Angustus autē, & longus est hic musculus, scapulámq; in priorem regionem ceruicis versus proprium principium adducit, id quod omnium musculorum est commune. Qui verò à lumbo in humeri dearticulationem ascendit musculus, ac toti basi cauísq; scapulæ partibus secundum humiliorem costam adhæret, ex inferiori, & priori parte totam scapulam his apprehensionibus deorsum ac in priora ad seipsum trahit. Ex reliquis duobus musculis, à quibus solis scapulam moueri arbitratur Lycus: alter quidem in superficie ex omnibus thoracis vertebris exoriens, in inferiorem spinæ scapularum partē inseritur: Alter verò sub hoc ipso situs, exoritur quidē, & ipse ex septem thoracis vertebris, & ex quinque etiam ipsius ceruicis, inseritur autem in totā eam basis partem, quæ chartilaginea est. Vterque igitur ipsorū retro abducit scapulam, sed prior vnà etiam deorsum trahit, secundus veluti ad ceruicē sursum trahit. si verò ambo simul tensi fuerint, retro versus spinam dorsi totam scapulam ad septem superiores thoracis vertebras, quibus etiā ipsi exporrecti sunt, abducunt.

De musculis caput mouentibus.

CAP. IX.

MOtiones propriæ capitis, quæ quiescente ceruice fiunt, breuissimæ ac duplices sunt, quemad

quemadmodum duplices etiam ſunt eius dearticulationes, altera qua ipſum ad latera circumuertitur, altera qua in priora annuit, & in poſteriora abnuit. Eiuſdem verò capitis motiones, quæ vnà cũ totius ceruicis motu fiũt, longiores ſunt, de quibus diffuſiùs paulò pòſt narrabo. Nunc de ſibi propriis muſculis agã. Poſt prædictã cõiugationẽ graciliũ muſculorũ, quos & ipſos ex occipitis oſſe exorientes ſcapulam attollere diximus, altera déinceps coniugatio eſt, exortum trãſuerſum ſimul, & carnoſum, latúmq; vſq; ad aures obtinens. Huic altera quædam coaleſcit, principium à regione quæ ſub auribus eſt, ſumens. Hæ per totam ceruicem ad priora obliquæ feruntur, atque in primo quidem exortu mediocriter coaleſcunt, in ſubſequẽti verò déinceps loco, magis dehiſcunt. Ob ídq; aliquibus fortaſſe duo muſculi ab vtroq; ceruicis latere, non vnus eſſe videbuntur. Amborum ſanè ſimilis eſt vtilitas, motus, & fibrarum poſitio. Vno tamẽ ſolo differunt, quòd prioris muſculi fibræ à primo exortu carnoſæ exiſtẽtes, eiuſcemodíq; ad finem vſq; perdurãtes, in clauiculæ os inſeruntur: ſecundi verò tũ principium veluti ligamentum habent, tum finẽ veluti tendonẽ, qui ſanè ad pectoris os terminatur. Diuidi verò quoquomodo, & hic ſecundus muſculus ab homine qui ſubtiliter adeò partiri rẽ velit, in binos poteſt. Scinditur enim aliquo modo circa collũ, vt & adhæreat, eiúſq; partes appenſas tãgat. Altèra ergo pars quæ prior eſt, oſsi pectoris neruoſo fine inſeritur: altera in clauiculæ principium carnoſam inſertionem facit, quæ inter

ter hũc ipſum ad pectorale os terminantem,& ſupra dictum ab occipite exorientem,media poſita eſt. Hic totus muſculus vnus quidẽ motu & vtilitate eſt ſtatuẽdus:motus nãq; ipſius eſt obliquus: vtilitáſq; eſt, vt caput in priorẽ partẽ circũagat: Non vnus verò,quòd non omnino admodum ſit continuus, quódque exortus & inſertiones haud ſimiles omnes* rectáſq; habeat.Nã eius ſunt duo exort⁹,carnoſus quidẽ,qui ex occipite eſt:neruoſior verò quodammodo,qui ſub aure. Inſertiones item ſunt,cuiuſmodi nunc iam diximus:altera,quæ ad clauiculã peruenit,carnoſa:altera quæ in os pectorale inſeritur,neruoſa. Sed in his non magnopere errarunt diſſectionis profeſſores. Quòd verò arbitrati ipſi fuerint,muſculi illius ab occipite enaſcentis portionem toti ipſius clauiculæ longitudini inſeri,non paruum profectò circa apparentia conſpectuíq; ſubiecta, peccatũ commiſere. Id tamen non Lycus modò,ſed & alij quoque celebres viri affirmarunt. quanquam ſanè nedum totam muſculus hic clauiculam,ſed ne dimidiam quidem occupat. Huiuſce igitur coniugationis muſculi magni admodũ ſunt, vt etiã ante diſſectionem in omnibus hominibus,ac preſertim in Gymnaſticis, facilè dignoſci poſsint. Qui verò retrò ex occipitio enaſcuntur,multò his minores ſunt,atq; numero quàmplures. ſunt autem duo (vt quiſpiam dicat) ipſorũ genera, alterum colli & capitis commune,alterum ſolius capitis. Quod ergo colli ac capitis eſt commune, in octo diuiditur muſculos,ab vtraque nimirũ ſpinæ parte quatuor. quorum prima coniugatio

latos

latos in occipite exortus obtinens, angustior in descensu redditur; sitq; vtriusque singillatim musculi figura ad similitudinem trianguli rectanguli, cuius quidem basis sit ipse ex capite exortus, altera autem costa quæ ad rectum angulum accedit, sit spinæ apex, id est acantha: reliqua verò tertia, sit illa quæ has ambas coniungit. Ergo ex prædictis est manifestum horum musculorum fibras obliquas esse, à capitis lateribus ad posteriora inuersas. Hi sanè musculi ex vtraque parte vnus, tanquam plicæ quædam ac laminæ * aliis superiacent, expansi. Quibus sublatis tres quidem aliquando musculorum coniugationes manifestè apparent, sæpius tamen duæ, quarum altera secundum spinam extensa, musculos leniter latos habet, qui obliqui ab occipitis osse ad spinæ latera feruntur, altera teretes, cùm musculi illi è contrario fibras habeant, ex transuersis nimirum capitis partibus, vnde etiam exortum obtinent, in spinam tendentes. Quando verò tres videntur coniugationes, vna propter spinam extenditur, altera propter transuersos processus vertebrarum, tertia inter vtranque media collocata est. Sæpenumero tamen omnes horum omnium exortuum musculorum fibras videre licet à posterioribus in priora obliquè tendẽtes, vt tandem omnes finiant in eam vertebrarum partem, vbi transuersi sunt earum processus. Sanè si hos musculos sustuleris, in conspectum tibi exquisitè venient coniugationes illæ musculorum, quæ in capitis dearticulatione habentur. Sunt autem hoc in loco vtrinq; quatuor exigui

Vide tamen libr. 4. Anat. aggr. cap. 6. in fine cap.

musculi:duo quidem,qui à capitis osse ex cōmuni principio secundū occipitis extremitatem exoriuntur,dearticulationem tangentes.quorū alter neruosior in posteriorē secundę vertebrę processum porrigitur,apud insertionē angustior redditus:alter obliquus in trāsuersum primæ vertebræ processum inseritur: Tertius verò alius ambos hos cōiungit,à trāsuerso primę vertebrę processu in posteriorem secundæ pertingens.Inseritur sanè hic musculus in ipsius processus latera:quemadmodum qui prior dictus est,in ipsam processus summitatem,quā acanthan,id est spinam siue apicem appellant. Huic ipsi alter paruus subiacet musculus,ab occipitis osse in primam vertebram insertus. Horum nouissimè memoratorum musculorum exiguorum,numero octo existentium, actio atq; munus est,ipse capitis motus circa dearticulationem solam:sicuti eorum qui his incumbunt,actio est,vt caput vnà cum ceruice tota moueant.Caput igitur solum abnuendo rectà musculi illi agunt,qui in primam & secundam vertebram recti procedunt:Cum parua verò ad latera inclinatione mouent cæteri quatuor,quorum duo à capite exorti,leniterque obliqui descendentes,id ad latera abducunt. Reliqui verò duo,dum agunt,eam obliquam extensionem quę ex oppositorum sibi musculorum nuper dictorum motu facta fuerat,in caput cum continuis partibus primæ vertebræ ad situm secundum naturam reducunt.Iámque compertum est, quòd in vnaquaque horum musculorum coniugatione si vnus tantùm agat musculus,motus capitis fit

obl

obliquus: ſin ambo ſimul, motus rectus vnicus efficitur. Sic ſanè in iis qui his incumbunt muſculis, totam ceruicē occupantibus, obliqui quidem, obliquum ipſum abnuendo mouent: recti verò, rectum id faciunt. Iam in iis etiam muſculis errarunt diſſectionis profeſſores, qui nec numerum, nec poſitionem, nec actionem, nec vſum, nec denique figuram eorum ſcripſere. Duo prætereà ex prioribus partibus ſunt muſculi, caput vnà cū ceruice mouentes, validi ſanè ac longi. Progrediuntur autem hi muſculi ad quintam vſque thoracis vertebram, omnibus ceruicis vertebris priori in parte ſuperſtrati, ſtomachóq;, id eſt, gulæ ſubiecti. Horum exortus ex inferioribus capitis partibus eſt, carnoſus exiſtens, eámque regionem occupans, quæ inter capitis dearticulationē & inferiorem ſuturæ lambdoιdis finem continetur. Hi muſculi cùm toti agunt, caput cum ceruice flectunt: Cùm verò ſuperior tantùm eorū portio, quæ à capite in primam & ſecūdam inſeritur vertebram, actione fungitur, ipſum ſolum caput annuendo mouet. Sanè hæc portio peculiarem aliquando clarámque habet circumſcriptionem, delineationémve, quæ poſterioribus exiguis illis muſculis proportione reſpōdet. Sunt prætereà ex tranſuerſis partibus circa capitis articulum aliæ duæ coniugationes muſculorum paruorum: alteraprimam vertebram capiti: altera ſecundam primæ connectens, haud ſemper exiſtens. Horum muſculorum actio eſt vt ipſas ſolas primæ vertebræ dearticulationes ad latera annuendo moueant. Ex his omnibus muſculis qui capitis dear-

ticulationem in orbem circundantes coronant, duos solos nouit Lycus, cæteros verò omnes ignorauit, quemadmodum etiã posteriores octo occipitis, quos ceruicis ac capitis communes esse asseruimus. Verùm hos, quòd à spinalibus musculis separare nequiret: reliquos, quòd sub his absconditi essent, meritò ignorauit.

De musculis asperæ arteriæ.

CAP. X.

ASperæ arteriæ quatuor sunt peculiares musculi, ipsam cõtrahentes & arctantes cùm extenti fuerint, ósque à literæ Y similitudine hyoædes appellatum, & ipsum guttur reuellentes. Ex his musculis qui maiores sunt, principium quidem ab inferiori rectæ lineæ ossis hyoædis termino sumunt secundum totius arteriæ longitudinem protracti: insertionẽ verò in pectorale os secundum internas eius partes moliuntur. Tibíque aliquando bifidi videbuntur esse musculi isti duo. Alij verò duo ex transuersis inferioribúsque thyreoædeos, id est, scutiformis chartilaginis partibus exorti, in pectoris os, & ipsi terminant, arteriam à lateribus complectentes. Meminisse autem oportet, in simiis omnia hæc dici. nam de discrimine quod inter has & cætera animalia est, in anatomicis administrationibus traditur.

De proprijs gutturis seu laryngis musculis.

CAP. XI.

DVo quidem musculi in prioribus chartilaginis scutiformis partibus, alter è dextris, è sinistris alter, recti secundum eius longitudinem

incum

incumbũt,ab humilioribus oſsis lambdoιδdeos* partibus exorti.hi ad ſuperiora ac priora chartilaginem attrahunt. Duo verò alij muſculi à poſterioribus ſcutiformis chartilaginis extremitatibus vtrinque vnus exorientes,gulæ inſeruntur,ipſam perinde ac ſphincteres,id eſt adſtrictores,comprehendentes:hi chartilaginem cogunt, atque adſtringunt. Duo item alij bifidi primæ & ſecundæ chartilaginis fines cõiungunt,cogúntque.Poſt quos quatuor alij ex ſecunda chartilagine in tertiam deuenientes, hi quidem retrorſum,hi verò in latera dearticulationem dilatant: poſt hos ipſos quoque duo alij ſunt,haud priùs apparentes,quàm guttur ſit apertum,qui ei quidem chartilagini,quę quia gutturnij infundibulive formam repræſentat,arytænoιδdes Græcè dicitur,Scutiformem perpetuò coniungunt, reliquę verò quæ innominata eſt,nõ perpetuò. Actionem hi muſculi habent prædictis quatuor oppoſitam. Eſt præterea circa tertiæ chartilaginis baſin, muſculus vnus bifidus,vel duo connati,vel quomodocunque nominare volueris:qui nõ in omnibus, ſed in aliquibus inſunt animalibus, chartilaginem cogentes, guttúrque claudentes. Sanè diſſectionis profeſſores non parum in pleriſque prædictorum muſculorum errarunt.

*μειζῶν, id eſt partibus. aliter tamen πλευρῶν, id eſt coſtis.

De muſculis qui ſub clauiculis ſunt.

CAP. XII.

SVb vtraque clauicula muſculus ſubiacet, qui manifeſtè videri, antequam clauicula auferatur,non poteſt. Eſt autem totus carnoſus vterque

ipsorũ,in ossa duo insertionem moliens,in ipsam nimirum clauiculam,& primam thoracis costam paruam,quam nonnulli catacleda(quasi subclauium dixeris)Græcè appellant.Clauiculæ igitur in illis cõnatus est partibus,quæ ad acromiũ ascẽdunt:ipsi verò primæ costæ coalitus est, qua ipsa cum pectoris osse coarticulatur.De horum igitur musculorum actione quidam ex dissecandi professoribus dubitant.nonnulli verò scapulam existimant * veluti Lycus,in aliis etiam animalibus quæcunque clauiculas non habent.nam hos musculos cum eo scapularũ processu,qui ab anchoræ similitudine angyroedes dicitur, coalescere censet,maximè profectò aberrans.In hominibus verò cæterísque animalibus clauiculas habentibus cùm hoc dicere non posset,tanquam ligamenti vsum ipsis attribuit.Haud ita tamen se habet rei veritas:quin potiùs musculi hi eandem, quam intercostales vocati musculi,actionem habent.sicuti enim eorum quilibet suis ipsorum fibris extrinsecis humiliorẽ costam ad superiorem attrahit,ita etiam hi primam costam ad clauiculam attollunt.

De musculis proprijs ossis lambdoeideos quod & hyoeides & hypsiloeides appellatur.

CAP. XIII.

Os capiti gutturis incumbens nonnulli quidem hyoeides,siue hypsilo des,nonnulli lambdoeides(à similitudine quam cum Υ & Λ Græcis literis obtinet)nominant.Est autem recta huius ossis linea secundum colli longitudinem exten

tensa, os leniter latum. quatuor verò reliquæ lineæ obliquæ sunt, & à prædicto lato osse secundum duas coniugationes exoriuntur: à superioribus quidem partibus altera coniugatio, quæ tenuium graciliúmque est, veluti sunt scriptorij styli extrema: ab inferioribus verò altera, quæ est mediocriter latorum. Verùm graciles duæ costæ per ligamenta teretia ac tenuia extremitatibus eorum processuum, quos ab acus & scriptorij styli & columnæ imagine, belonoιdes, & graphioιdes & styloιdes nominant, colligantur. Reliquas verò duas inferiores duo vincula validè cum arytænoιde chartilagine copulant. Et sanè duo etiam musculi lati, os hyoιdes inferiori maxillæ coniungunt, ex transuersis rectæ lineæ ipsius ossis, hyoιdeos partibus enati, atq; in trāsuersas etiam inferioris maxillæ partes post musculorum ipsi maxillæ propriorum exortum inserti. Alij verò duo musculi in extremam maxillam mutuò inter se colligati veniunt. Horū principium est superior terminus rectæ lineæ ipsius lambdoιdeos ossis. Alij autem duo musculi à radice ossis styloιdeos incipiunt, atq; in rectas lambdoιdeos ossis lineas inferno termino vtrinque vnus inseruntur. Hæ quidem tres musculorū cōiugatiōes ipsius ossis lambdoιdeos propriè sunt, breuibus quibusdam motionibus ipsum mouentes. Atq; vna quidē à basi processus belonoιdeos appellati, incipit, in posteriorem regionem id abducens: Reliquæ duæ in maxillæ inferioris latera ascendunt, atque ad ipsam maxillā sursum id attrahunt. Cæteri verò musculi ab osse hyoιde

exortum obtinentes, aliarum particularum cauſa facti fuere: Hi quidem in ſcapulas, vt eas mouerent, quemadmodum ſuperiùs diximus: alij in linguam, vt de ipſa quoque dicetur, & vltra hos reliquus faucibus extrinſecus inſidet, ſiue quis ipſum vnicum ſed bifidum appellare velit, ſiue duos mutuò ſibi adnatos, quod & mihi ſatius eſſe videtur. Hi aſperam arteriam adſtringunt, & os lambdoeides retrahunt.

De muſculis linguam mouentibus.

CAP. XIIII.

Sicuti ſanè præceptor noſter Pelops in linguæ diſſectione ſcribit, muſculi bubulæ linguæ ſexdecim ſunt. Nobis verò, vt ab initio libri dictum eſt, in ſimiæ corpore ob ſimilitudinem quam cum homine habet, exercitationem facere ſtatutum eſt. Ex muſculis ergo linguam mouentibus duo quidem à baſibus proceſſuũ acus imaginem referentium, id eſt, belonoeideon incipientes, anguſti longíq; progredientes in tranſuerſas linguæ partes, vtrinque vnus inſeruntur, obliquorum motuum præſides. Reliqui verò omnes tum ex oſſe caput gutturis ambiente hyoeide, & lambdoeide appellato exoriũtur: tum in linguam quatuor ſanè, ſecundum duas nimirum coniugationes inſeruntur, euidenter ipſam mouentes. Quintus bifidus exiſtens, atque ex ſuperiori rectæ lineæ oſsis hyoeideos termino incipiens, ſub linguam inſeritur, ſecundum illius longitudinem ad extremum vſque inferioris maxillæ in ipſum mentum quod vocant, qua maxillæ oſſa inter ſe coaleſcunt, pertingẽs. Hic muſculus ſur-

ſum

sum ad maxillam [os hyoeides] retrahit, illis oppositus, qui id ipsum ad pectoris os deorsum trahunt: Nullam verò manifestam in lingua motionem efficit. Sed qui euidenter ipsam mouent, quatuor reliqui sunt, quorum duo ex superioribus osis hyoeideos partibus, vnde & prædictus [ille bifidus musculus] verùm in ipsius lateribus quodammodo magis, exoriuntur. Reliqui verò duo deinceps ex transuersis humilibúsque rectæ lineæ eiusdem osis costis enascuntur: Inseruntur autem maiores quidem in mediam linguæ regionem perpetuò sese mutuò tangentes, atque ad eum priorem locum linguæ quod Græcè dedemenon, id est, vinctum appellatur, perueniunt: minores verò in latera, inter hos & eos qui ab vtrâque basi processuum acum referentium procedunt. Sanè horum singulorum musculorum motiones ipsi positui respondent, obliquorum quidem obliquæ, rectorum verò rectæ, quemadmodum & transuersorum transuersæ. Et sanè clarioris doctrinæ gratia qui à processibus acu referentibus prodeunt musculi, πλάγιοι, id est, transuersi, seu laterales vocentur, qui verò ab obliquis osis lambdoeideos partibus, λοξοὶ, id est, obliqui, sicuti qui à superiori eiusdem lambdoeideos osis termino enascuntur, ἰυθεῖς, id est, recti appellentur. Subiiciuntur verò prædictis omnibus musculis ex imis partibus, illi qui fibras ἐγκαρσίας, id est, transuersas habent, à tota lingua exorti, atq; in maxillæ os ferè totum præterquam in mentū inserti. Facultatem porrò musculi omnes attollendi, curuandiq; linguā obtinent.

De musculis faucium.

CAP. XV.

LOcus quidam præiacet, gulæ gutturíque communis, in quem vtriusq; osculum ascendit, qui quoniam angustus, oblongúsque est, isthmus appellatur. Corpus verò hunc locum ambiens pharynx, id est, fauces nuncupatur, in quibus faucibus musculus vtrinque vnus habetur, tunc munere suo fungens, cùm vox editur, aut deglutitio fit. Horum duorum musculorum caput prope eos musculos situm est, qui ab inferioribus partibus in linguæ latera ascendunt.

De musculis ceruicem mouentibus.

CAP. XVI.

ERgo ceruicis capitísque communes musculi superiùs enarrati fuere. Tres quidem primæ coniugationes eorum, qui ab occipite prodeunt: vna verò alia eorum qui gulæ subiacent. Nam, vt vno verbo dicam, Quicunque musculi à capite exorti toti ceruici inseruntur, ambabus particulis sunt communes. De propriis verò ceruicis musculis in hoc capite agendum. Duo ab vtraque ipsius parte sunt musculi, alter posterior potiùs: alter prior dicendus. Sanè posterior ex transuersa primæ vertebræ eminentia exoritur, eo præcipuè loco vbi ipsa conuexissima est. Nam ex priori potiùs eminentia musculus ille de quo superiùs dictum fuit, exoritur, qui in scapulæ spinam ascendit. Posterior autem hic ceruicis musculus (de quo nunc agere institui) ad scapulam vsque deuenit, ex omnibus vertebris per valida ligam

ligamenta enatus, vt plures musculi esse videantur, inferiórque ipsius terminus, thoracis musculo in scapulæ simis collocato exactè continuus est. Alter verò ceruicis prior musculus, principium quidem à perforato secūdæ vertebræ processu sumit, simúlq; cum aliis ceruicis musculis exoritur, posteà verò illhinc per axillam ad quintam vsque thoracis costam peruenit, sextam quandoque etiam attingens: Eiúsque portio quædam in primam costam claiculæ succedentem inseritur. Teres autem quodā modo magis est hic musculus & longus. Et sanè eius actio qua ceruici inseritur, est, vt ipsam in priora obliquam flectat, qua verò ad thoracis vertebras peruenit, vt illum dilatet. Quare præstiterit, vt vel duos musculos inter se vnitos vnà cū prædictis existimemus esse, vel si vnus est statuendus, eū inter thoracis musculos censeamus. Ille enim thoracem dilatare euidenter conspicitur, non ita tamen euidenter ceruicē annuendo mouere. Oppositam verò ipsi motionem habet prædictus musculus, in latera, & ipse, ac ad posteriora magis totam ceruicem flectens. Quòd si ambo vnà tendantur, media totius ceruicis flexura in latera efficitur. Si verò anteriores tantùm musculi, qui vtrobique sunt, dexter nimirum & sinister, tendantur: totam profectò ceruicem in priora annuere: Sin posteriores, in posteriora renuere compellūt. Quòd si omnes simul quatuor tendantur, ceruix tunc in nullam vergens partem recta euadit: quēadmodum in ea etiam spasmi specie contingit, quæ tetanos Græcè dicitur.

De musculo in simis scapularum sito thoracem dilatante. CAP. XVII.

MVsculum qui magna dilatatione thoracem dilatat, in vtraque parte vnum, siue scapulæ & thoracis cómunem appellare ipsum quis velit, siue thoracis solius ex iis qui secundum scapulam sunt, nihil intererit. Enascitur hic à scapulæ basi,* toti thoraci extensus. Hæc sanè ipsius pars delitescit, vt ipsum intueri priùs nó possis, quàm scapulam auferas. Totum verò deinceps quod sequitur, conspicuum est, quod nimirum thoraci ad eum vsque musculum, qui à ceruice in sextam costam descendit, inseritur. Sed & duas quoque nothas costas musculus hic iam propè chartilagineos processus conscendit. Eius autem insertio haud continua est, sed veluti in exiguos quosdam musculos singulis costis singulos partita ac discissa. Deinceps verò post vniuersas huius musculi priores extremitates, exortus principium sumit maximus musculorum abdominis, discissis & ipse exortibus appensus.

** Alias totã ipsius cauitatem occupans.*

De musculis humeri articulum mouentibus.

CAP. XVIII.

POstquam musculos scapulam mouentes abstuleris, postque hos illum etiam qui in simis scapulæ partibus situs est, quem nuper sermone persecutus fui: facillimè iam musculorum omniũ brachium mouentium numerum deprehendes. Nam cùm vndecim in vniuersum omnes sint: tres à pectore in brachium ascendentes, duos ab iliũ regionibus, & quinque ex ipsa scapula prodeuntes

tes cõſpicies,ſicuti vndecimum poſt hos omnes, qui epomida,id eſt ſuperhumeralem,occupat. Sibi enim mutuò muſculi hi,qua humeraria vena eſt,connati ſunt:aponeuroſeſque ſibi mutuò vicinas in brachium infra ipſius caput in priorem partem inſerunt,per rectam præcipuè lineã,quæ ſupernè deorſum tendit. Atque graciliorem quidem aponeuroſin producit muſculus à pectoris oſſe prodiens: Teretiorem verò quodam modo carnoſiorémque atque ab exterioribus huiuſce partibus,edit, muſculus ab epomide exoriens. Porrò exortus ſeu originis principium iſtius quidem muſculi,tum clauicula, tum ſcapulæ ſpina, eſt:tum etiã ſuperficiariæ eiuſdem ſcapulæ regiones ferè omnes,quæcunque verſus humiliorem * ipſius coſtam vergunt. [Alterius verò muſculi principium,eſt totum pectorale os,nam inde pro deuntes, alter quidem veluti ſciſſus circa ſummum humerum,totum brachij caput comprehendit: Alter verò humerariæ venæ exporrectus eſt,& priorem axillæ partem carnoſam ipſe efficit, feréq; in toto pectore carnoſus muſculus iſte eſt, atq; ab ipſo toto pectore exoritur. Satius verò fuerit duos ipſum muſculos,non vnicum ſtatuere. Qui igitur à pectoris oſſe exoritur, qui & aliis qui in ipſo pectoris oſſe exiſtunt muſculis, eſt * minor, fibras * omni ſuperiori aduerſas quodam modo oppoſitáſque habet. Nam in ſuperiorem quidem partem aſcendunt ad propriam aponeuroſin,deórſum incipientes. Reliquæ verò omnes exortum quidem his ſuperiorem ex ipſo pectoris oſſe, habent: feruntur aut

Corruptus admodũ eſt his in locis codex Græcus, eum tamẽ quẽ potui, ſenſumex cerpſi.

autem in aponeurosin, transuersæ quidem, quæ à sublimibus ossis pectoris partibus enascuntur, leniter verò obliquæ, quæ ab humilibus eiusdem ossis partibus exoriuntur.] Ex reliquis duobus alter quidem ab extrinseca infimáque huiusce ossis regione prodiens, secundum plurimas quidem partes prædicto illi musculo bifido, ac magno connatus est: demúmque in membraneum tendonem finiens, prioribus brachij partibus inseritur, in ipsum præcipuè anterius supercilium cauitatis, quod à maiori capite musculi in brachio existentis, occupatur, qui secundum internam regionem, venæ quæ in ipso conspicua apparet, exporrigitur. Alter verò musculus qui antequam magnus sit dissectus, non apparet, à superioribus partibus enascens, ex secundo quidem, & tertio, & quarto, & quinto, & sexto pectoris ossibus exoritur, atque ad altissimam capitis brachii regionem, qua ad clauiculam spectat, ascendit, illhíncq; ligamento illi membranoso articulum ambienti inseritur, validiorem sanè quàm prædictus musculus aponeurosin obtinens. Duo verò sunt qui ab inferioribus partibus sursum feruntur, quorum alter crassissimus, longissimúsq; omnium musculorum brachium mouentium est: alter gracillimus quidem est, longitudine tamen ab altero haud superatur. Hic igitur à dissectionis professoribus meritò ignoratus fuit. nam dum malè cutis excoriatur, musculus hic obscuratur, corrumpitúrque. De magno verò musculo nullus est, qui non scripserit: sed alter magis, alter minùs exactè

eius naturam explicauit. Gracilis igitur à cuti quæ circa ilia notháſq; coſtas eſt, aſcendens, ex ipſis præcipuè membranis ſub cutim exiſtentibus exortum habet. perpetuò verò dum ad axillam aſcendit, craſsitudinem quandam acquirens, in membranoſum tendonem finit: duobus aliis quibus etiam coaleſcit, inſidens. quorum duorum muſculorum, alter ex humillimo pectoris muſculo, alter ex altera illius muſculi bifidi portione, gignitur. Reliquus verò muſculorum ab imis regionibus ſurſum ad humeri dearticulationem aſcendentium, qui & maximus eſt: ab illis vertebris, quibus nothæ coſtæ dearticulantur, incipit: atque ſpinali muſculo, & inferiori humilioris ſcapulæ coſtæ termino inſertus, in priora leniter obliquus fertur, aliquouſque muſculis humiliori ſcapularum coſtæ incumbentibus adnatus: & cùm è directò maxillæ peruenerit, rectus ad ipſam aſcendit, illícque per tendonem haud ignobilem leniter latum brachio ſecundum internas aponeuroſeos magni muſculi partes inſertus muſculus hic duobus coaleſcit muſculis, ei nimirum qui ſecundum axillam ſuperſternitur, & ei qui in gibbi cubiti dearticulationem pertingit, de quibus in ſequẽtibus agetur. Qui verò ab ipſa ſcapula naſcuntur quinq; muſculi, in latos tẽdones cùm omnes finiant, in brachiũ, & ipſi inſeruntur * partẽ * vt cõnatus quidẽ prædicto muſculo propè aponeuroſin, qui ex infima parte humilioris coſtæ incipiens, móxq; ex poſterioribus, & internis partibus brachiũ ſubiẽs, tãdẽ in ipſum altiore

tiore ſimul & prolixiore graciliórer; inſertione, prædictíq; muſculi inſertioni coniūcta, ſeſe inſerit. Ipſa igitur ex internis brachij partibus exiſtit, prædictam aponeuroſin attingēs. Enimuerò elatior hac ipſa eſt in ipſum iam brachij caput ex internis partibus, inſertus tendo muſculi ſimum ſcapularū occupantis, validus, latúſq; exiſtens. Aponeuroſis verò eius muſculi à quo regio inter ſpinam ſcapulæ, & eiuſdem coſtam ſublimiorem media interiacens, occupatur, in ipſum brachii capitis altiſsimum inſeritur, non in eā certè ipſius partem quæ verſus clauiculam ſpectat, in quam alter prædictus inſerebatur, ſed in eam omnem, quæ extrinſecus à grandiori capite illius muſculi, qui in gibbi cubiti dearticulationem deuenit, diuiſa eſt. Coniunctam verò huic prædictæ aponeuroſin muſculus ille in inſertione efficiēs (qui ex infernis ſpinæ ſcapulæ partibus ena ſcitur, ac totam eam regionē, quæ inter eiuſdem ſcapulæ ſpinam, & humiliorem coſtam media ſita eſt, occupat) tendonem in brachii caput iam quoquo modo extrorſum magis inicit. Qui verò huic ipſi continuus eſt muſculus, qui & forſan particula ipſius eſſe cēſebitur, in externas exactè brachij partes tendonē mittit. Exoritur verò hic muſculus à ſuperioribus humilioris coſtæ ſcapulæ partibus à dimidia ferè ipſius parte, vbi ea gibboſiſsima, acutiſsimáq; eſt. Horum omniū muſculorum motiones hæ ſunt. Muſculus epomida occupans, brachium ſurſum per rectā præcipuè lineam attollit. Ex iis verò qui ab vtraque huius parte ſiti ſunt, ab ipſa nimirū ſcapula enatis

tis

ti:is qui prope altiorem costã existit, attollit quidem, sed ad interiora inclinans. Ex illis autem, qui prope humiliorẽ costã collocati sunt: maior quidẽ & ipse attollit, verùm ad exteriora: qui verò tanquam eius particula est, obliquè brachium ad exteriora abducit. Has autem motiones excipiunt, intrinsecus quidẽ musculi à pectore ascẽdentes siue tres, siue quatuor dicere ipsos velis: extrinsecus verò, ille qui ab inferiori humilioris costę termino ascendit. [Ex musculis autem à pectore nascentibus, & ad interiora brachium admouentibus, qui altissimus est, caput magis brachij attrahit: qui verò maximus, bipartitúsque est, totum brachium pectori adducit.] Igitur si omnes à pectore enati musculi, tam superiores, quàm inferiores ex æquo tẽdantur: medius efficitur motus: si alter dũtaxat agat: altior quidẽ altiorem, humilior verò humiliorẽ adductionẽ efficit. Qui verò secundum mammam situs est musculus, brachiũ pectori adducit déorsúmq; detrahit. Post hos autẽ qui in superficie est tenuis musculus, versus ilia sensim ad latera detrahit: qui verò post hũcipsum est maximus, brachiũ ad costas rectũ extẽdit. Reliqui verò duo déinceps, ab ipsa scapula musculi excipiũt, ad exteriora posterioráque mẽbrũ circumagẽtes: alter quidẽ à simis scapulæ enatus, brachij caput ad posteriora circum uertens: alter verò ab inferiore humilis costæ termino exortus, eam præcipuè partem, in quam inferi dicitur, ad exteriora abducẽs. Ambo verò simul agẽtes, brachij circunductionẽ quæ fit in vocato diplasiasmo, id est duplicatione, efficiũt.

De paruo musculo qui in humeri dearticulatione situs est.

CAPVT XIX.

PAruus omnino musculus in humeri dearticulatione occultatur, qui vnà cum minori capite musculi illius magni qui in brachio est, exoriens, sub brachij caput in media regione inseritur, qua aponeurosis illius musculi, qui à sima scapularum parte enascitur, illiúsque etiam qui toti humiliori costæ adnascitur, sitæ sunt. Hunc musculum quispiam, tum portionem illius magni qui in brachio est, tum verò etiam ipsum per se priuatim statuere posset. nonnihil enim obliquæ extensioni conducit.

De musculis dearticulationem quæ in gibbo cubiti est mouentibus.

CAP. XX.

DEarticulatio quæ κατ' ἀγκῶνα, id est in gibbo cubiti seu gibero est, à quatuor musculis totum brachii os in orbem ambientibus mouetur. Priores sanè duo articulum non recto exquisitè flexu vtriq; flectunt, sed alter introrsum, extrorsum alter inclinãdo. Nã alter in radij, alter in vlnæ seu cubiti os inseritur; vterque simul membranoso ligamento dearticulationem cõplectente adnatus. Si verò simul tenduntur ambo: medius flexus fit, nimirum qui ad summum humerum adducit. Itaque maior ille musculus introrsum magis flectens, euidenter etiam ante dissectionem conspicitur, totam priorem brachij partem complectens. Incipit sanè à sublimiori ceruicis scapulæ supercilio, & à processu illo qui ab anchoræ similitudine ancyroedes appellatur: super

percilio quidem per ligamentum validum ac teres: processui verò ancyroedi per aliud ligamentum tenuius simul atque exquisitè teres, copulatus. Exoritur verò cum ipso carniformis quædam substantia paruo musculo assimilis. Ipsa igitur articulum transgrediens sub brachij caput inseritur. hinc ligamentum progrediēs, per aliud principium brachio inseritur supra mediā ipsam regionem, qua huiusce musculi caput fieri incipit, quod in se ipso etiam aliud ligamentum continet. Hinc autem descendens musculus per priores partes brachij, ipsum vsque ad medium tangit: ab hinc sublimis alteri musculorum qui inibi sunt, incumbens, in dearticulationem gibbi cubiti inseritur. Alter verò primùm quidem prope brachij caput exoritur: deinceps verò per exteriores partes obliquus in priores vsque ad gibbi cubiti dearticulationem pertingit, ac demum in vlnæ seu cubiti os inseritur, quemadmodum prędictus ille maior musculus in radij os insertionem moliebatur. Musculorum autem gibbi cubiti dearticulationem extendentium, alterum quidem principium ab humilis costę scapularum dimidio, quod scilicet versus humerum ascendit, incipit: alterum verò post brachij caput ex posterioribus ipsius partibus exoritur. quæ cùm mutuò coaluerint, maximum tibi musculum, qui in gibbū cubiti lato tendone inseritur, effecisse videbuntur. Sed si superioribus exortibus * secūdum fibrarū rectitudinem mentem adhibueris, bifidus tibi tendo hic apparebit, qui exteriorem quidem partem à primo memorato musculo: alte-

ram verò à secundo obtinet. Sanè ambo hi musculi gibbi cubiti dearticulationem extendunt. Verùm primus vnà etiam extrorsum inclinat: alter verò introrsum & ipse leniter inclinationem facit. Musculi verò secundo nominati portio (bifidus enim musculus iste est) tota carnea permanens, brachij ossi in orbē adnata, in posteriorem gibbi cubiti partē inseritur, rectā quodā modo magis extensionem circa os cubiti introrsum, leniter vergentē efficiēs. In similis porrò alia etiam quædam in gibbi cubiti dearticulationem reperitur insertio, quę obliquam inclinationē versus exteriora efficit. nā in exteriores dearticulationis partes inseritur, à transuersa maximi musculorum in humero existentium diuisione incipiens, quem à spina & costis ascendere diximus.

De musculis qui in cubito sunt, à quibus radius & brachiale digitique mouentur.

CAPVT XXI

PRo diuersis doctrinæ modis diuersus nonnūquam statui potest musculorum circa cubitum numerus, veluti in anatomicis administrationibus ostendimus. Nam si exactè loqui velimus, decem & septem erunt: si verò tyrones instituere, quindecim. Sunt autem ab internis cubiti partibus septem musculi collocati, qui nec plures, nec pauciores numerari possunt. In exteriori autem regione minimus quidem numerus octo est, si verò connati musculi discindantur separentúrque, maximus erit, decem: medius, nouem. Iam verò perspicuum est quòd figurata ita manu, vt cubiti seu vlnæ os subijciatur:

tur: radij verò, id est κερκίδος, superponatur: quatenus aliquid intra vel extra cubitum esse dicũt anatomici: inferiùs nullus omnino musculus cubito substernitur: superiùs verò vnus radio incumbit, in quo omnes errarunt. Verùm nos apertè ipsum declarabimus, qui hunc exterioribus aliis nouem connumeramus. Digitos enim quatuor pollice excepto musculus vnus magnus extendit secundum medium præcipuè totius cubiti regionem situs, quatuor tendones in vnumquenque digitum singulos producens. Duo verò musculi ab vtraque huiusce musculi parte siti sunt: quorum alter paruos digitos obliquè ab aliis abducit: alter tres reliquos his adducit. Si verò exactè loqui velis: duos musculos hos esse sibi mutuò connatos affirmabis. Hi ergo omnes ab vno ligamento velantur apud ipsa præcipuè tendonum capita exorto prope inferiorem cubiti & radij extremitatem. Vnum quodque autem caput tẽdones producit, digitis, quos mouent, numero æquales. Alij præterea ab vtraque horum parte sunt musculi, quorum alter cubito extrinsecus porrectus, in metacarpion, id est postbrachiale seu palmam, quà versus paruum digitum spectat, per vnum tẽdonem inseritur: alter in eam postbrachialis regionem, quæ ante indicem & medium digitum est, per duos inseritur tendones: Tertius autem præter hos per vnum tendonem in primum os Carpi, id est brachialis seu primæ partis palmæ, apud magnum digitum insertionem molitur. Enimuerò ab his tribus musculis brachiale extenditur:

Exteriores cubiti musculi.

ſecundum quidem paruum digitum, vbi extrema manus veluti in pronam figuram inclinatur: ſecundum verò magnum, vbi in ſupinam. Muſculus autem qui inter hos medius eſt, mediam inter hos ambos, brachialis extenſionem efficit. quemadmodum etiam ſi reliqui duo muſculi vnà agãt, mediam quoque ſumma manus conſtitutionem acquirit. Sanè muſculo qui brachiale apud magnum digitum (vt dictum eſt) mouet, alter adnatus eſt muſculus, vt ambo vnus dici poſsint, qui in primum os magni digiti deuenit, illúdque in alteram partem ea mouet motione, quæ obliquæ quinque digitorum motioni à tribus (vt diximus) muſculis factæ, proportione reſpondet. Ligamẽtum porrò & hæc ambo capita in radij ſublimitate, aliáque etiam duo brachiale mouentia complectitur. Si verò ambo ſimul extendantur, extenſionem in neutram partem inclinantem magnus digitus ſuſcipit. Reliqui verò ex extrinſecis cubiti muſculis adhuc ſuperſunt, tum qui ſuperioribus radij partibus obliquus inſeritur, totus carnoſus: tum etiam qui ſuperius ipſi prolixus incũbit, exacto nec ipſe finiens tendone. eius ſiquidem extremitas, carnoſa permanet, lato leniter tendoni membranoſo miſta: atque in inferiorem radij extremitatem, quà ad brachiale ſpectat in intrinſeca ipſius parte inſeritur: ſicuti caput habet quod ad brachij os pertingit. Cæterorum porrò prædictorum muſculorum ſuperiora capita hoc ſe habent modo. Ab extrinſeco brachij capite, quod & condylon, id eſt nodum nominant, tres mutuò connati muſculi exoriuntur.

Atque altiſsimus quidem quatuor digitos extendit: humillimus, brachiale apud paruum digitum, medius verò inter hos ambos, duos exiguos digitos extēdit. Duo verò reliquorum triū digitorum muſculi in quadam ſui ipſorum parte vniti atque coaliti, à toto propemodum cubitu exoriuntur: alter quidem in duos digitos medium & indicem, ex regione quæ apud brachiale eſt ſeſe iniiciens: alter verò in magnum digitum ex ea quæ ſupra hanc ipſam eſt, ea inquam, quæ in gibbi cubiti dearticulationem aſcendit. Huic exortus principium eſt illa ſui ipſius portio quæ capiti ſubiecta eſt. Hoc ipſo principio paulò inferiùs muſculus ille exoritur, qui magnum digitum mouet, per eam regionem quæ inter cubitum & radium media eſt, deorſum tendens. Sublimior verò hoc ipſo (tum exortum à radio obtinens, tum totam etiam regionem quæ poſt exortum, eſt occupans) eſt, qui brachiale apud magnum digitum extendit. Qui verò in eam poſtbrachialis partem quæ ante indicem & medium digitum eſt, inſeritur, extrinſecus quidem vniuerſo radij oſsi incumbit, exortum originémve à ſuperioribus partibus externi nodi brachii obtinens, primo omnium dicto muſculo quatuor digitos extendēti ſubiectā. Hic muſculus perpetuò quidem & ipſum brachium in primo exortu attingit, parum à nodo ad ſuperiora aſcendens: nonnunquam tamen etiam longiùs aſcendere videtur: neque enim ad vnguem ſemper prędictos exortus muſculi hi ſeruant. verùm aliquādo, rariſsimè tamen, aliquid etiam vel ſuperiorū,

vel earum etiam quæ ad latera sunt partium, sibi assumunt. Sanè caput supra hos habet musculus ille, qui ipsius radij proprius est, per totum eum desuper extensus: cuius actio est, vt supinam manum reddat. Reliquus verò alius musculus est radij, in externa regione situs, obliquus sanè ac superioribus ipsius partibus non quemadmodum nuper dictus, inferioribus insertus. Ideóq; vterque ipsorum eam radij partem in quam inseritur, mouet. Si verò ambo simul agant, supinam tunc constitutionē manus suscipit. Exoritur sanè hic musculus tum ex eo ligamento membranoso, quod circa articulum est, tum ex cubiti extremitatibus hoc ipsum ligamentum tangentibus, quas & qui omnium exteriorum musculorum brachiale mouentium humillimus existit, post primum exortum conscendens, toti cubito adnascitur. Eiusmodi igitur positionem & naturam & motionem exteriores cubiti musculi obtinēt. Ex iis autem qui intra cubitum sunt musculis, septem numero existentibus, duo quidem brachiale, duo verò digitos flectūt: totidem autem alij radium in pronum circumagunt, reliquus verò vnus qui omniū gracillimus est, summa sub cute porrigitur, per mediū præcipuè membrū à superiori ad inferiorem partem tendens, atque in teretem tendonem, qua primū ipse à musculo enascitur, longè supra brachiale finiens, eiusmodíque vsque ad brachiale perdurans, vsqueadeò postea dilatatur, vt toti interiori extremæ manus cuti, pilis nudatæ subnascatur. Nihil verò sanè quod consideratione dignum sit musculus *hic* mouet. Quanquā

Interiores cubiti musculi.

omnes

omnes diſſecandi profeſſores qui ante nos fuere, ſingulos ab hoc muſculo digitos contrahi flectíque arbitrati ſunt. Hic igitur muſculus primus omniũ diſſecandus eſt: quippe qui primus omniũ ſub cute porrigatur. Poſt hunc verò tres alij deinceps ſibi mutuò ſecundum longitudinem ſiti ſunt, vniuerſam internam cubiti regionem occupantes. Ex his, qui exactè poſitione medius eſt, prædicto muſculo ſubiacet, validus ſanè, atq; in quatuor digitos diſtributus. Abvtraque verò huius parte muſculus vnus eſt: alter in brachiale, alter in poſtbrachiale ſimplici tendone inſertus. atque hi duo muſculi brachiale flectunt: alter quidem cum inclinatione ad ſupinum, nimirum qui in eam brachialis regionem, quæ ante paruum digitum eſt, ſeſe iniicit: alter verò cum declinatione in pronum, is ſcilicet qui in eum poſtbrachialis locum qui ante indicem eſt, inſeritur. Ambobus verò agentibus, medius in nullámque inclinans partem flexus fit illius quæ ad brachiale eſt de articulationis. Tribus verò his muſculis diſſectis, alter inuenitur maximus muſculus medio ſubiectus, quinque & ipſe digitos flectens, nempe per vnum tendonem, tum primum tertiúmque quatuor digitorum articulum, tum ſecundum tertiúmq; magni digiti os mouet. Sanè huiuſce muſculi tẽdonibus magnis, alterius prædicti muſculi tendones ſuperuehũtur, ſinguli ſingulis digitis præterquàm magno digito, veluti dictũ eſt, inſerti. poſtquã autem propè medias articulationes acceſſerint, paruus tẽdo vtrinq; ſibi ſubiectũ magnũ tendonem compræhendens, in principiũ oſsium,

quæ in dearticulatione sunt, in medio inseritur. Primus verò, & tertius articulus à maiore tendone flectuntur, non eodem tamen vtrique modo. quippe tertium articulum tendo per se ipsum flectit: primum verò, per ligamentum. Quòd ergo vniuersi tendones, qui digitos mouent, teretes veluti nerui existant, probè dissectionis professores tradiderunt, non tamen superiora tendonum capita musculorúmque numerum exactè scripserunt, ita vt neq; radij motores musculos quidam ipsorum ostenderint, inter quos etiam fuit Aelianus. De his igitur paulò pòst dicetur. Ex prædictis verò quinque musculis: is qui brachiale apud paruum digitum flectit, ab interiori nodo brachij incipit, cubitum etiam contingens: qui verò idem brachiale apud magnum digitum flectit, ex superioribus partibus ipsius nodi incipit. Inter ambo verò hæc principia origo exortúsve illius musculi, qui in manus cutem peruenit, collocatur. huic verò ipsi exortui duo magni musculi subiacent, totam eam regionem quæ inter cubitum & radium media est, replentes. Horum ergo minor, qui & medius exactè situs est, ab interiori brachij capite exoritur, quoquo etiam modo & hic cubitum tangens. Maximus verò huic substernitur, mediam cubiti radiíque regionem vniuersam occupans, ambobus. ossibus cõnatus: tum ipsi cubito apud partes quæ propter gibberum sunt, tum brachiali circumnascens. Verùm hæc ipsius musculi pars è directo illius insertionis quæ in paruum digitum fit, sita est. Est verò & alia ipsius pars quæ idem principium cum prædi-

cto musculo quatuor digitos mouente, sortitur. hæc autem huius musculi pars, indici digito è directo præcipuè est. Tertia verò pars, quæ sanè maxima est, regionem quæ inter cubitum &. radium media est, occupat. Ex obliquis verò musculis radium mouentibus, alter tū ex interiori nodo brachij exoritur, capiti eius musculi connatus, qui ex sublimioribus nodi partibus exoriens, brachiale apud magnum digitum. flectit: tum in radij os deuenit, ad mediam fere eius regionem in superiori parte exporrectus. Sanè musculus hic radij os tanquam in pronum circumagit. Alter verò musculus hoc ipso lōgè est minor, longitudinéq; breuissimus, transuersam fere [fibrarum] in partibus brachiali vicinis positionem obtinens, atque amborum ossium cubiti nimirum & radij extrema copulans, leniter obliquus, à cubito in radium inclinans. Hic musculus manum in supinum, quemadmodum antedictus in pronum circumagit.

De musculis qui sunt in summa manu.

CAPVT XXII.

DVo sunt musculorum genera in internis summæ manus partibus, parui quidem necessariò omnes: inter se tamen non parum tum in aliis, tum in magnitudine discrepantes. Quinque ergo sunt qui obliquè introrsum sursúmq; digitos mouent, singuli singulis distributi. Sextus magnum digitum, quem etiam antichera (quasi promanum, id est pollicem dicas) appellant, indici, adducit. Septimus paruum digitum à reliquis

quis longißimè abducit. Horum igitur muſculorum qui ſurſum introrſúmque totos inclinant digitos: quatuor quidem ab indumẽtis tunicíſve eos tendones ambientibus qui primũ tertiúmque articulum flectere dicebantur, incipientes, in tenuem tendonem mediocriter teretem finiunt, toti tranſuerſæ ſeu laterali parti ſecũdum vnumquenque digitum inſerti, propter quod prædicto motu eos mouet. Quintus verò qui magnum digitum longißimè ab indice abducit, caput habet primo brachialis oſsi appẽſum: qui muſculus poſtquam in tendonem *æquè ac alios tenuem finierit, magno itidem digito inſeritur, eandémque motionem molitur. Qui verò hũc ipſum indici adducit, contrarium huic obliquo motum obtinens, ex æquo trahit digitum in ſuum ipſius caput, quod in eũ poſtbrachialis locum qui ante medium digitum habetur, inſeritur. Similem autem huic genere motionem habet alius muſculus qui à primo brachialis oſſe, quod poſitura humile eſt, exoriens, in imas partes parui digiti inſeritur, manu nimirum ſecundum naturam figurata cõſtitutáq; ipſum à parameſo, id eſt annulari digito abducens. Iure igitur muſculus iſte & qui maximum ab indice abducit, aliis quinque muſculis multò ſunt minores, quippe quibus in brachiale appendi, quò longior motus fiat, opus ſit. Quibus vnà cum tendonibus ablatis, alij muſculi in poſtbrachiali poſiti, in conſpectum tibi venient, omnibus certè diſſectionis profeſſoribus, mihíque etiam diutius ignorati: qui à ligamento oſſe brachialis circumprehendente ſe-

cun

cundum eam præcipuè partem, vbi & brachiale definit, & postbrachiale incipit, exortum sumentes, in primam cuiusq; digiti dearticulationem accedunt, bini singulis dicati, digitis, atq; vtrobique in mediam regionem inserti, vt lateris etiam aliquid complectantur: ob idque ipsum cum quadam in latus inclinatione primum vniuscuiusque digiti articulum flectunt, quem etiam articulum per ligamentum magnos tendones circumplectens flecti dicebamus. In magno verò digito non similis ex toto est ipsa prædictorum musculorum * * eo qui magnum digitum longissimè ab aliis abducit minor est: digitóque propè secundam dearticulationem inseritur, non admodum quidem ipsam mouens, sed primam magis. Reliqui verò deinceps secundam dearticulationem flectunt: alter quidem prędictum ipsum maiorem tangens, sursúmque vergere flexionem faciens: alter * [post hunc] leniter in latus inclinans. Horum profectò prædictorum vndecim musculorum munus atque officium est, vt coarticulationem quæ ab vnoquoque postbrachialis osse cum brachiali est, eousque flectant, quousque ipsa flecti apta est. Breuissimum autem id est. Nam quæ in hoc loco sita sunt ossa, mutuò sibiipsis sunt coarticulata, non quemadmodum digitorum ossa dearticulata. Quapropter & prima magni digiti articulatio, euidentem certè habet motum: quæ verò est ipsius postbrachialis cum brachiali, latentem penitúsque obscurum obtinet. Sanè nonnunquam in magno digito duo soli musculi apparent: qui simili modo, quo cęterorum

* Al. cũ his.

rum

rum digitorum musculi,se habent:illíque etiam sæpenumero ita inter se sunt coaliti,vt vnus in vnoquoque digito esse videatur.

De musculis thoracis.

CAPVT XXIII.

EX thoracis musculis qui costis interiacent, id est,in eis sunt locis,quæ mesopleuria, hoc est intercostalia apellantur,duo & viginti sunt, fibras nacti longitudine contrarias.neque enim quemamodū musculi à spina in pectoris os finiunt,ita etiam eorum fibræ:sed à costa in costam obliquè contraria inter se positione exteriores, & interiores,ad X literæ similitudinem inserūtur.Exteriores ergo fibræ à superioribus in inferiores costarum partes procedentes, thoracem dilatāt:quę verò in profundo sitę sunt,ipsum cōtrahunt.His verò contrariæ sunt quæ secundum chartilagineas costarum partes, eas inquam quæ ad pectorale os vergunt, habentur.nam quæ in superficie sunt,contrahunt:quæ in profundo, di latant.[At in notharum costarum musculis ad extremum vsque eadem est fibrarum natura: hæ siquidem nusquam inflectuntur.Altera verò exiguorum musculorum coniugatio primas costas sursum trahit. quemadmodum duæ aliæ decimam , vndecimámque detrahunt. Duodecima enim costa extra septū transuersum obliquo abdominis musculo minori connata est, nonnunquam tamen circunscriptionem proprij ac peculiaris musculi ipsam detrahentis habere conspicitur. Aliæ verò tres musculorum coniuga-

tiones à ceruice descendentes, thoracem dilatant: maxima, quę in sinus scapularum est: minor, quæ ante hanc ipsam coniugationem: minima, quæ posterius collocatur. Superiora porrò principia primæ quidem memoratæ cõiugationis est prima ceruicis vertebra, sicuti secundæ secunda: tertia verò per ligamentum membranosum ex apice tum dimidiæ partis vltimæ colli vertebræ, tum duarum primarum dorsi vertebrarum enascitur. Sanè prima coniugatio ad nothas vsq; costas procedit: secunda ad quintam vsque: tertia verò licet tertiæ costæ adnascatur, validè tamen in quatuor etiam succedentes inseritur. Omnes hi musculi atque vltra hos etiam, phrenes, id est mentes seu septum transuersum, thoracem dilatant. Contrahunt autem tum intercostales musculi dimidiis ipsarum fibris: tum qui spinalibus musculis secundum costarum radices sunt exporrecti: tum superior rectorum musculorum abdominis portio: tum denique qui costas vltimas detrahunt. Thoracis etiã contractioni conducunt nonnunquam abdominis musculi. De his verò omnibus in commentariis de causis respirationis ostensum est: Quæ si quis perlegat, euidenter fere omnium memoratorum musculorum actionem cognoscet, quam superiores dissecandi professores ignorarunt.

De musculis spinalibus.

CAPVT XXIIII

MVsculi rhachitæ, id est spinales, à secũda quidem ceruicis vertebra incipiunt, verùm aut tot numero sunt, quot & ipsæ vertebræ à secun

cunda incipiendo, ſibi ipſis mutuò connati: aut vnus eſt maximus ab vtraque ſpinæ parte, ex pluribus muſculis conflatus. Omnium horum muſculorum fibræ leniter obliquæ ſunt: quæ ſi paulùm tendantur, vnamquanque ex continuis ſibi vertebris ad ſeipſas inclinant. Si verò ambæ tum quæ à dextris, tum quæ à ſiniſtris cuiuſque vertebræ ſunt, tendantur: recta tunc permanens, in nullámque partem vergens ſpina, in poſteriora recuruatur. & ſi per totam ſpinam ita fiat, cum moderata quidem fibrarum tenſione, tota extẽditur: valentius autem ipſis tenſis, retrorſum recuruatur, affectionem vocatæ à Græcis κυφώσει, id eſt gibboſitati, contrariam, acquirens.

De muſculis ſpinam flectentibus.

CAPVT XXV.

IN ſuperiori quidem parte vniuerſa ad quartam vſque, nonnunquam verò vſque ad quintam thoracis vertebram duo ſunt muſculi, quos ſtomacho ſubiici diximus, ſpinam flectentes. In inferioribus verò, quæ ſecundum lumbos ſunt, tota interior lumborum regio duos maximos habet muſculos, quos omnes diſſecandi profeſſores, pſoas nominant. Sanè ſupra ſeptum tranſuerſum iſti muſculi ad decimam, aliquando verò ad vndecimam thoracis vertebrarum inſerũtur, eam ſpinæ partem quæ ſecundum ipſos eſt, flectentes. Id verò quod inter hos, & prædictos interiacet, quod certè thoracis medium eſt, nullum peculiarem muſculum obtinuit, ſed ſimul cum partibus vtrinque exiſtentibus mouetur.

De muſculis epigaſtrij ſeu abdominis.

CAP

CAP. XXVI.

OCto in abdomine sunt musculi, vtrinq; quatuor. Omnium quidem exteriores ac primi, qui à thorace obliqui descendunt. maximi omnium qui inibi sunt, musculorum. Secundi sub his qui ab ilibus ascendunt. Tertij istis contigui, recti sunt: Quarti, qui peritonæo connati, positione transuersi sunt. Verùm recti, toti carnosi existunt, à pectore ad pubis vsque ossa exporrecti: & circa quidem vmbilicum, ac paulò etiam vlterius sibi mutuò adiacent, seséque tangunt. ab hinc verò coalescunt, ac tandem in pubis ossa inseruntur. Eorum vertex tendo est mēbranosus, ad thoracis principium ascendens. Is tamen dissectionis professores ob id iure latuit, quòd qui in pectore sunt musculi sibiipsi incumbunt. Nam si auferantur, membranosus hic tendo euidenter, tū cum summo pectorale osse, tum cum transuersis etiam eiusdē ossis partibus vniuersis, qua ipsum chartilagineis costarum partibus coarticulatur, coalescere conspicitur, ad primam vsq; costā cui appensus est, ascendēs. In hac eadem costa est & aliud prædicti musculi carnosum caput, quod tēdonem in hunc ipsum inijcit: exortum autem cū parui illius musculi in clauiculis existentis insertione coniunctum habet. Et sanè infra quoq; ad hypochondriū intercurrens diuidénsve linea in ipso albicans inspicitur: post quam totū id quod superius est ad clauicula vsque, alius musculus statui potest, costarū coarticulationes cōtrahens. Qui verò à thorace ad abdomen deferūtur musculi duo, incipiūt quidem

à ſexta plerunque coſta,enaſcuntur verò,& ex omnibus ſuccedentibus coſtis,ex diſtantibus nimirum principiis ſingulas propagines ſecundum vnamquamq; coſtam propè eam regionem,qua os in chartilaginem degenerat,ſortiti,in inferioribus partibus anterioris muſculi thoracis, & eius qui in ſcapularũ ſimis collocatur:Dum autẽ ipſi attenuantur,tum per inania loca(Græcè ceneonas)deferuntur, tum ilium oſsibus inſiguntur,in membranoſos tendones terminati:per hos ipſos autẽ tendones pubis oſsibus inguinibúſq; inſerũtur.In hoc verò loco perforati ſunt: ac per id foramen tum muſculus ille qui ad vtrunq; teſticulum deſcẽdit,cui cremaſter,id eſt ſuſpenſor, nomen eſt inditum,tum etiam vnà cum hoc muſculo ſeminale vas,vena inquã & arteria,& peritonæi propago quędam pertranſeunt. Quicquid verò horum muſculorum,ad abdomen ad prædictos vſque muſculos rectos aſcendit,paulatim expanditur:hincque in membranoſum tendonẽ ceſſans, exterioribus ipſis muſculis inſeritur:vt peculiare operculum ipſorum,tale eſſe videatur, quale plurimis ipſorum membranæ eſſe conſueuerunt. Tertia verò coniugatio obliquorũ muſculorum contrarias prædictis fibras obtinet,ex inferioribus nimirum partibus obliquè aſcendẽtes.carnoſo igitur exortu ex ilium oſsibus incipiunt,ac ad rectos progrediuntur mũſculos,ilſicque ceſſant, tranſuerſis muſculis in aſcenſu *[ſeſe inſerentes,coſtíſq; quatuor nothis,]apud ipſos præcipuè chartilagineos eorum proceſſus. Sanè & quędam horũ muſculorum membranoſa ac ten

* Al.inſidẽtes coſtiſq; qua-

ac tenuis propago rectis abdominis musculis infigitur, obliquorū extrinsecorum descendentiū qui maximi sunt, processui subiecta. Inferior verò ipsorū aponeurosis subiectorum transuersorū aponeurosi vnita, in pubis ossa, in interioribus iam quodam modo eorū partibus inseritur: æquè ac prædictorū musculorum aponeurosis, perforata. Intra memoratos obliquos musculos transuersi musculi habentur (quæ est quarta ac vltima musculorū abdominis coniugatio) qui à notharum costarum finibus, in internis ipsarum partibus atq; à transuerso processu vertebrarum lumborum enati, ac deinceps membranoso ligamento copulati, apud rectā tandem spinam ossis iliū in transuersam aponeurosin membranosam ac tenuem peritonæo insertam finiunt. atque id quod ex hac aponeurosi & peritonæo conflatur, multos medicos latet, peritonæum id esse opinantes. Quin & in vocatis gastrorhaphiis, id est abdominis seu ventris suturis, tanquam membranam ipsum consuunt: modúmque in suis commentariis scribētes, quo sutura abdominis fieri debeat, tanquam de membrana disserunt. Itaque aponeurosis ipsa in inferioribus partibus peritonæū relinquit: ipsúmque solum nudum ibi apparet. Aponeurosis verò ab extrinsecis partibus rectos carnosósque musculos circumambiens, extremitatíque superpositorum musculorum vnita, ossibus tandem pubis inseritur. Horum octo musculorum vsus simul & motus in libris de vtilitate particularū abundè dicti sunt. Dicetur tamē & nunc eorum summa. Itaq; ad exufflationes, &

tuor nothis sese inserētes.

ad vocatas ſpiritus cohibitiones, id eſt κατα λήψεις, atque ad acutas magnáſque voces, tum ad vomitus ventríſq; deiectiones, cõferunt. Eorum inſuper inferior portio, præcipuéq; illorum, qui veſicæ incumbunt, mingendi actioni conducit.

De muſculis in teſtes deſcendentibus.

CAP. XXVII.

DVo graciles muſculi in vtrunque teſtem perueniunt: quorum alter à pubis, alter ab ilium oſſe per membranoſum ligamentum tenue exoritur, illhic verò per meatum qui ad teſtem deuenit, deferuntur, poſteà dilatati, erythroeden membranam complectuntur. Ipſorum officium munúſque eſt, teſtem ſurſum attollere. vnde nonnulli cremaſteras, id eſt ſuſpenſores, ipſos appellant.

De muſculo qui in collo veſicæ eſt.

CAP. XXVIII.

CArnoſus muſculus in orbem circumiectus eſt veſicæ collo. maxima verò ipſius pars inferiùs ſubiecta eſt. Muſculus hic veſicæ oſculũ quo nihil inuoluntariè effluat, claudit. ſimúlque vrinã quæ per ipſum fertur, propellit.

De muſculis pudendi.

CAP. XXIX.

DVos quidem valde obliquos exiguóſque muſculos pudendum habet, in eius originem inſertos: Duos item alios connatos, aut vnum bifidum carnoſum, infernè quidem ipſi ſubiectos magis, nihiloſecius tamen in orbem id ipſum complectentes. Horum igitur capita in nullum os manifeſto perueniunt: Reliquorum verò duo-

rum

rum, in ossa pubis nominata. Sanè prædicti omnes quatuor musculi, pudendo, tum rigiditatem, dum ipsum tenditur, tum motiones, dum ad latera, vel ad superiora quatitur, præbere possunt.

De musculis sedis.

CAP. XXX.

Extrema sedis ora musculum cuti commistum obtinet, vt vel cuticulosum musculum dicas, vel carnosam cutim. hócque præcipuè inueniri licet in prioribus partibus. Alius verò musculus exactè teres, transuersus, sedi circumiectus est, qui si tendatur, ipsam claudit: atque in medio quidem suiipsius corpore os coccyga, id est cuculum vocatum tangit: ab vtraque verò parte in pundendi originem terminat. Reliqui duo musculi membranosi existentes, exoriuntur quidem ex internis partibus tum ósium pubis, tum lati vocati osis. inseruntur verò vtrinque vnus, obli qui sursum sedem attollentes: simúlque etiam pudendi originem iidem musculi trahunt.

De musculis coxendicis dearticulationem mouentibus.

CAP. XXXI.

Decem quidem sunt musculi, qui dearticulationem que κατ' ἰσχίον, id est, in coxendice est, mouent: in quibus non parum oberrarunt tum alij dissectores viri, tum Lycus ipse Quinti discipulus, qui ipsos quinque esse opinatus est, intrinsecus quidem tres, extrinsecus verò duos. Ex aliis autem quinq; tres quidem omisit, duos verò permutauit, quippe qui actionem ipsorū ignora-

bat, positionémque solùm cõsiderabat. vnà enim cum aliis omnibus musculis dearticulationem ipsius genu mouẽtibus femori, id est, μηρῷ incumbunt. Non ita tamen se habet rei veritas, vt Lycus arbitratur, sed vt nos dicemus. Alter quidem ipsorum, qui & omnium qui illhic sunt musculorum maximus est, introrsum, retrorsúmque femur adducit. Alter verò introrsum quidem non nihil etiam tibiam, id est κνήμην, maximopere verò totum femur mouet: ita vt reliqui tibiam solam mouentes, octo sint. Si quis verò apertè intueri musculos coxendicis dearticulationem mouentes voluerit, illi opus erit, vt qui circa femur sunt vniuersos, à quibus tibia mouetur, priùs auferat. Sed quia positionis ordo ad eos priùs, qui in coxendice sunt, nos ducit: hinc etiam & nos sermonem inchoabimus. Ipsius psoæ (lumbum quidam seu lumbalem seu lumborum carnes vertunt: quidam Græcum semper nomen vsurpant) quæ haud exiguus musculus est, ab vndecima thoracis costa incipiens: interior quidem portio per validum ligamentum interiori coxendicis parti inseritur, eo præcipuè in loco, vbi os quidem pubis vocatum incipit, os verò ilium definit: exterior autem in principium ossis ilium inseritur. Reliquum verò ipsius psoæ vniuersum iuxta internas ossis ilium partes progrediens, densum quendam ex illo etiã osse exortum carnosum suscipit: posteà cũ ambo vnicus euadit, per validũ tendonem leniter latum paruo femoris trochanteri (quasi dicas rotatori) inseritur: totã ipsius rotunditatem occupans. Musculus hic flectit simul

& int

& intro*rſum magis totũ femur inuertit. Huic etiam prædicto paruo trochanteri, alter quidam exiguus muſculus colore liuidus inſeritur: ab oſſis coxendicis baſi incipiens propè eam clunium ſeu natium, id eſt πυγῆς, in Simia regionem, quæ nuda, excarníſque conſpicitur. Huius muſculi tendo prædictis exiſtés ſimilis, totam inferiorem partem parui trochanteris cõprehendit, nonnihil etiam internæ eiuſdem occupans. Muſculus hic humilis adductionis eſt author: qui conſpici non priùs poteſt, quàm maximus ille omniũ muſculorũ qui in femore ſunt, auferatur, qui toti pubis oſsi inſidens, ac nõnihil etiam coxendicis ex tranſuerſis ſimul imíſque partibus ad nudã vſque & excarnem regionem comprehendens, in totum femur carnoſis ipſum anſis amplectens, inſeritur: Atque eis quidẽ fibris quæ ex imis partibus apud nudam nimirũm excarnémq; regionẽ exoriuntur, proximéq; ad genu dearticulationẽ perueniunt, retrorſum magis femur abducit. ad alterum ſimul femur leniter adducens: eis verò, quæ altiores ſunt, adducit ſolùm: ſicuti illis, quæ altiſsimæ ſunt, ſupernéq; inchoantes, in primas femoris partes inſeruntur, adducit, ſimúlq; etiam ipſum ſurſum attollit. Hoc ergo muſculo diſſecto, tum prædictus muſculus liuidus, euidenter, tum aliæ etiam muſculorum circumſcriptiones haud euidenter apparent, aliquando quidẽ duorum, nonnunquã verò trium: quos ſi quis inter muſculos numerare voluerit, plures quàm decẽ eſſe muſculos coxendicis dearticulationẽ mouẽtes, affirmabit. Ex poſterioribus verò natiũ par-

*πρὸς τοὺν τὸς eſt in Græco, id eſt extrorſum, vide tamen lib. ij. anat. administrationũ cap. vj. & lib. 15. de vſu particularum cap. vltimo.

tibus primus quidem eſt, qui in ſuperficie collocatus eſt muſculus, poſitione vſq; muſculo epomida occupanti, proportione reſpondens. exactè enim femur extendit, in poſteriora trahens. Ex ſuperioribus verò ipſius exortibus duo carnoſi, & vnus membranoſus exiſtunt. ex carnoſis maior à recta oſsis ilium ſpina incipit: minor à duobus oſsibus, iſchio & coccyge vocatis. medium verò horum quòd altum eſt, membranoſum totum exiſtit. Muſculus hic poſteriorem partem capitis femoris circumprehendit, parúmque etiam ab ipſa progrediens, atque in latum tendonem decliuem finiens, poſterioribus femoris partibus inſeritur: exquiſitè hoc in loco inhæreſcens coaleſcénſque exortui illius muſculi latã ac carnoſam aponeuroſim habẽtis, qui in externas tibiæ partes inſertus, genu dearticulationem ad exteriora inuertit. Sanè nec prædictam muſculi coxendicis inſertionem: intueri poteris, niſi hũc priùs muſculum diſſecueris. Eſt autem & eiuſdem altera quædam carnoſa apophyſis, quę ad femur inter duos anteriores muſculos deſcendens, ipſiſque etiam aliquo pacto ſeſe inſerens, per membranoſum tendonem ex omnibus inferioribus illius partibus enatum, anteriores muſculos ad genu vſque circumprehendit. Secundus verò ſub prædicto muſculo in ſuperficie collocato alter muſculus eſt admodum craſſus carnoſúſque, ex omnibus ferè extrinſecis partibus oſsis pubis & ilium enatus, ſimúlque etiam muſculo ex inferioribus oſsis lati partibus exorto vſque ad coccygem inſertus. ac propè quidem ilium os prædicto muſculo ſubia-

cet. Superior verò ipſius portio, quæ ad lumbum ſurſum extēditur, ſub cute ſita eſt, cui prædictum membranoſum illius muſculi principium circumnatum eſt. Hic muſculus in tendonem validum terminans, toti vertici magni trochanteris inſeritur. totum ipſum femur ſimul extendens, & ad * exteriorem regionē caput ipſius trahens. Huic muſculo alius colore liuidus muſculus ſubnaſcitur, ex internis lati oſsis partibus exoriens, aponeuroſinque prædictæ magni muſculi aponeuroſi connatā gignens. Quinquā illa in priora capitis trochanteris aſcendit: hæc poſt ipſum caput eſt, ad verticem vſque trochanteris aſcendens, ac nonnihil internæ regionis ſimul occupans. Hic muſculus ſurſum ſimul & extrorſum femoris caput trahit. Alius præterea muſculus paruus craſſuſque eſt, qui ex externis infernisq; ilium & coxendicis oſsis partibus exoriēs, prædicto magno muſculo ſubnaſcitur: in validū & ipſe tendonem latum finiens, internis partibus primi proceſſus magni trochāteris vſque ad gluton, id eſt, natem inſertus. Hic muſculus caput femoris ſurſum tollit, vnáq, etiā ad exteriora inuertit. Duo adhuc ex iis qui femur mouent, ſuperſunt muſculi, in poſteriorem magni trochanteris cauitatē, robuſtis, ac leniter latis tendonibus inſerti. exoriuntur ſanè ex totis pubis oſsibus alter intrinſecus, extrinſecus alter: atque eius quidem qui extrinſecus exoritur, inſertio in trochanterem ſublimior eſt: eius autem qui extrinſecus, continua exiſtit. Hi muſculi naturale etiam foramen oſsis pubis occupant: in me-

** Al. ad interiorē. et ita lib. xv. de vſu part. cap. vltimo.*

dia suipsorum regione membranosum ligamentum existentes: ac in posterioribus quidem partibus in idem mutuò coeunt, coxendicis ossi carnosis ansis in orbem adnati. Musculi hi femoris caput circumagunt, ad interna quidem simul & priora primus musculus, ad externa verò, & posteriora alter. Decimus verò vltra memoratos musculus ab internis femoris partibus locatus, quem quispiam fortassis & tibiam mouere affirmabit, euidentissimè certè totum femur introrsum adducit. Verùm paulò mox qualisnam hic musculus sit, in musculorum genu dearticulationem mouentium enarratione, quandoquidē inter eorum numerum reponitur, declarabimus.

De musculis genu dearticulationem mouentibus.

CAP. XXXII.

NOuem musculi sunt qui dearticulationem, quæ in genu est, mouent, non decem, quemadmodum Lycus vnà cum plerisq; aliis viris dissecandi professoribus, existimabat: totum vnum musculum ignorans de quo postremo dicturus sum: nimirū tum ab eo deceptus musculo, qui ad internum femoris nodū ad genu descendit, à maximo etiam illo femoris musculo qui totā internam regionem simúlq; posterioris non parū occupat. Verùm hic, non solùm, non inseritur tibiæ ossi (cùm tamen omnino inseri deberet, si ipsam moturus esset) sed ne ipsis etiam quæ in dearticulatione sunt, ligamētis: quemadmodū nōnulli ex iis musculis facere solēt, qui obscurū quendā motum efficiunt. Vehemētes enim motiones vniuersæ, musculis dearticulationē prætergressis, succeden

cedentíq; membro insertis, perficiuntur: paruæ verò, vbi musculi in ligamenta infiguntur. Sed qui inter omnes femoris musculos maximus est, nequaquã genu dearticulationi inseritur, quanuis proximè ad ipsam accedat. Quòd si quis quoquo modo ab hoc musculo dearticulationis ligamenta attingi dicat, nec ita profectò æquum sit suspicari illius dúntaxat dearticulationis ipsum esse proprium, sed certè ambarum communẽ, superioris inquam quæ in coxendice, & præsentis istius quæ in genu est. Nam coxendicis dearticulationem euidenter vehementérq; mouet. quippè qui exortum ex toto pubis osse, & insertionem in totum femur molitus est. Motio verò quæ in genu est, si sanè vlla est, obscura certè omnino est, quandoquidẽ à minimis ansis peragitur. Verùm hæc de maximo musculo femoris sufficiãt. Ex aliis autem musculis primus in superficie est angustissimus, longissimúsq;, ex media ac recta ossis ilium spina enatus, atq; per interiora femoris ad genu delatus, illíq; in anticnemion, id est, priorem tibiæ partem (quam quidam ocream vertunt) non multò post dearticulationem insertus. Hic igitur musculus ad interiora simul tibiam flectit, & sursum ipsam altam quoquo modo attollit, atque ad eam figuram totũ crus agit, in qua præcipuè constituitur, cùm nos *subigentes, ipsum super alterius femur attollimus. Proximus verò huic insertionẽ in tibiæ os nõ per extremitatem carnosam, quemadmodũ prior, sed per tendonem leniter latum molitur: atq; incipit quidẽ ab ossibus pubis: inseritur verò in ipsum maximè

* *Al. inuertentes.*

ximè anticnemion.introrsum ergo & hic tibiam inuertit,in rectum etiam ipsam attollendo.Qui verò plerunq; quidem ab interioribus partibus, nonnunquam verò paulò infra prædictum musculum illi continuus existens per tendonem similiter in anticnemion inseritur:flectit simul,ac ad exteriora inuertit tibiam obliquè,quemadmo dum & ipse obliquus locatur.Nã ex infernis externísque ossis coxendicis partibus enatus,ac deinde per posteriores femoris partes obliquè exporrectus,móxq; totam genu dearticulationem prætergressus:in interiora tandẽ inuertitur,obliquúsque in eam tibiæ partem quæ excarnis visitur,quam sanè anticnemion appellant,inseritur. Huic musculo continentẽ exortum obtinẽt tres alij musculi:Alter quidem ab exterioribus partibus validus admodũ:qui sanè & per externas femoris partes extrinsecus delatus, infra genu in externas tibiæ partes gracili latóque fine carnoso inseritur,extrorsum ipsam inuertẽs:Reliqui verò duo superiorem quidem originem ex internis regionibus, quæ nuper dictis duabus proximæ sunt,moliuntur:ita vt quatuor exortus mutuò sibi congredientes ac proximi sint, qui ex prioribus partibus basis ossis coxendicis exoriũtur.Deueniunt autem,alter quidẽ prædictis duobus proximus,qui sanè maxima ex parte colore liuidus inuenitur, in internam tibiæ regionem haud multò post dearticulationem,flectens simul & ad exteriora ipsam per tendonem leniter teretem inuertens:Alter verò huic subsequens,internis femoris partibus supra genu dearticulatio-

nem

nem inseritur vsque ad * externum nodum, vnde & musculorum in posteriori carnosa tibiæ parte Græcè gastrocnemia, id est, tibiæ ventre appellata collocatorum alter enascitur, quo cum etiam ipso musculus, de quo nunc edissero, inseritur: tibiámque per illum nonnihil ad internas partes simul trahit, præcipuéq; cùm * prædurati ipsi fuerint. Hic musculus introrsum simul & parumper retrorsum agit femur. Hunc ipsum musculũ superius inter coxendicis articulum mouentes decimum nominaui. Doctrinámque ac institutionem de vniuersa eius natura tradere hucusque distuli inter musculos genu dearticulationem mouentes * de quo superiùs abundè pertractaui. Reliqui verò tres femoris musculi anteriores genu dearticulationem extendunt. Duo quidem in superficie siti, validi, in robustum ac latum finiunt tendonem, qui insertus in orbémq; adnatus vniuerso patellæ ossi, vsque ad tibiam progreditur, prioribus eius partibus sese inserens: Qui verò subtus oblitescit, in patellæ principium inseritur, ligamentisque quæ circa dearticulationem sunt, inhæreſcit. atque in extremitate quidem nō sicut prædicti, neruosus existit, sed in prioribus partibus: in interioribus verò carnosus. duplex enim manifestè est. Atque ego hunc non vnicum musculum, sed duos potiùs posuissem, nisi mihi ab antiquorum doctrina discrepare, vbi magna me non cogeret necessitas, præcauissem. Anteriorum verò horum musculorum principia quatuor numero sunt: Atque aliud ex accliui ascendentéque spina ossis ilium infra eum musculum

ang

* *Fortè internum.*

anguſtum,qui primus omniũ dictus eſt,exoritur: Aliud ab externis femoris partibus ſecũdũ ipſam præcipuè natem, id eſt gluton. Hoc igitur caput maximum ex anterioribus muſculum gignit,qui vniuerſam exteriorem femoris regionẽ occupat: Quod verò nunc prius dictum eſt,muſculum licet hoc ipſo quoquo modo minorem, aliis tamẽ magnitudine grandiorem gignit. quippè qui totam priorem femoris regionem nõnihilq; etiam interioris occupat. In idem verò duo hi muſculi coeunt, vnámq; aponeuroſin efficiunt:atque (vt ante dictum eſt) in patellæ os deueniunt. Muſculus verò ille bifidus,duplexve ipſis ſubiectus, qui femori in orbem adnaſcitur,alterum quidem caput obtinet, quod primum magni trochanteris proceſſum, ceruicémq; capitis femoris attingit: alterum verò, quod à priori femoris regione infra nuper dictum enaſcitur. Atq; hoc ipſum exactè rectum per priores femoris partes ad patellam vſq; deuenit totum carnoſum permanẽs: Alterum verò quod ſupernè incipit, extremitatem membranoſam efficiens, in internum femoris caput deſinit. Quamobrẽ multò magis hi,duo muſculi cenſentur,quàm illi qui vnicũ efficiunt tendonem. Prædicti ergo omnes muſculi deſuper, per femur deſcendẽtes, genúq; dearticulationem mouentes,vt ego quidem exiſtimo, rectiùs vtiq; nouem dicerentur. At ne in minimis rebus ab antiquis diſſecandi profeſſoribus diſcrepare videamur,octo dicantur. Paruus verò quidã alius muſculus ſub dearticulatione deliteſcit in ipſo poplite: ligamentum habens, capite validum ac te-

res,

res, quod prope externum femoris nodum enasci tur. Deuenit hic musculus in tibiæ os, obliquus quodã modo magis per posteriores partes dearticulationi superuectus, ad ipsam flectendã natus.

De musculis qui in tibia sunt, à quibus tum totus pes, tum digiti mouentur.

CAP. XXXIII.

QVatuordecim musculi tibiæ in orbem circumiecti sunt, septem ex posterioribus partibus, & septem alij ex prioribus. Cur autem viri in dissecandi munere celebres habiti, octo ipsos esse existimarint, in administrationibus anatomicis dicitur. Igitur ex iis qui in posteriori tibiæ parte siti sunt musculi, tres in calcanei, id est πτέρνης os finiunt, tres alii tum digitos, tum totius pedis dearticulationem flectunt. Septimus in tendonem finiēs, sub nuda excarneq; tota pedis parte in latitudinem expansus inseritur. Eorũ igitur qui in calcaneũ inseruntur, duo à posterioribus partibus capitũ femoris illhic existentiũ exoriuntur, tertius verò ipsis subiectus ex suræ seu fibulæ, id est περόνης, osse in ipso vertice exortũ habet. Hic musculus ad finem vsq; carnosus perdurat, in calcanei os posteriori in parte descendēs. Duo verò postquam in vnum mutuò peruenerint, ac vocatum gastrocnemion, id est tibiæ ventrem prægressi fuerint, tendonem validum gignentes, calcanei fini inseruntur, proximè prædictæ insertioni carnosæ musculi illius qui ex sura enascitur. Alius verò quartus musculus eundem verticem quem alter prædictorum musculorum, is nimirum

mirum qui ab externo femoris nodo exoritur, obtinet. verùm in tibiæ ventre, ab ipso manifestè separatur: & iam in latissimum tendonem finiens, primum quidem ossi calcanei deorsum, dilatatus, posteà (vt dixi) toti pedi substernitur. Huius vtilitas est, vt solidum & tensum, durúmq; ac pilis etiam nudum, faciléq; sentiens, vocatum telma, id est pedis vestigium, efficiat. Eorum verò qui in calcaneum infiguntur, officiũ ac vsus est, vt simul cum osse totum pedem retrorsum abducant. Horum quatuor musculorum duo quidem crassitie ferè sunt æquales, ex quibus coeuntibus tẽdo in calcaneum insertus gigni dicebatur. Qui verò sublimiorem carniq; similẽ insertionem in calcaneum sortitus est, dimidia ferè est pars vtriusque horum, colore liuidus existens. Qui autem tendonem pedi subinhærentẽ gignit, tertia quodam modo est ipsorum pars. Reliquorum verò trium posteriorum musculorum alter quidẽ suræ ossi adnatus ex [sublimioribus] ipsius partibus, qui & maior est in validum quodam modo tendonem terminans, inter calcanei os, & tibiæ finẽ ad inferna pedis prætergreditur. Huic autem hoc in loco alter tendo adiacet, simúlq; ad inferna pedis prætergreditur, à musculo ex tibia exorto genitus. Hi igitur duo tendones in digitos pedis inseruntur: primus quidem in medium, & in anularem: secundus in paruum, & eum qui veluti index est. Magnus enim digitus solus omniũ ab vtrisque propaginem assumit: non quòd duo tendones in ipsum infigantur, sed quia vnus ex vtrisque genitus sit. Nonnunquam verò medio etiam

etiam digito hoc vſu venit. Alius verò quiſpiam tendo ex alio muſculo per medium prædictorũ deſcendente, exortum habẽs, poſtquam proximè ad calcaneũ peruenerit, ſecedit ſolus ad anteriora quodam in loco leniter cauo, deorſum in tibiæ inſertione innixus: poſteà inde inuerſus rurſus ad inferna pedis, in ipſo præcipuè tarſo, id eſt, prima parte plantæ inſeritur, dilatatus verſus magni digiti partes magis, retrorſúmq; & extrorſum leniter pedem inuertens. Quemadmodum qui in calcaneum infiguntur, retrorſum ſimúlq; extrorſum pedem abducebant. Videretúrque muſculus iſte prædicti illius muſculi portio eſſe, quem in paruũ digitum & eum qui veluti index eſt, inſeri dixi. Non parua prædicti tendonis portio in prædictum magni digiti phalangem ſeu internodiũ inſeritur, obliquè ipſum leniterque ad exteriora extendens. Superiores verò exortus hoc ſe habẽt modo. Eius qui ad duos medios digitos peruenit, exortus ex ſuræ oſſe eſt, ſecũdum totam ipſius longitudinem ex ſuperioribus partibus à vertice ſummo vſq; ad imum finem principiúmq; tertij muſculi ex iis qui in calcaneum inſeruntur, huic in poſteriori ac interiori magis parte adiacet ſuperiacétq;. hic enim in poſterioribus magis ipſius cruris regionibus exortum habet. Alter verò muſculus qui paruum hunc digitum & eum qui veluti index eſt flectit, ex poſterioribus tibiæ partibus infra caput principium ſumit. Muſculus hic craſsitudine ferè dimidia, illum qui medios digitos flectit, ſuperat. Tertius verò muſculus, qui huius ipſius pars eſſe exiſtimatur, quíque in

tarſum pedis inſigitur: viderique non priùs poteſt, quàm hi diſſecentur: regionem quæ inter tibiam & ſuram media interiacet, occupat, ambobus oſsibus ſupernè déorſum ſecundum longitudinem adactus. Huius vertex in tibiæ capite eſt, qua ipſa ſuræ coniungitur. & qui enaſcitur tendo, conſpicuus ante malleolos euadit. Quo in loco [tendones hi] per ligamentum tranſuerſum validum quod calcaneum tibiæ ligat, conſtringuntur. Poſteriores igitur muſculi tibiæ hoc modo ſe habent. Priores verò, quantum ſanè ex primis exortibus cognoſci poteſt, iure tres eſſe à nonnullis diſſectionis profeſſoribus iudicati fuere. Satius verò fuerit, ipſos ſeptem conſtituere, quemadmodum in anatomicis adminiſtrationibus demonſtratur. Qui igitur totum pedem extendit, atque in tarſum inſeritur, qui & omnium anteriorum muſculorum maximus eſt, ab exterioribus tibiæ partibus ab ipſo ſanè capite incipit, ac toti ipſi tibiæ per longitudinem circumnaſcitur. Qui autem ipſi adiacet, párſque ipſius eſſe iudicatur: eundem exortum in ſuperiori parte facit: reliqua verò vniuerſa parte ſuper prædictum muſculum extrinſecus incumbit, neutiquã tibiam ipſam attingens. Hic muſculus in primũ os magni digiti inſeritur, ipſum obliquè leniter ſurſum trahẽs. Poſt hos déinceps eſt aponeuroſis in totum magnum digitum, à qua extenditur, ſecundum longitudinem inſerta. Huiuſce aponeuroſeos muſculus gracilis admodũ exiſtens, exortum ex media inter tibiam & ſuram regione molitur, ambo hæc oſſa cõprehendens. Cũmq; prope

mag

magnũ digitum fuerit, ligamentum quoddã prætergreditur, quod eam vtilitatẽ habet, quã in curribus circuli, per quos aurigæ habenas traijciũt. Possitq; hos tres musculos quispiam vnũ censere. Qui verò post ipsum est, qui digitos extendit, à suræ capite, qua ipsa tibiæ coniungitur, incipit, totiq; ipsi adnascitur, cęteris omnibus prolixior, ac in anteriorum musculorũ medio collocatus. Porrò superior primúsque huius musculi exortus ligamentum est ex exterioribus tibiæ partibus enatũ apud ipsum exquisitè suræ caput. Post hos verò alij tres musculi sunt ex suræ osse exortum habentes: vnus magnum pedis digitum flectens: alter gracilis paruum extrorsum abducẽs: tertius totum pedem sursum tendens. Horum primus ex ipso suræ principio exortum habet, summa sub cute tensus: illhinc verò ad eam pedis regionem, quæ ante paruum digitum est, peruenit: ex exterioribus partibus astragalum seu taliũ amplexatus: quo etiam in loco in teretem tendonem finiens per inferna pedis in primum magni digiti articulũ peruenit. Vbi autem huiusce musculi exortus cessat, ibi secundi ex memoratis musculis caput est. nec longè post principiũ musculus iste in tendonem teretem desinit totus gracilis existens. Post hunc verò, ferè iam proximũ est ipsius suræ medium, vnde tertius musculus pedem resimans exoritur. Deuenit verò & hic ad externas partes quæ propter malleolum & talum sunt, in vnũ finiens tendonem, qui posteà tẽdo in os paruo digito præpositũ inseritur. Bifidus autẽ ipse in exortu euadit, inæqualibus ferè portioni-

bus:per mediúmq; ipsius transit ille, qui paruum digitũ extrorsum abducit. Tres hi musculi vnus esse ob primi exortus communitatem à dissecandi professoribus iudicati fuere. Horum septem musculorum maximus idémque crassissimus est, qui primus omnium memoratus fuit. Mutuò verò inter se sunt æquales, secũdus & quintus, ambo in principiũ primi ossis magni digiti descendentes: secundus quidẽ ex superioribus interioribúsq; pedis regionibus: quintus autẽ ex infernis partibus. Post prędictos tum medius omniũ, qui digitos extendit, tum postremus numeratus, qui totam dearticulationem mouet: crassitudine ferè sunt æquales, longitudine verò haud æquales: sed qui digitos extendit, longior existit. Reliqui verò duo musculi tum paruus tertiúsq; numeratus, qui in magnum totum digitum supernè: tum sextus qui in paruum extrinsecus descendit: crassitudine nec ipsi inter se æquales sunt: sed qui in magnum digitum deuenit, tripla vel quadrupla est crassitudine: gracilis enim admodũ est, qui in paruum digitũ deuenit: Longitudine verò mutuò inter se quodã modo æquales sunt. Igitur in omnibus his musculis quanuis aliquid dissecandi professores prætermiserint, mentitíq; ac hallucinati fuerint, ne vnum tamẽ omnino ipsorum neglexerunt. Eum verò musculũ, qui in poplite est, haud scio cur omnes præteriere, longitudine certè breuem, haud tamen imbecillum, ac præcipuè circa eius caput, quod est ligamentum quoddam robustissimũ ab externo femoris nodo enatũ. hunc verò occultat tum dearticulatio

ipsa,

ipsa, tum ligamentum quod extrinsecus ex femore in tibiam porrigitur. Est autem leniter quodã modo obliquus musculus hic, ideóque & tibiæ flexionem non exactè rectam, sed sensim ad exteriora inclinantem efficit. Quintusdecimus ex iis qui in tibia sunt, à nobis musculus hic numeretur, hic inquam qui inter eos qui dearticulationem genu mouent, postremò dictus fuit.

De musculis qui sunt in pede.

CAP. XXXIIII.

NOn quemadmodũ in summa manu duo tantùm musculorũ genera vtrunq; in intrinseca eius regione collocatũ, inerant: ita etiã in pede se habet. Sed certè qui totos digitos obliquo motu mouent, numero septẽ existentes, similem positionem obtinẽt: ac hi prætereà qui vniuscuiusq; digiti primũ mouent articulum, eandẽ proportionem habent. Duo verò alia vltra hæc in pede sunt musculorũ genera: alterũ supernè tarso incũbens: alterũ similiter infernè subiectũ. Qui igitur supernè incũbunt, digitos obliquo motu agunt, cuiusmodi sanè motu musculi qui à cubitu descẽdebãt, digitos manus mouebãt. Qui verò infernè subiiciũtur, secũdũ articulũ cuiusq; digiti flectũt.

Quæ prius de musculis pedis in lucem edita fuerant.

CAP. XXXV.

QVoniã amici mei iudicarunt de musculis pedis cõpendiosiùs quàm pro aliorũ proportione hoc in libro à nobis declaratum fuisse: idcirco quæ in secundo anatomicarum aggressionũ libro dicta fuere, in hunc librũ legenda trãstuli. Quæ ita ad verbũ se habent. In pede quatuor

ſunt muſculorum genera,nō quemadmodum in manu duo:tria quidem in inferioribus pedis partibus:vnum verò in ſuperioribus,tarſo exporrectum.Hi ſanè muſculi * quinque obliquis digitorum motibus præſunt,proportione reſpondētes ſeptem illis muſculis qui in externa manus regione habentur.Qui verò ſub pede ſiti ſunt,ſeptem,& hi cū ſeptenis qui in manu ſunt,proportione ſimiles ſunt,ſingulos digitos obliquo motu mouentes.Quorum duo quemadmodū in manu à primis brachialis oſsibus exoriebātur,ita & ipſi in pede à primis tarſi oſsibus exoriētes:extrinſecos digitos longiſsimè ab aliis abducunt.[Reliqui verò quinq; paulò pòſt dicentur.]Alij autē ex infernis regionibus ſunt muſculi exigui, qui ex tendonibus digitos flectētibus priùs quàm illi (tendones inquam) ſingillatim ſcindantur,exoriuntur.Horum muſculorum munus eſt,mediū cuiuſque digiti articulum flectere. Sciſsis enim iam tendonibus alij quoq; minores muſculi innaſcuntur,muſculis iis qui intus in manu obliquū vnicuiq; digito motum ſuppeditant,proportione reſpōdentes.Quatuor ſanè & hi numero ſunt, quemadmodū etiam illi.Accedentibus verò tum duobus illis prædictis qui extremos digitos ab aliis longiſsimè abducunt,tum vno etiā illo qui magnum digitum ei qui veluti index eſt,abducit: totus eorū numerus ſeptenarius euadit.Tertium verò aliud eſt muſculorū genus,qui ſubter pedē ipſis oſsibus inſeruntur,eis qui in manu à diſſecandi profeſſoribus penitus ignorati fuere,proportione reſpondentes.Quos profectò contueri

pote

poteris, si tendones omnes sicuti illhic, excideris. Horum sanè positio omnis, numerus, atq; vtilitas pro illorum sunt ratione, quos in manu esse prædiximus. Duo enim ante primam singulorum digitorum dearticulationem collocati, mediocriter illos flectunt: Atq; si simul ipsi agunt, cum nulla in latus inclinatione flectunt: sin priuatim alteruter, cũ modica in latus inclinatione flectit. Nõnunquã tamen sibi inuicẽ adeò continui reperiũtur, vt vnus esse in vnoquoq; digito videatur.

GALENI DE NERVORVM DISSECTIONE AD TYRONES LIBER INTEGER,

*

AVGVSTINO GADALDINO MVTINENSI INTERPRETE.

Liber hic in Græcis exemplaribus impressis corruptus ac mutilus legitur.

Cerebrum esse neruorum originem.

CAPVT I.

VOD nulla sanè particularum animalis, nec motũ quẽ volũtariũ nominamus, nec sensum, sine neruo habeat, quódq; si neru9 incisus fuerit, sensu ac motu statim priuetur

particula:iam ab omnibus cōcessum est medicis. Quòd autem principium neruorum sit ipsum cerebrum, quemadmodum & ipsius etiam dorsalis medullæ, quódq; nerui alij quidem ex ipso cerebro, alij ex dorsali oriantur: non omnibus certè compertum est. quanuis id quod ex dissectione apparet, hoc se habeat modo.

De prima neruorum à cerebro exorientium coniugatione.

CAP. II.

IPsi quidem anteriores in cerebro ventriculi, dum ad priorem procedunt partem, paulatim admodum figuræ cōni coarctantur, quousq; ad nasi principium (perpetuò sibi mutuò appositi, seséq; contingentes, vt nihil inter ipsos medium nisi tenuis meninx membranáve intersit) perueniant. Ab vtraque autem horum ventriculorum parte, alter dextra, alter sinistra, est neruus crassitudine notabili, ac propè omnibus aliis neruis mollior: qui à cerebro exoriens, in oculos extra caluariā per quoddam procedit foramen, quod tanta prorsus latitudine, quanta neruus crassitudine, existit. Collocatum autem est hoc foramen, quà primum oculorum regio oriri incipit. tibíq; nerui hi si inspexeris, veluti quædam oculorū radices esse videbuntur. Dissoluuntur autē non in multas sanè fibras, quemadmodū cæteri omnes qui instrumentis eos suscipientibus distribuuntur: sed admirabili quodam alio modo, quē nec verbis facilè est explicare, nec si audias, prius fortasse credes, quàm tuis oculis hoc spectaculū intuitus fueris. Nam vterq; dum intra oculum sibi

è reg

è regione ſitum immergitur, in latum ſeſe extendit:ipſumq; qui in oculo eſt vitreus humor vocatus, ſphæræ modo in orbem circuit, nihil etiamnum à cerebri natura inibi differens. Quin & ſolis his neruis antequã in oculos inſerantur, apertè intus ſenſibilis quidam meatus adeſt. *vnde & hos ipſos neruos nonnulli diſſectionis profeſſores, meatus appellant, nonnulli verò viſorios neruos, ab actione nimirum imponentes nomen. Et hanc cõiugationem, primam omnium à cerebro prouenientium neruorum, quæ omnibus aliis eſt mollior, numerant.

De ſecunda neruorum à cerebro prodeuntium coniugatione. CAP. III.

ALia verò deinceps eſt coniugatio, quæ muſculis oculos mouentibus diſtribuitur, multò profectò quàm prædicta durior & * minor. * Exciditq; foráſve emergit è caluaria propè illam, quippe quam tenuiſsimum os ab illa diſtinguit, ac ſeparat.

De tertia neruorum à cerebro exorientium coniugatione. CAP. IIII.

HVic ipſi non in primo eius exortu, ſed dum per caluariã progreditur, tertia adiacet coniugatio neruorum, quos ſanè molles vocant: qui tibi, ſi mentem eis diligentiùs adhibeas, quamplures in prima ſtatim radice eſſe videbuntur: at ſi negligentiùs inſpexeris, omnes vnus eſſe apparebunt. *Molliores nempe ſunt nerui hi, quàm qui in ſecunda nuper dicta, ac quarta, ac vlla alia déinceps ſequenti coniugatione habentur. * Adhúcq; etiam magis, eiuſcemodi apparent, quòd

**Ex duobus codici. antiquis ita vertẽdũ, vnde & hos ipſos nonnulli diſſectionis profeſſores meatus, nõ neruos appellant, nõnulli verò, &c.*

**μικροτέρα eſt in antiquis.*

**Ita vertimus ex antiquis.*

**ἔτι eſt in antiquo non ἐπεὶ.*

**In impreſsis μετὰ τὴν ἔκφυσιν. in antiquis tamen le-*

cùm plures numero ſint, ac capillorum modo tenues, mutuò ſibi citra vllam aut compreſsionem aut complicationem adhærent.

De quarta neruorum à cerebro venientium coniugatione, & multa quoque de tertia.

CAP. V.

QVarta verò neruorum à cerebro prouenientium, coniugatio, paulò iis durior, * [poſt exortum] ſtatim cum tertia permiſcetur, ſimúlq; prætergreditur, primùm quidem craſſam ipſam cerebri membranam, poſteà verò ipſum etiam capitis os. deinde rurſus ad oris palatũ ſecedit. Tertia porrò coniugatio, quemadmodum ex multis primis videtur radicibus componi: ita quoque multifariàm diſcinditur. Nihil enim intereſt ſiue ſolui à ſeipſis inuicem prædictam neruorum collectionem dixeris, ſiue diſcindi totũ, cùm partes dehiſcant: nec ſecus intererit ſiue partes ipſas à ſeipſis mutuò diſcriminari dicas, ſiue earum vnãquanque à tota collectione naſci. * Primùm igitur vnaquæque ipſorum particula ſeparatur, ſeceditve in inferiorem capitis partem tendens, id quod diſſectionis profeſſores latuit. Commune autem eſt foramen, per quod, tum hæc neruorũ portio deorſum fertur, tum ipſius carotidis ſeu ſoporariæ arteriæ reliquum, ad cerebrum aſcendit: ab vtroque certè latere vna. nam ſi hoc quandoque in oratione non dicatur, ſubaudiendum tamen à vobis perpetuò eſt. vt qui ſemel nuper audieritis, nullum vel à cerebro vel à dorſali medulla prodeuntium neruorum, non cõiugatum eſſe,

gitur κατὰ τὴν ἔκφυσιν, id eſt, in exortu.

**Ita legũt impreſsi codices, et aliqui etiã manu ſcripti. Sũt tamẽ qui putẽt locum eſſe mẽdoſum, ac quæ hîc dicuntur, ſextæ potius coniugationi cõuenire.*

Quidã codices habẽt. prima igitur ipſorũ particula ſeparatur, ſeceditve in inferiora capitis tẽdens. &c.

[vlti

*[vltimo eo excepto qui à dorſali medulla procedente enaſcitur: ille enim ſolus ſine coniugio eſt. propterea quòd dorſalis medulla iam in neruos abſumpta fuerit,] ſed ſemper à dextra alterũ, alterum à ſiniſtra mutua ſibi ipſis magnitudine exquiſitè æquales, exoriri. Quonã igitur modo nerui iſti per collum ac thoracem ad eas quæ infra ſeptum tranſuerſum ſunt partes, & quænam eorum ſit diſtributio, procedens oratio declarabit. Nunc ad reliquas tertiæ coniugationis partes reuertamur. Nam cùm illa è caluaria emergit, ſecundã quidem attingit, non ei tamen quemadmo dum quædã aliæ (vti narrabimus) permiſcetur, ſed variè, veluti iam diximus, ſcinditur. Confeſtim igitur eius particula apud maxillæ dearticulationem, in priorem auriũ partẽ emergit, neruis à quinta coniugatione prouenientibus, permiſta. quo autẽ modo permiſceatur, paulò pòſt audies. Hæc porrò pauca quædã ipſius eſt particula. At qui veluti truncus eſt omnium ab ipſo naſcentiũ partium, quæ & ipſæ ramorum ac virgultorũ rationem obtinent, bifariàm primò ſcinditur: deinde vtrunque ipſius membrum in multas ſecatur particulas. Et alterum quidem tum in eos muſculos, quos crotaphitas, id eſt tẽporales, & eos quos maſſeteras, id eſt manſorios, appellant, diſtribuitur: tum in omnes etiam alios, qui à ſuperiori maxilla exoriuntur. gingiuis prætereà dentibúſq; ac cuti quæ circa faciem eſt, per hos neruos ſentiendi facultas datur. Alterum verò membrum tum ad dentium qui in inferiori ſunt maxilla, radices ſcinditur, eadem nimirũ proportione, qua prius membrũ

Conſidera ac confer cũ x. cap. pluribus in locis.

**Hæc erãt in antiqu.*

**Ex antiquis ita legimus.*

Ex antiquis ita legimus.

membrum in superioris maxillæ musculos, scindebatur: tum ipsis etiam gingiuis ac labris inferioribus distributiones ac propagines perinde ac illud superioribus, mittit. Plurima autem eius pars in linguæ tunicam dissipatur. Et hanc neruorum coniugationem gustatoriam appellant, quandoquidem per hos gustandi fit sensus. Talis igitur est tertiæ coniugationis distributio. Dictum prætereà est & de quarta, quam re vera à tertia seiunctam, & ad palatum peruenientem inuenit Marinus: de qua & nos quoque in libris de administrationibus anatomicis disserimus.

De quinta coniugatione neruorum à cerebro exorientium.

CAP. VI.

DEinceps verò altera est neruorum coniugatio, quam Marinus quintam nominat: quàuis non ex vna exquisitè radice exurgat, sed sibi mutuò vicinæ sunt. Altérque ex altera exoritur neruus, ac in priori quidem magis parte, qui auditorius vocatur. qui vnà cũ dura cerebri membrana, [inde] exoriente, in auditus foramen* incidit: cum qua in latitudinem sese explicans, meatum sublinit. A posteriori verò parte alter in aliud quoddam lapidosi ossis foramen * incidit, quod cæcum appellatur. Sic enim veteres dissectionis professores hoc foramen nominant, propterea quòd anfractum illum per quem neruus foras post aures excidit, haud possent perfectè perforare. Statim verò & hic neruus illi tertiæ coniugationis neruo, qui foras excidere apud maxillæ dearticulationẽ dictus est, permiscetur: nõ quòd ille

** In antiquis quibusdã cod. legitur ἔμπιπτον, id est incidit, in impressis tamẽ legitur ἐκπιπτον, id est, exci*

ille ad hunc perueniat, sed quòd hunc ipsum dum ad seipsum aduentat, expectet. Ex vtrisq; autem commistis maxima pars vel (vt meliùs dicam) totum ferè, in latum illũ musculum (quem & myodes platysma, id est, musculosam dilatatioñe appellamus) scinditur, qui cuti subnascens, γνάθον, id est buccam, sine maxilla mouet: qui sanè à nobis vnus nimirum & ipse vtrinq; existens, inuentus est. Nam te semper hoc meminisse oportet, vt in omnibus per coniugationem intelligas: licet quãdoque in oratione non dicatur. Eiusmodi igitur est distributio quintæ coniugationis. nam licet manifestè duplex existat, vna tamen propter Marinum esse concedatur.

dit seu emergit. & ita paulò inferius in antiquis ἔμπιπτον: in impressis tamen ἐκπίπτον legitur.

De sexta coniugatione neruorum à cerebro exorientium.

CAP. VII.

SExta verò neruorum à cerebro orientium cõiugatio vno quidẽ vtitur foramine, quod prope infernam suturæ illius quæ à literæ Λ similitudine lambdoades appellatur, situm est: Cùm primùm tamen ex cerebro oritur, trium habet principia neruorum, qui cùm extra caluariam emergunt, variè tum inter seipsos, tum cum adiacentibus, de quibus paulò pòst dicam, miscentur.

De septima coniugatione neruorum à cerebro prodeuntium.

CAP. VIII.

SEptima adhuc reliqua est coniugatio neruorum à cerebro orientiũ, quæ maxima suiipsorum parte in linguæ musculos distribuitur. nam quædam parua ipsorum particula in eos quidem semper peruenit musculos: qui tum thyroadi, id est,

est,scutiformi laryngis chartilagini, tum humili bus lambdoïdis ossis lateribus communes sunt: in alios autem quosdam, non semper.

De mutua harum coniugationum complicatione, deq; anatomicorum circa has discordia & ignoratione.

CAP. IX.

Commiscentur autem, vt diximus, inter sese nerui infra caput tendentes, tum qui à tertia coniugatione, tum etiam qui à duabus nouissimè dictis proueniunt. Quinetiam prima, secundáq; neruorum à dorsali medulla nascentium coniugatio, multam cùm his neruis commistionem facit. tibíq; sæpius quidem quod ex altero ad alterum peruenit, veluti vinculum quoddam dúntaxat ambobus commune esse videbitur: nonnunquam verò id ipsum, alterum quidem neruorum auget, tanquam ad illum accesserit, simúlque sese cum eo miscuerit: alterum verò minorem reddit, tanquam ab ipso separatum fuerit ac recesserit. Quapropter in his neruis cognoscendis confusi sunt omnes dissectionis professores, & inter sese maximoperè discreparunt, ac in vnoquoque plurimum ignorarunt. Nam quædam quæ nō solùm in cunctis animalibus non apparent perpetuò, sed ne in simiis quidem solis, ipsi ac si nunquàm aliter ea sese haberent, asseueranter scripserunt: quædam verò non in simiis solùm, sed in aliis etiam animalibus, quorum sex esse genera in libris de anatomicis administrationibus ostendo, similiter perpetuò se habere, omnino ignorarũt. Exempli causa, omnibus propriis gutturis musculis nerui secun

Ita ex antiquis codicib. traducimus vsque ad capitis finē.

ſecundum tres ab vtroq; latere inſertiones diſtributi ſunt, vt eæ omnes ſex numero exiſtant. Harum inſertionum nonnulli diſſecandi profeſſores duas dúntaxat, nonnulli ne has quidem nouere.

De ſextæ coniugationis neruorum à cerebro orientium diſtributione.

CAP. X.

SAnè gutturis muſculi, qui cum aliis partibus communes ſunt, non ſemper à ſexta coniugatione neruos ſuſcipiunt, quemadmodum ne qui os quod à ſimilitudine Λ, & Υ, literarum Græcarum lambdoides, & hyoades dictum eſt oſsi pectoris connectuntur: de quibus in libris de administrationibus anatomicis exactè pertractatur. In quibus etiam libris de trium illorum neruorum traditur diſtributione, qui per id foramen quod prope finem ſuturæ lambdoides eſt, dicũtur exoriri: quanuis omnes ferè diſſecandi profeſſores in vtroque latere vnum eſſe ſoporariis nimirum arteriis inhæreſcentem exiſtiment: quem ſi laqueo intercipias, mutũ confeſtim reddetur animal. Ab his igitur neruis etiam gutturis muſculi propagines ſuſcipiunt. Reliquorũ verò duorum alter in alios [quoſdã] faucium muſculos & * [linguæ radicem] peruenit. alter * [tũ in ſcapulæ muſculũ illũ latum,] tum in alios quoſdã qui inibi ſunt. Ipſos etiã diſſectionis profeſſores latuerunt non paucæ propagines eorum neruorum arteriis inhæreſcentium, quos ſolos plurimi (vt dixi) * ſextam eſſe coniugationem exiſtimant, quas quidem propagines illi dum per collum & thoracem feruntur, faciunt

Ita ex antiquis vertimus.

* *Alias in linguæ muſculos iuxta radicem.*

* ἐπί τε τὸν ὠμοπλάτης μυν τὸν πλατύν.

* ἑπτὴν *eſt in antiquis.*

faciunt, antequã ori ventriculi, in quod plurima istorum neruorum portio inseritur, ac dissemina tur, incidãt. Illud certè admiratione est dignum, quòd quasdam ex his neruis particulas in septum transuersum distribui dicãt, cùm tamen ipsum ne minimam quidem omnino ex hac coniugatione portionem suscipiat. At quòd vicissim ex medio thorace nonnullæ horum neruorũ portiones ad quosdam gutturis musculos veniant, non etiam dicunt, nec quam facultatem hi nerui habeant. *quanquã si hi læsi fuerint, causæ sunt vt animali vox deficiat. [Et magna neruorum arteriis inhærentium coniugatio, propterea quòd hi eorum particulæ sunt, vocẽ destruere, si lædatur, potest.] Varia autem est horum neruorum infra septum transuersum distributio. Nam & quasdam particulas à dorsali medulla quæ in ea est parte, suscipit [& ad viscera quæ inibi sunt, disseminatur,] & iis etiam quos superius à tertia coniugatione per collum ac thoracẽ deferri diximus, admiscetur. Quanquã rursus hi ipsi nerui qui ad costarũ radices procedunt, sextæ coniugationis esse propagines ab omnibus existimãtur. Varia etiã est & horum neruorum cõmistio tum cum intercostalium neruis, tum iis ferè omnibus qui ad lumbos parui feruntur, tũ postremò cum eorũ neruorum reliquiis qui ad vẽtriculi os veniũt. Varia deniq; est & quæ * intra peritonæi regionẽ est distributio, quã nunc mihi ad exactum vnguẽ verbis exequi non est statutum. [Sed satis est si non ignoremus, quòd ad iecur & lienem & renes, adhúcque etiam ante hæc, ad totum ventrem, ac ad omnia viscera

*καίτοι ταῦτα, est in antiquis.

Ita ex antiquis vertimus. ex impressis tamen legi potest, & eos ad viscera quæ inibi sunt disseminat.

*ἐντὸς est in antiquis, in impressis tamen est ἐκτὸς, id est extra.

viſcera nerui à cerebro partim à tertia(vt dictum eſt)coniugatione,partim à ſexta peruenire conſpiciuntur. Quòd autem pulmo ac cor à ſexta cõiugatione quandam neruorum portionem in ſe ſuſcipiunt,omnes certè nouere. Verùm de neruis à cerebro prodeuntibus,hæc iis qui inſtituuntur,ſufficiunt. De iis verò qui à dorſali medulla proueniunt deinceps agendum. In quibus omnes diſſectionis profeſſores errauerunt:erratorum autem cauſas nunc non eſt tempus proſequi: quandoquidem iam eas in adminiſtrationibus anatomicis narrauimus. Antiquiorum tamen ob id cogor meminiſſe,quòd iis qui eorum quidẽ libros legunt,haud tamen mecum quæ per diſſectiones apparent, inſpiciunt: incertum eſſe videbitur, vtrum omnes illi,an ego ſolus peccauerim. *Hæc deſunt in impreſſis vſque ad finem libri.*

De prima coniugatione neruorum à dorſali medulla quæ in collo eſt,exorientium.

CAPVT XI.

PRima igitur coniugatio neruorum ex dorſali medulla prodeuntium, exoritur, perforata prima vertebra foraminibus diuerſis ab iis quæ primarum ſex vertebrarum communia ſunt. illa enim in tranſuerſis ſunt proceſsibus, ac nequaquam medullam attingunt: quæ verò attingunt, duo ſunt alia,per quæ prima neruorum coniugatio emergit:quæ vnam quidem radicẽ apud medullam habet:mox bipartito ſcinditur, ac altera quidem eius particula retro: altera ad latus procedit. Itaque parua eſt hæc neruorum coniugatio in iis animalibus, in quibus primæ vertebræ ſunt paruæ, veluti in ſimiis:magna verò, in qui-

bus magnæ,veluti in ſerratos dentes habentibus & cornigeris.in his ergo,ob ipſam certè magnitudinem,neruorum exortus ad latera perueniens in plures muſculos diſpergitur, quos in anatomicis aggreſsionibus diximus.In ſimiis verò quę homini tum in plurimis aliis particulis tum in collo ſimillimæ ſunt,in eos tantùm prima coniugatio diſtribuitur muſculos, qui circa capitis dearticulationem ſunt,qui nec ipſi exactè à diſſectionis profeſſoribus cogniti fuere.

De ſecunda coniugatione neruorum à dorſali quæ in collo eſt,prodeuntium.

CAP. XII.

SEcunda verò neruorum à dorſali medulla naſcentium coniugatio,à poſterioribus quidem & ipſa emergit partibus,non tamen per vlla ſanè foramina, quemadmodum prima.Nam in vtraque ſpinæ parte locus quidam eſt, oſsibus, quæ ſunt in vertebris,nudatus, in medio primæ & ſecundæ vertebræ: per quem nerui exoriuntur,qui & ipſi aliquandiu per latera ad priora feruntur, neruis primæ & tertiæ coniugationis à cerebro prodeuntibus(ſicuti etiam tertia coniugatio) complicati: plurima verò ſuiipſorum portione poſterioribus colli muſculis diſtribuuntur,ſimul etiam quippiam latis muſculis buccas mouentibus impertientes: quidquid verò reliquum eſt ipſorum, ad caput aſcendit, poſteriorem ipſius totam regionem pertexens: ita ſanè & quod antrorſum fertur, propemodum,& ipſum in totam priorem capitis partem diſſeminatur.

De tertia coniugatione neruorum à dorsali quæ in collo est venientium.

CAPVT XIII.

TErtia autem coniugatio neruorum à dorsali medulla venientium, ex transuersis partibus exoritur: vbi secunda & tertia vertebra mutuò sibi congredientes, commune ac rotundum efficiunt foramen, quod nerui crassitudini latitudine est æquale. Statim verò scinditur: Ac altera quidem parte retrorsum fertur, distributiones quasdam per profundum musculorum, qui inibi sunt, exhibens: posteà ad ipsius spinæ acanthan, id est apicem, exurgit: indéq; rursus neruus hic obliquus in priora tendit, in musculos qui post aurem sunt disseminatus, ab vtraque parte vnus: Nam id semper, licet non dicam, subaudiendum à te volo: Altera verò parte, quæ in priora fertur, tertia hæc coniugatio, de qua nunc habetur sermo, vicinis exortibus complicatur ac permiscetur: distributionésque quasdam tum aliis quæ illhic sunt corporibus, tum latis musculis, tum verò iis etiam qui sunt ante aurem, mittit.

Quæ communia sunt cæteris neruorum coniugationibus à dorsali quæ in collo est prodeuntibus.

CAPVT XIIII.

QVæ verò subsequuntur coniugationes, commune quidem id omnes habent, quòd per foramina per quæ nerui emergunt, simili inter se modo exeunt. commune verò etiam, quòd statim in exortu scindūtur: quódq; altera parte quæ minor est, ad priora, altera quæ maior, per profun-

dum tendunt.ac primò quidem in ſpinæ apicem, inde verò in priora rurſus feruntur per latum muſculum, quem ne ipſum diſſectionis profeſſores mouere, euidentiſsimam licet actionem habeat. nam buccas vnà cum labiis citra hoc quòd maxillæ inferioris os moueat, ad latera abducit. Commune prætereà omnes deinceps cõiugationes hoc habent, quòd poſt primum ſtatim exortum, breuem quandam neruorum diſtributionem in muſculos rhachitas, id eſt ſpinales, exhibent. Quin etiam omnibus his neruis commune eſt, quòd ad ſpinam retrorſum feruntur: quódque propagines quaſdam muſculis colli & capitis communibus impertiunt. Hæc igitur omnium neruorum qui in toto collo habentur, cõmunia ſunt. Quòd certè collum in omnibus iis animalibus quæ non admodum diuerſam ab homine naturam obtinent, ſeptem conſtat vertebris.

Quæ peculiaria cuiuſque coniugationis neruorum à dorſali quæ in collo eſt exorientium.

CAPVT XV.

QVæ verò peculiaria ac propria ſunt, tum ſingillatim quidẽ in anatomicis adminiſtrationibus dicta diligenter fuere, tum verò nunc quoque per capita ac ſummatim ea nos dicere, breuiſsimo, quo poſſumus ſermone comprehendentes, eſt neceſſarium. Omnes ſanè tam qui in prioribus colli partibus quàm qui ad eiuſdem latera ſunt muſculi, ab his coniugationibus neruos ſuſcipiunt, iis muſculis exceptis, ad quos à coniugationibus ex cerebro prodeuntibus aliquid diſtribui prædiximus. His igitur præcognitis,

iam

iam clarum erit quidquid in vnaquaque subsequenti coniugatione est proprium: cui tu animum aduerte. A quarta coniugatione quæ inter tertiam & quartam vertebram enascitur, breuis admodum in simiis neruus ad succedentem peruenit coniugationem, illi quà primum emergit, permistus. In cæteris autem animalibus haud frequenter sanè hanc permistionem fieri conspicimus. Post hanc verò deinceps, quinta coniugatio post quartam vertebram exoritur: Ac eius sanè vna quædam parua portiuncula decliuis fertur: quæ si paruas quasdam à succedentibus coniugationibus portiones assumpserit, septi transuersi neruus euadit: Altera verò hac maior particula ad summum scapulæ ascendit: Reliquum autem totum in communi scissionis ratione dictum est. Ex succedentibus porrò coniugationibus sexta quidem post quintam vertebram, septima post sextam, octaua post septimam, ex communibus, vt dictum est, foramentis emergit: quæ posteà (coniugationes inquam) sibi mutuò permistæ, ad scapulæ concaua & ad brachium per axillam tendunt.

De coniugationibus neruorum ex thoracis vertebris prodeuntium.

CAPVT XVI.

Alia verò deinceps coniugatio ex thoracis iam vertebris inter primam nimirum ac secundam exoriens, plurimam supradictis coniugationibus suiipsius partem permiscet, portióq; sanè non parua ipsius in primum intercostale discinditur, ac ad spinales musculos retro peruenit:

Altera verò ſuper primam coſtam extenſa, neruo qui poſt ſeptimam colli vertebram eſt, connectitur. Deincépſq; hoc modo cùm ambæ hæ tum cæteræ prædictæ partes per axillam in ſcapularum ſima & brachium feruntur, inter ſeſe quodam modo permiſtæ ac complicatæ. Ac magna eorũ pars in brachij & cubiti muſculos diſtribuitur. Quod verò adhuc reliquum eſt, in ſummam manum diſſeminatur. Enimuerò ſicuti tum qui ad ſummam manum nerui pertingunt, vltimæ ex prædictis coniugationi, tum qui ad cubitum, ei quæ ſupra hanc è regione è directóve, id eſt κατ' ἰυθὺ, quodam modo præcipuè ſunt: ita etiam quicunque in brachio, & qui adhuc ſubliniores ſunt, ad ſcapuláſque perueniunt nerui, ſuperioribus coniugationibus è regione ſunt. Qualénam verò iter per totam manum faciant, ac quomodo in ſingulos muſculos diſtribuantur, in anatomicis adminiſtrationibus iam dictum eſt. Eodem etiam modo ex omnibus thoracis vertebris nerui exoriuntur ſimilẽ omnes diſtributionẽ ſortiti, eo excepto qui ad ſecundum tendit intercoſtale. Inde enim manifeſtè neruus emergit, ad brachij cutem accedens. Cæteræ verò omnes coniugationes ſtatim cùm exoriuntur, portionem ſanè quandam ſpinalibus muſculis tribuunt, aliíſque qui in methaphreno, id eſt dorſo ſunt: veluti tum iis qui ſcapulas mouent, tum etiam iis qui ad humeri dearticulationem aſcendunt. Reliqua verò vniuerſa ac maxima ſui ipſarum parte per intercoſtalia ad os vſq; pectoris progrediẽtes, tum eos qui in intercoſtalibus ſunt muſculos pertexũt, tum eos etiam qui

extrin

extrinſecus thoraci impoſiti ſunt, ſuas ipſarum particulas per medium eorum emittentes:de qua rum ſingulis particulatim in anatomicis aggreſſionibus dictum eſt. Porrò quæ à dorſali medulla ad coſtas nothas accedunt neruorum coniugationes, proptereà quòd coſtæ nothæ ad os pectoris excurrunt, parum quiddam ſanè ſingulæ intercoſtali ſibi reſpondenti diſtribuunt: Reliqua verò tota ſui parte ad hypochondrium emergunt, tum in eos diſtributæ muſculos, qui primi inſtrati ſunt, extrinſeci nimirum & obliqui, ſupernéque ex thorace delati: tum in eos etiam, qui recta deſcendunt, carnosíque ſunt.

De coniugationibus neruorum ex lumbis vertebris prodeuntium.

CAP. XVII.

POſt has verò ſunt quæ in lumborum regione habentur neruorum coniugationes, quæ non ex cõmuni foramine, quemadmodũ quæ in collo ſunt, exeunt. Nam ſuperior dúntaxat vertebra hic perforata, commodum neruo præbet exitũ. Commune verò illud foramen quod in ceruice ex ambabus conficiebatur vertebris, paulatim ad ſuperiorem tranſportabatur: ita vt primo quidem eius foraminis multũ in ipſa exculperetur, poſteà verò totum deinde à fine vertebræ conſcenderet [id eſt, ad ſuperiora recederet:] ſuperiorique extremitatis ecphyſis exortúſve fieret. Commune autem omnibus his neruis eſt, quòd ad ſpinales muſculos, & abdomen, & pſoas, id eſt lũborũ carnes, vadunt. Quæ verò neruorũ cõiugationes ex primis poſt ſeptũ tranſuerſum vertebris exoriũtur,

neruis etiam à cerebro descendentibus complicantur. Illis autẽ ecphysibus aliæ paruæ permiscẽtur, quarum vna superposita est: altera verò post primum foramen in osse sacro vocato positũ exoritur. Hæ autem statim recedentes, primis musculis dearticulationem coxendicis mouentibus inseruntur: Reliqua verò tota pars ad crura tendit ad finem vsque ipsorum in vnumquenque musculum, eadem proportione qua in manuũ musculis fiebat, discissa: quemadmodum in anatomicis aggreßionibus explicatum iam est. In præsenti enim veluti quandam hypotyposin & synopsin, id est, subfigurationem & compendium, eorum quæ ac curatè in illis libris scripta fuere vtilem tyronibus futuram fecimus. Sic sanè etiam quicunque per reliqua ossis lati foramina exortum habeat, nerui, musculique qui inibi sunt disseminantur, in illo tractatu exacta diligẽtia narrauimus. Nũc hoc tantum dixisse satis sit, quod sedis, pudendi, & vesicæ musculis, ipsique etiam pudendo, ac preterea musculis qui ab osse sacro, & ab interna ossis pubis parte exoriuntur, omnibusque etiam corporibus extrinsecus iuxta hoc ipsum os latum ac sacrum appellatum incumbentibus, ex internis externisq; eiusdem ossis sacri foraminibus neruorum exortus à dorsali medulla gignuntur, in os coccyga, id est cuculum vocatum, terminantes.]

GALENI VOCALIVM INSTRVMENTORVM DISSECTIO,

AVGVSTINO GADALDINO MEDICO MVTINENSI INTERPRETE.

ARGVMENTVM LIBRI.

Fragmentum hoc nuper à nobis compertum & translatum, causam, materiam, instrumenta, locum, & modum vocis declarat.

*

Quæ cognouisse debet is, qui ratione curare debet.

CAPVT I.

VICVNQVE ratione curaturus est, causas is tum actionum nostrarum secundũ naturã, tum affectionum præter naturam: vt illas seruare, has è corpore eiicere posset, cognouisse debet: modos item, secundum quos actio fit: & locos, in quibus: & instrumenta, per quæ. Actionis enim modus cognitus, promptiores ad opitulãdũ nos reddit: nimirum qui naturæ opera imitemur. Locus, localiter opitulari nos docet: ne illæsis particulis tãquam affectis frustra mole-

ſtiam inferamus, affectíſque tanquam ſanis non opitulemur. Inſtrumenta denique propriam ac ſuam cuiuſque oſtendunt curationem. alio enim modo neruus affectus, alio chartilago, & alio carnoſum genus curatur.

Ad vocem generandam, quæ artificis, quæ materiæ, quæ inſtrumenti & quæ loci rationem obtineant.

CAP. II.

QVoniam igitur neceſſarium eſſe videtur, vt actiones ac earum cauſas, inſtrumenta preterea & locos ac modos cognitos habeamus: oportet etiam cognouiſſe à quibus vox, quæ noſtri corporis eſt opus, fiat: vt ipſam, dum adeſt, ſeruemus, roboremúſque. Cum autem omnia in hac vita à tribus his fiant, artificibus, inſtrumentis, & materia: vt exempli cauſa faber ærarius, ipſe quidem eſt artifex: inſtrumenta, malleus & incus: materia, ipſum æs: effectus ſeu apoteleſma, eſt lebes, verbi gratia, vel concha: eandem proportionem in operibus, quæ in nobis fiunt, eſſe neceſſarium eſt. Rationem igitur cauſæ & artificis obtinent ipſæ, quæ in nobis ſunt, facultates: quarum aliæ naturales, aliæ animales exiſtunt. Atque naturales quidem citra noſtram electionem vniuerſæ agunt. Ex animalibus verò actionibus plurimæ ſecundum noſtram voluntatem perficiuntur: ita vt ſi quid opus eſt animale, id non omnino ſecundum noſtram voluntatem fit: ſi verò aliquid ſecũdum noſtram voluntatem fiat, id omnino ſanè facultatis animalis fuerit. Quoniam igitur omnis

vol

voluntaria actio ab animali facultate prouenit, arbitratu verò nostro volentésque vocem tum ædimus, tum sistimus: fuerit sanè, quæ in nobis vocem artificiose fabricat, ipsa animalis facultas. Cùm verò voluntariæ actiones per musculos ac neruos perficiantur, volutaria verò sit ipsa vox: patet, instrumenta, per quæ vox fit, inuenta esse. Materiam autem ipsa quoq; cōmunis vocis definitio nos docet, quæ ait. Vox est aer percussus. Manifestum igitur est, quòd aer, qui in nobis genitus, spiritus vocatur, à facultate animali per neruos & musculos percussus, vox fiet, materiæque rationem obtinebit. Quisnam verò sit locus in quo actio fieri creditur, deinceps considerandum est. Homerus igitur caput locum esse vocis pronuntiauit, sic inquiens:

Clamorem emisit, quantum caput huic capiebat.

* * *

tres enim nouit musculos qui phantasiam, opinionémque nobis afferunt, ipsam vocem in thorace fieri. Nos igitur, an ex prędictis locis quispiā, an etiam præter hos alius sit vocis officina, ab apparentibus auspicati cōsideremus, prædictam cōstitutionem præ oculis habentes. Cùm igitur spiritus sit, qui in vocis generatione percutitur, quē admodum sanè tum ratio ostendit, tum apparentia comprobant: (neq; enim profectò multū aerē attraheremus, vbi magnam vocē edere vellemus) inuestigare conuenit quodnam ex spiritalibus ininstrumentis percutere, comprimeréque spiritum possit * * * *

bronchus, nares, os: ille quidem vt causa, hoc vt

rece

receptaculum, hæ vt meatus. Thorax igitur & pulmo vocem non faciunt. eorum enim motiones diastole, & systole id est dilatatio & cōstrictio, solæ sunt: quas motiones, hæc ipsa duo mēbra dū inter respirandum mouentur, non vocem, efficiunt. Relinquitur ergo vt quæ tanquam spiritus meatus sunt, vocem faciant. Ex his nares quidem ac maxima brōchi portio cùm musculis careant: vocem, quæ voluntarium opus est, perficere haud possunt. Superest ergo ipsum os & superior brōchi terminus: quem & brōchi caput appellant, nonnulli verò larynga, id est guttur nominant. hæc enim musculos ac neruos habent: ac præsertim ipsa lingua, quæ ita à natura constituta est, vt aerem posset percutere. Quamobrem fama est Tereum, cùm Philomelæ vocem adimere vellet, vocis instrumentum, linguam inquam abscidisse. Sed quoniam qui ea affectione, quæ aphonia, id est vocis amissio, dicitur, linguam, ac respirationem sanas habent: patet non linguam, sed bronchi caput vocis esse instrumentum: magnam quippe ex constructione comprobationem assumens. nam tum ex neruis, qui mouent: tum ex musculis, qui voluntati obediunt: tum denique ex chartilaginibus, quæ percutere spiritum simúlq; resonare possunt, constitutum est.

Quæ primaria attrahendi spiritus in pulmonem, & quæ secundaria sit ratio.

CAP. III.

Itaque per thoracis dilatationē spiritus in pulmonem attrahitur, primaria quidem ratione, ob caloris circa cor existentis refrigerationem, ac

ac prætereà ob corporis perſpirationem,& ipſius animalis ſpiritus nutritionem: ſecundaria verò, ob vocem. Nam illius ſpiritus qui in pulmone confectus eſt,pars tenuior ſyncerióque à corde attracta,primas illas vtilitates præbet: ſuperflua verò ac recrementitia,recurrēdo excernitur. Neque enim quo pacto nutrimenti,eo quoque ſanè ipſius ſpiritus ſuperfluitates eiiciuntur. Nam quę malè olent,deforméſque ſunt,natura procul à ſenſibus, retróquę ablegauit: quæ autem in confectione nullam acquirunt iniocunditatem,eas per eãdem viam recurrere,coegit. Ac fortaſsis etiam propriis materiarum propeſionibus ſimul eſt vſa: ponderoſo quidem deorſúmque vergenti alimento,excretionem illhac parans: leui verò ſpiritui, ſurſum ferri permittens. Hócq; naturæ conſilium mediocriter ſanè eſt laudandum: at quòd ſuperfluum ſpiritum haud inutiliter ocioſéq; è corpore expellat, ſed ad vocis quoque generationem, eo dum tranſit ſit vſa:nihil profectò, quo prouidentiæ laude ſuperari poſſet,ab ipſa relictum eſt.

Chartilaginum laryngis diſſectio.

CAPVT IIII.

POſtquam igitur facultatem,inſtrumenta,materiam,& locum inuenimus: modus dúntaxat nobis inueſtigãdus relinquitur. Sanè cùm ipſe circa apparentium inſpectionem cognoſci non poſſit:neceſſarium iccirco nobis eſt,vt dum ad eorũ oſtenſionem accedimus, modum actionis conſideremus: qua cum vnà quoque particularum vſus innoteſcet. Vt autem quæ oſtenduntur, faciliùs memoriæ mandari poſsint:eorum naturam, ora

oratione prius dilucidemus. Igitur larynx ex chartilaginibus,musculis,neruis, & ea membrana,quæ intus ipsum sublinit,cōstituitur. Cùm autem chartilagines veluti fundamenta reliquorum sint corporum:de ipsis priùs(clarior siquidē, quę de reliquis posteà habebitur,oratio euadet)dicamus:hinc sumpto doctrinæ initio. Prima sanè ac maxima inter laryngis chartilagines, ex internis partibus collocatur:cuius quidem conuexa pars, extrorsum versa est:concaua,introrsum.atq; hęc ipsa chartilago dimidiū totius capacitatis laryngis compræhēdit. Hanc ipsam cuidam armorum protegentium generi non conuexo, sed concauo, quod θυρεὸς,id est scutum appellatur,assimilare posses:à quo sanè anatomici θυρεοειδῆ, id est scutiformē,ipsam appellarūt. Alia autē basin κρικοειδῆ,id est anuli figuram imitantem, efficiens, postremæ ipsius asperæ arteriæ chartilagini G literam imitanti incūbit:scutiformi verò in priori sui ipsius parte subiacet. hinc introrsum, stomachum versus secedēs,in sublime attolitur,ac excauatur ita, vt quicquid laryngis chartilago scutiformis sine tegumento reliquerat,id proposita nūc in sermone chartilago in sublime euecta,repleat. Sed quoniam haud facile alicui eorum quæ in hoc mūdo nomen sortita sunt,hæc chartilago assimilari potuit,atque ita denominari:nominis defectu vocata est. Reliqua ab his chartilago, quæ tū positione,tum magnitudine tertia est, in suprema innominatæ chartilaginis parte est sita,gutturniis,infundibulísve, quas & arytænas appellāt,haud absimilis:vnde hanc quoque chartilaginem arytæno

neædem nominant * * *
in nominatæ:propria basi prope eos, qui veluti humeri sunt. Hæ quidem sunt propriæ laryngis chartilagines. Nam quæ à radice linguæ exoritur, quam etiam epiglottida, (quasi superligulam dixeris) appellant, ipsius bronchi non est propria. [Est verò aliquid linguæ subiectum, quod & facilè flecti potest:idq; etiam sanè ostendemus.]

Musculorum laryngis dissectio.

CAP. V.

EX laryngis verò musculis, quidã sibiipsi sunt proprij, quidam aliis quoq; particulis communes existunt. De communibus igitur priùs dicamus: quandoquidem prius, quàm alij, sub aspectum cadunt. Duo quidem ab humilibus costis illius ossis quod à similitudine y literæ, hyoædes appellatur, incipiẽtes. per totam scutiformis chartilaginis longitudinem extenduntur: eiusdémq; extremitatibus in priori parte inseruntur. Alij item duo ab eiusdem scutiformis locis incipientes, ac per totam asperæ arteriæ longitudinem déorsum exporrecti: in pectoralis ossis principium inseruntur. Duo itẽ à lateribus scutiformis incipientes, stomacho gulæve circunnascuntur, in extremitate sibi mutuò coeũtes. Ex iis verò qui proprij laryngis sunt, quatuor ab infernis scutiformis regionibus initiũ sumentes, bini à dextris & bini à sinistris, magnitudine prorsus inter se ęquales, exterior ab exterioribus, interior ab interioribus regionibus enati, alteri chartilagini in priori parte inseruntur. Alij autẽ ab innominata char

chartilagine exorientes,sursum medij extenduntur,ac tertiæ adnascuntur. Alij verò ab eadem chartilagine incipientes,alter à dextris,à sinistris alter,sursum ad eos qui veluti humeri sunt,expor recti,propter ipsas dearticulationes arytænoædi adnascuntur. Reliqua propriorum laryngis musculorum coniugatio ab extremis quidem tum infernis tum internis ipsius scutiformis partibus exoritur;ac per laryngis capacitatem obliquè sursum progressa,tertiæ chartilagini inseritur. Tot sunt numero laryngis musculi. Duo verò alij in arytænoæde comperiuntur,haud tamen in omnibus animalibus,præcipuéque in parua voce præditis, inter quæ etiam simia numeratur. Porrò cùm musculi quoque iam sint ostensi, de chartilaginibus priùs dicamus:quandoquidē hoc etiam pacto ostensionem fecimus.

Cur larynx ex chartilaginibus & eisdem tribus constitutus sit;& modus,quo vox fit docetur.

CAP. VI.

SAnè quòd satius fuerit ex tot ac talibus chartilaginibus caput bronchi constitui,patet. Nam si per hypothesin ipsas auferres,ac reliqua relinqueres:meatus certè consideret,ac transitus ipsius spiritus clauderetur:vt non solùm voce,sed & respiratione quoque priuatum,id est mortuum redderetur corpus. Musculi enim propria priuarentur actione:quippe qui nihil solidi,id est laryngis corpora,trahere,cōtraheréque suis ipsorum motibus possent. Si autem laryngis corpus ex ossibus factum fuisset: primùm quidem duritiæ ac sæui

ſæuitia gulam ſibi proximam compreſsiſſet, ac deglutitioni impedimẽto fuiſſet: déinde pondere ſuo linguã, ac pharyngethron, id eſt, os hyodes, detraxiſſet, eorúmq; actiones oblæſiſſet maioribus præterea muſculis, vtpote grauius corpus moturis, indiguiſſet: ob ídq; multa anguſtia ac deformitas in hac parte contigiſſet. Si verò ex oſsibus tenuibus fuiſſe cõſtructum: facilè ea fuiſſent cõpacta: quippè quæ fragilia, rebúſq; omnibus extrinſecis expoſita fuiſſent. Cùm alioqui præſtabat eiuſcemodi corpus vocis inſtrumentũ haud fieri: quippè quod duram, ſcæuámq; in aera percuſsionem faceret. Neque enim quod adeò molle eſt corpus, vt cedat ac conſentiat, vocem vnquã feciſſet: neque rurſus quod durum eſt, quódq; promptè aerem tum ſecat: tum euertit: verùm quod moderatè cedit, blandéq; ſpiritum pulſat, id certè vocis cauſa efficitur. Hoc porrò corpus, veluti tibia quædã fit linguâ, linguláve, id eſt τῇ γλώττῃ ſiue τῇ γλωττίδι, perſonans. Dúmque aerem ſpiritúmve chartilaginibus percutit, mediocriter cedens (mediæ ſiquidem inter carnem & os naturæ exiſtit: quippe caro à ſpiritu euerti poteſt: os, ſæuam percuſsionem facere ex ſui natura ſolet) ſonum edit, vocíſq; cauſa fit. Meritò igitur vt vocis inſtrumentum, ex chartilaginibus factus eſt bronchus. Meritò etiam talem, quò difficulter pateretur, ſortitus eſt conſtitutionem. Quin potius ſanè, omnium ceruicis corporum propugnaculum extitit. Nam chartilaginum natura difficilius quàm reliqua corpora patitur: neq; enim frangitur ſicut os, quippe quæ flecta-

tur ac cedat:nec diuiditur ſicut caro:ſed amborũ profectò patiendi difficultatem,id eſt Δυσπάθειαν, imitatur:oſsis,quà ipſum haud facilè diuidi:carnis,quà ipſa haud frangi ſoleat.Ideóque natura vbiq; chartilaginea protendit corpora,eiuſmodi ſunt aures,palpebræ * quin & vngues talis naturæ exiſtunt. Quæ certè corpora minimum quidẽ perdurarent,niſi preter duritiem,perſeuerantiam quoq; nacta fuiſſent. Rectè ergo brõchus vt vocis inſtrumẽtũ ex chartilaginibus quò reſonaret, conſtitutus eſt:Rectè etiã,quòd ob ſpiritũ nõ cócidat: Rectè, quòd gibba ipſius pars difficulter patiatur. Ex vna autem chartilagine non eſt conflatus,ſicut auris,ſed ex tribus ſanè coeuntibus. Nam cũ hæc pars vtilis eſſe debuerat tum ad vocem,tum ad ſpiritus cohibitionem,tum denique ad exufflationem. * quæ ſanè ſatius fuerat noſtre obtemperantia voluntati moueri:neceſſe eſt,quæ ita mouentur,ex pluribus oſsibus vel chartilaginibus componi. Iure igitur merito etiam bronchus ex pluribus conflatus eſt chartilaginibus: quò non vt meatus ſolùm,ſed vt inſtrumentum etiam voluntarium inſeruiat. Ex tribus autem & non pluribus chartilaginibus factus fuit,ob eiuſcemodi cauſam. Cùm enim duplices genere ſint laryngis motiones,quibus tum dilatatur ac conſtringitur,tum clauditur ac aperitur:duabus id circo dearticulationibus ſibi opus fuit,quarum ſingulæ ſingulis motibus inſeruiunt. Duas verò dearticulationes à tribus(quod minimũ eſt)chartilaginibus coeuntibus fieri neceſſariũ fuit:Ita vt dilatatio & cõſtrictio ab ea dearticulatione,quæ

eſt

eſt primæ chartilaginis ad ſecundam: clauſio & apertio ab ea, quę eſt ſecundę ad tertiam, perficiatur. Multa ſanè etiam de magnitudine quoque & figura & compoſitionis modo dicenda forent: quæ tamen ne longiùs ſermonem protrahamus, prætermittemus. Cùm nos ex prædictorum conſecutione, de illis quoque excogitare valeamus.

Muſculorum laryngis actio inueſtigatur.

CAP. VII.

MVſculorum porrò actio communis atq; vna omnium exiſtit. Omnes enim per ſuas ipſorũ fibras à longitudine in craſsitiem contracti, partem in quam inſerti ſunt, trahunt. Nam extenſio, non actio, ſed affectus ipſis eſt: oppoſitis nimirum muſculis ipſos in contrarium trahentibus. Tale igitur quippiã cùm in bronchi capite vſuueniat, muſculorum exortibus inſpectis, eorum actionem conſideremus. Quando ergo muſculi illi qui ab oſſe hyoide exorti, in extremáſque ſcutiformis partes extenſi inſeruntur, agunt: in priora ſurſumque hanc primam chartilaginem attrahunt, ipſámque à ſecunda repoſcunt. Quando verò illi, qui à pectorali oſſe exoriuntur, agũt: ad infernas ipſam partes trahunt: interim verò ſuperiores laryngis partes dilatantur. Hi ergo etiam arteriæ longitudinem erigunt ita, vt non curuetur plicetúrve, præſertim in animalibus longũ collum habentibus. Adſtringunt autem in ſuperioribus regionibus ſcutiformem chartilaginẽ muſculi illi, qui in ſupremis ipſius partibus enati, gulæ in orbem adnaſcũtur: iidem præterea deglutitioni cõ-

ducunt. Inferiores autẽ eiuſdẽ chartilaginis partes à quatuor adſtringuntur muſculis, qui laryngis proprij ſunt, qui inquam ab extremis primæ chartilaginis partibus exorietes, in ſecũdã inſerũtur. Hi ergo omnes muſculi dilatationẽ conſtrictionémq; laryngis efficiunt: reliqui verò ipſum claudũt & aperiũt. Ac claudũt quidẽ, qui in capitis brõchi capacitate ſunt collocati: qui ſanè ab extremis interníſq; primæ chartilaginis partibus exoriũtur, atq; in tertiã inſerũtur. His porrò ipſis conducunt muſculi illi parui, qui in arytænoædẽ ſunt, nõ in omnibus profectò animãtibus inuẽti: arytænoædẽ crumenis cõtractis, dũ ipſam contra hunt, ſimilẽ reddentes. Cõtrario verò motu tertiã chartilaginẽ illi muſculi mouent: qui à ſpina innominatæ chartilaginis enati, ſurſum in eã ipſius partẽ, quæ maximè media eſt: porriguntur. Hi ergo in poſteriora arytænoædem chartilaginẽ reflectunt: aperiunt autem, qui ab eiuſdem chartilaginis humeris enaſcuntur. Qui verò intra laryngẽ collocantur, qui ſanè obliqui ſunt, validam actionẽ ſunt adepti. ſicuti in ſpiritus cohibitionibus manifeſtum nobis fit. Intenti enim hi muſculi, laryngis capacitatem claudunt, nec ſpiritum exire foras permittunt, omnibus thoracis muſculis reſiſtentes. Vt autẽ clarior nobis fiat oratio, altiùs repetentes, pauca de reſpiratione dicamus.

Quomodo fiat inſpiratio & expiratio.

CAP. VIII.

Reſpiratio fit, dum thoracis muſculi intendũtur, & coſtas in ſublime attollunt, ac totã internam capacitatem latiorem maiorémque reddunt.

dunt. Interim autem accidit, vt pulmo dilatatus thoracem dilatatum insequatur. Cùm autem ea quæ in pulmone est capacitas, maior reddita sit: ambiens aer per asperam arteriam & os & nares ad ipsam ab attractione vacuum consequente, quemadmodum in fabrorum folles, attrahitur. Hoc ergo modo inspiratio fit, plurimis thoracis musculis intẽtis. Spiritus verò latio, quæ extrorsum fit, quam expirationẽ vocant, hoc pacto fit: Musculi, qui contrario motu thoracem mouere creduntur, costas vnà cum septo transuerso, qui & ipse latus musculus est, trahunt, thoracémque coarctant: qui compressus pulmonem cõstringit, atque ille compressus, recurrentem spiritum per bronchum & os foras extrudit. * *

Quot modis spiritus cohibitio fiat.

CAP. IX.

Spiritus igitur cohibitio tribus temporibus fiet, vel quãdo, dum inspiramus, in agendo adhuc persistunt musculi thoracem dilatantes: vel quando rursus dum expiramus, in agendo persistunt musculi thoracẽ constringentes ita: vt alia pars spiritus reflecti, alia adhuc manere videatur. Fieri etiam potest in expirationis & inspirationis confinio κατ' ἐπιγέμισιν, id est per repletionem vocatam, quando musculi, qui inspirationem faciunt, cessant, incipiunt autem, qui expirationem præbent. Omnibus his temporibus modísq; spiritus cohibitio fit: in quibus prædicti musculi laryngis intrinseci quietem agunt. Alius autem modus cohibendi spiritus hoc pacto fit: Musculis thoracem dilatantibus quamplurimũ agimus,

multóque ſpiritu pulmonem replemus: deinde internos laryngis muſculos intendimus, ſpiritúſq; tranſitum claudimus: túncq; ad inſpirationis ſucceſsionem, actionem ducimus, thoracémq; enixè cõſtringimus, ac pulmonem haud inualidè comprimimus: Interim tamen muſculi thoracem cõſtringentes ab illis duobus, qui ſpiritus tranſitui reſiſtũt, vincuntur. Hanc ſpiritus cohibitionem, quia verſus ilia fit, εἰς λαγκνάτωσιν Gymnaſtici appellant. Priores igitur ſpiritus cohibitiones fiũt, muſculis thoracis propriam ſui ipſorum actionẽ ſine pugna ac contentione perficientibus: Quæ verò nuper memorata eſt, mutua inter muſculos thoracem conſtringentes, & eos qui laryngis capacitatem claudũt, concertatio eſt: dum illi extrudere ſpiritũ, hi verò intus ipſum retinere volunt. Iam ergo manifeſtum nobis factum eſt, id quod à principio diximus: quòd ſcilicet validiſſimam muſculi hi actionem nacti ſint, omnibus thoracem conſtringentibus muſculis reſiſtentes. Sanè muſculi hi illis, qui ad vrinarum deiectionúmque exitus collocati ſunt, proportione reſpõdent. Sicuti enim illi, dum agunt, nutrimenti excrementa, ita hi ſpiritum, recludunt. Quãdo igitur reſpirantes quamplurimum tum hos laryngis muſculos, tum eos qui thoracem conſtringunt, intendimus: tenſio illa, quæ εἰς λαγῶνας, id eſt verſus ilia fit, efficitur. Quando verò reſpirantes maximè obnixè, laryngis muſculos relinquimus, vehementius autem muſculis thoracem conſtringentibus agimus: * * * *

CLAV

CLAVDII GA-LENI BREVIS DE-

notatio Dogmatum Hippocratis quam Ioannes Stobæus ſer-mone nonageſimo nono Galeno aſcri-pſit,

*

CONRADO GESNERO TIGVRINO MEDICO INTERPRETE.

*

ARTIS elementa ea ſibi omnino placere dicit, quæ manifeſta ſunt. Cõſtat igitur tum homo, tum animalia cuncta ex ſolidis, humidis, & ſpiritibus. Etenim ne ſtirpium quidẽ natura triplici iſto elemẽtorum ordine caret: ſed viuit, augetur, & progignit per iſtorum cõſtitutionem. Itaque ſolidorum eſſentiam oſsibus, neruis, & chartilaginibus aſsignat: deinde membranis quoque, arteriis, & venis. Nam hæc in genere ſolidorum alicubi numerat. Illorum verò compactionis & formationis probabiles ſequutus rationes, caput originem facit. Diſſeruit autem de ſolidorum natura in libris de fracturis & articulis, ac aliis ſimilibus: de ſpiritu in commentario de flatibus peculiariter inſcripto:

de humidis in libro de humoribus, & altero de humana natura ſcripſit,& alibi ſparſim. Sunt autem illi humores,ſanguis,pituita, & vtraque bilis,ſcilicet flaua & atra. Ex his ſanguinem ait natura calidum, & humidum eſſe, colore rubrum, qualitate dulcem: Pituitam verò, frigidam, & humidam, & albam, magíſque ſalſam: at bilem flauam, calidam, & ſiccam, luteam & amaram: denique alteram, frigidam & ſiccam, nigram & flatuoſam eſſe. Ætates etiam ei quadrifariàm diſtinguere placet, annique partes ſimiliter. Abundare autem inquit vnumquemque ex prædictis humoribus, ætate & anni parte ſibi conueniente. Videlicet ætate pueríli abundare ſanguinem, ac tempore veris: Vigente autem, bilem flauam, & æſtatis tempore: Poſteà declinante, nigram, itémque autumno: Demum in ſenectute, pituitam, necnon hyeme: Naturas enim humorum, temporibus anni reſpondere. Ita ver calidum & humidum eſt veluti ſanguis: æſtas, calida, & ſicca: autumnus, frigidus, & ſiccus: poſtremò hyems, frigida & humida, ſimili ratione qua humores. Eodem modo diem quoque numero, naturáque partium diuidit, vt quæ ſupradictis parua quadam proportione conſentiant. In vniuerſum autem viriles temperaturas à mulieribus differre author eſt: mares autem ad calidius, & ſiccius temperamentum inclinare: fœminas contrà ad frigidius, ac humidius. Et rurſus aliud, ſed minus diſcrimen, in vtroque ſexu ſeorſim reperiri, propter ſitus regionum, & aeris proprietates, ac victus rationes. Ad hæc ſingu-

los humores in hominis corpore peculiarem vſum exhibere: Sanguinem alere, calfacere, ſanitatem bonúmque colorem efficere: bilem flauam, continere corpus, non permittere latentes meatus diſſolui, incitare & acuere ſenſum, concoctioni prodeſſe, excrementorum ductus faciles, & apertos efficere: Atram verò bilem, ſedem ac veluti fundamentum eſſe reliquis humoribus: poſtremò pituitam, neruis membranis, chartilaginibus, articulis & linguæ ad motus facilitatem prodeſſe. Item genitale ſemen tum viri, tum mulieris, ex æquo ei conferre videtur ad vitam fœtui præſtandam, ídque ab omnibus corporis partibus abire. Et mares in dextro vteri latere, fœminas in ſiniſtro generari. Præpollere autem dextras partes læuis, & ſuperiores inferioribus. Morbôrum cauſas cenſet aut ictibus violentis, aut ab aere ambiente naſci: plurimas verò ex prædictis humoribus, cùm aut abundant, aut deficiunt, aut qualitate mutantur ex loco in locum tranſeunt. Prætereà vſum remediorum huiuſmodi, quæ cauſis contraria ſint, approbat. Morborum alios acutos facit, alios diuturnos, & alios medios. Fieri autem ait acutos, vt plurimum à bile & ſanguine, ætate vigente, æſtiuo aut verno tempore: diuturnos verò, à phlegmate & atra bile, ídque in ſenibus & hyeme: medios autem, cauſis miſtis prouenire. Item qui morbi ſalubres, qui contrà lethales ſint prænoſſe docet. Aſſerit quoque prænotionem & prædictionem neceſſariò ad artem pertinere, ac inter ſe differre: aliquando enim prænoſſe dúntaxat oportere medi-

cum, aliquãdo etiam prædicere tutum esse. Prænotionem diuidit in symptomata præterita, & præsentia (quæ aliquid obscurum aut incertum habent) & futura. Ad hæc decretorios dies cognosci iubet: Nam acutas ægritudines magna ex parte diebus imparibus, diuturnas contrà paribus iudicari. Item æstate, in iuuenibus, partibus dextris, & superioribus impares dies criticos esse: in contrariis, pares. Quin etiam locos primario affectos inuestigare præcipit: istis enim cognitis non parum adiuuari medicum & ad signa discernendum, prædicendúmque, & ad morbum curandum.

*

CLAV

CLAVDII GA-LENI FRAGMENTVM

ex quatuor commentariis, quos ipse inscripsit de iis quæ Medicè dicta sunt in Platonis Timæo,

*

AVGVSTINO GADALDINO MVTINENSI INTERPRETE.

*

HOC fragmentum, à nobis inuentum, & Latinitate donatum, esse Galeni, stylus, & doctrina, & libri, quos ipse à se scriptos citat, indicant. Quin & Galenus quoq; octauo de dogmatibus Hippocratis & Platonis libro, capite quinto, & sexto, & libro de tremore, capite septimo, facturum se explanationes in ea quæ medicè scripta sunt in Platonis Timæo, pollicetur: ac in libro de propriis libris commentarios de hac re quatuor se fecisse affirmat.

* * *

PLATO.

1 *Id verò quod in nerui, cutis, & ossis cōplicatione, quæ circa digitos fit, ex tribus his*

est

est commistum, iam exsiccatum, vna communis omnium dura cutis extitit: causis quidem adiuuãtibus (Græcè ξυναιτίοις, id est cõcausis) his fabricatum: causa verò maximè principali, intelligentia inquam, eorum quæ posteà erunt, gratia effectum. Quòd enim aliquando ex viris mulieres, & aliæ feræ gignendæ erãt, opifices illi nostri sciebant. Et sanè etiam quod vnguium vsu multis pecudibus ad multa opus foret, cognoscebant. Quare in hominibus statim, dum eos gignerent, vnguium generationẽ subfigurarunt. Hac sanè ratione, hísque occasionibus cutim, pilos, ac vngues in extremis membris genuerunt.

GALENVS.

* * *

propositis particulis: cutis verò ita eorum radices complectitur, vt gingiuæ dentes. & sanè vngues subiectis venis apertè connascuntur. Quare non ex osse solo, neruóq;, & cute, sed etiam ex carne, vena, membranis, & ligamẽtis vngues cõflatos fuisse quicunque vult, opinari potest. Sed de his tum in aliis quibusdam, tum in tertio de dissectione Hippocratis libro copiosius dictum est.

PLATO.

2 *Quoniam autem omnia mortalis animalis membra & partes connata erant, ipsumque in igne & spiritu vitam habere ex necessitate contingebat, atque ob hæc ab ijs liquatum vacuatúmque deficeret: præsidium huic* Dei *machinantur. Quippe humanæ naturæ naturam quandam cognatam alijs ideis ac sensibus miscentes, ita vt aliud animal sit, plantant.* Talia *sanè nunc sunt domesticæ arbores, & stirpes, & semina: quæ nunc ab agricolatione consita, mitia erga nos sese habent: quondam verò sola erant agrestium genera, domesticis nimirũ antiquiora. Quicquid igitur* τοῦ ζῆν, *id est viuendi, est particeps, iure sanè* ζῶον *(quasi vitale dixeris) id est animal rectissimè appellari potest. Id autẽ quod nunc dicimus, tertiæ est particeps speciei animæ, quam inter phrenas (id est mentes seu septum transuersum) & vmbilicum locari sermo est: cui nulla prorsus aut opinio, aut ratio, aut mens inest, sed sensus suauis & tristis cũ cupiditatibus coniunctus. Omnia siquidem continuè patitur. Quia verò ipsa in se ipsa circa se ipsam versa fuit, externúmque*

rep

repudiauit motum, proprio verò est vsa: idcirco eam huic naturam non tribuit generatio, vt perspiciendo suorum aliquid consideret. Quam obrem viuit quidem (Græcè ζῆ) nec est ab animali (Græcè ζώου) diuersa: stabilis autem radicatáq; defixa est, propterea quòd motu extrà se ipsa facto priuata fuit.

GALENVS.

Partes, id est μέρη omnia ea appellantur, quæ totum complent, vel in quæ totum diuiditur, priuatim verò membra, id est μέλη, animalium partes vocantur. Cùm igitur hoc in loco Plato membra partibus opposuerit, aliam nobis significati capiendi in vtroque nomine suspicionem intulit: ita vt quæ propriam habent circunscriptionem, altero istorum nominũ indicarit: quæ verò horum ipsorum sunt partes, altero: vtro tamen alterutrum, haud dum firmiter asseuerare possumus. Hoc ergo in nominibus & significatis quæstionem habet, nihil ad rerum scientiam conferens. Sed iam nos potiùs videamus, quæ de rebus ipsis disputat Plato: vbi vitam nostram in igne & spiritu ex necessitate esse ait. Nam cùm quatuor sint elementa ex quibus singula quæ generantur ortum habent, ignis, terra, aqua & aer: ex his materialia quidem magis, terram & aquã: efficaciora verò præcipuéque in animalibus, ignem & spiritum esse, ab omnibus ferè concessum est. Id autem quod ab iis gubernatur corpus,

pus, multas non solùm vacuationes manifestas, sed & sensu ignotas perspirationes & effluxiones habere est necesse. Ob hæc igitur nutrimento indiget, à quo id quod ex eorum substantia resoluitur, repleatur. atque huius nutrimenti causa Dei stirpes fabricarunt: quas etiam superiùs probabili ratione ab ipso animalia fuisse appellatas ostendimus. Cùm enim priùs supponatur, animā esse principium motus, stirpésque principium motus in se ipsis habere concedatur: animatæ illæ meritò nominabuntur. Animatum verò corpus ab omnibus vocatur animal. Quòd si etiam Aristoteles velit corpus ipsum non ob id solùm, quoniam animatum sit, meritò appellari animal, sed sibi opus esse vt sensibile addatur: ne hoc certè etiam ipso stirpes destituuntur. Ostensum enim à nobis est in commentariis de facultatibus naturalibus stirpes facultatem eam possidere, qua tum familiares substantias à quibus nutriuntur, tum alienas à quibus læduntur, agnoscunt: ideóque familiares quidem attrahere, alienas verò auertere, atque propulsare. Ob id ergo, & ipse Plato stirpes genere proprio ac peculiari sensus participes esse dixit. Nam & familiare, & alienum agnoscunt. Hæc igitur in Platonis orationem satis abundè breuibus à me dicta sint. Superest autem vt eorum mentionem faciamus, qui vnam asserunt esse animæ nostræ substantiam, quæ tres facultates, rationalem, irascibilem, & cōcupiscibilem, habeat: cùm & ipse etiam Plato tum sæpe aliàs (vt ostensum est) tum nihilo secius in præsenti quoque oratione speciē animæ

mæ ipſam cōcupiſcibilem eſſe dixerit: quæ haud aliam quidem in ſtirpibus, aliam verò in nobis, ſed eandem naturam habeat: atq; in iecore ſedem obtinere, non in eodem profectò loco vbi iraſcibilis, & rationalis habitant: quod tamen rationi conſentaneum erat, ſi vnius ſubſtantiæ tres illæ eſſent facultates, quemadmodum illi aſſerunt, qui cor eiuſmodi eſſe ſupponunt. Iure enim illi vnā ſtatuentes ſubſtantiam animæ, tres ipſius eſſe maximè generales facultates dicunt. Plato verò non eadem eſſe rationalis partis animæ ſubſtantiam quæ eſt ipſius iraſcibilis, & concupiſcibilis, ſed inter ſeſe diuerſas aſſerit: ac ſæpius quidem rationalem cum iraſcibili pugnare: nonnunquum verò iraſcibilem rationali aduerſus concupiſcibilem in corpore habitantem opitulari. Ipſe igitur totiùs noſtræ animæ ſimilitudinem, atque imaginem ad fabuloſa animalia reduxit: Qualem ſanè eſſe Chimæræ, Scyllæ, Cerberiq; imaginem Poetæ fingūt. Nullum enim aliud ex iis quæ in mundo nunc ſunt, inuenit, cui magis propriè, magiſq; accommodatè animam noſtrā aſsimilaret. Haud abſimilis quoque quæ ad aurigam equóſq; fit comparatio, eſt ab ea tamen quam in nono de Republ. libro tradit, ſuperatur, in qua animā noſtram cōpoſitis animalibus qualis eſſe Chimæra fabulatur, aſsimilari ait. Superiùs autē eius verba, vbi hæc ipſa narrat, appoſui. Maledicant igitur vt ſui moris eſt, ridentes ſimul, ac ſcurrantes, detrahentéſq; ſermoni noſtro, quaſi nos nugemur, ſi tres quas demonſtrauimus, dicamus eſſe*animas: Atq; in cerebro quidē neruorū,

volunt

voluntariorúmq; motuuum,ac quinq; præterea ſenſuum principiũ eſſe:in iecore,ſanguinis & venarum,nutriendíq; corpus,ac familiarem ſubſtantiam agnoſcendi:in corde,arteriarum & innatæ caliditatis,pulſúſque ac iræ.Plato verò hæc ipſa principia,ſpecies animarum appellat, non vnius ſubſtantiæ facultates dúntaxat.Itaque cùm diuerſæ ſint earum ſubſtantiæ,ac ſingularum in ſingulis prædictis viſceribus ſit habitatio,ei qui facultates tres nos habere vult, principia non animas appellare liceat.Nequaquam enim medicinæ vel philoſophiæ officiemus,ſi animal à tribus principiis gubernari dixerimus: quorum alterum in cerebro,in corde alterum, tertium in iecore ſedẽ obtineat.Sed de his ſatis.Quod verò in huius orationis fine ſcripſit,conſideremus, quónam pacto de ſtirpibus & de tertia animæ ſpecie dictum ſit.Quia verò ipſa in ſeipſá circa ſe ipſam verſa fuit,externúmq; repudiauit motum,proprio verò eſt vſa,idcirco eam huic naturam generatio non tribuit,vt perſpiciendo ſuorum aliquid cõſideret.Videtur enim mox contraria huic dicere,vbi ait ſtabilem radicatámque defixam eſſe, propterea quòd motu extra ſe ipſam facto,priuata fuerit.Verùm in priori oratione de proprio ipſius motu intelligendum eſt, quemadmodum etiam re vera eſt,in quo ex paucíſsimo ſemine incipiens,tum ſurſum in aerem eleuatur,tum deorſum radices protendit,atque ex terra nutrimentum trahit,ipſúmque ad extrema vſque germina aſportat, omniúmque particularum incrementum longiſsimè protrahit:ſed eo motu immobi-

lem esse, qui ab aliquibus μεταβατικὸς, id est trangressorius appellatur: qui, dum nos situm permutamus, & ex alio loco in alium cedimus, fit. Nam secundum hunc motum ipsam stabilem radicatámque esse dixit. Atque hanc ego certè explanationem feci, Atticorum nimirum exemplarium editionem secutus. Nam cùm in aliis codicibus scriptum compererim, διὰ τὸ τὴν ἐξ αὐτοῦ κινήσεως, id est propterea quòd motu à se ipsa facto, deesse ω elementum existimaui, atque hoc modo Platonem scripsisse, διὰ τὸ τὴν ἔξω ἑαυτοῦ κινήσεως, id est propterea quòd motu extra se ipsam facto, vt trãsgressorium dúntaxat motum stirpibus denegauerit.

PLATO.

3 Cùm hæc sanè omnia genera superiores illi nobis inferioribus ad nutrimentum plantauissent, corpus nostrum canalibus diduxerunt, secantes veluti in horto quodam riuos, vt tanquam ex fluento inuadente irrigaretur.

GALENVS.

Stirpes ait à deis factas fuisse nutriendi corporis nostri causa, earum nimirum fructibus ac particulis in nostrum ventriculum deuoratis, ac deinde in minutas portiones confractis, vt postea per venas simili distribuerentur modo, quo per riuos hortorum fit. Per ipsos etenim riuos aqua

fertur,atque ad vicinas hortorum partes distribuitur,tantúmque interualli hortorum cultores inter riuos faciunt,vt per id totum aqua quæ per distributionem intermedios locos ex riuis irrigatura est,meare valeat.

PLATO.

4 Ac primùm quidē riuos occultos sub constratione cutis & carnis, duas venas dorsales diuiserunt,sicut geminum erat corpus,in dextris nimirum & sinistris.

GALENVS.

Ab hortorum exemplo riuorum seu canalium,id est ὀχετῶν appellationem ad venas transtulit.Maximarum autem venarum meminit,à quibus omnes quæ in toto exiſtunt corpore, oriuntur:atque ipsas dorsales appellauit,quòd per totum dorsum ab internis nimirum ipsius regionibus extendantur. Vera igitur loquitur, cùm vasa quæ in dorso sunt,venas appellat, quandoquidem ita etiam ab antiquis(vt superius dictum est) arteriæ vocabantur: haud vera autem dicit, cùm duas idcirco esse venas ait, propterea quòd geminum sit corpus. Neque enim eiusdem speciei sunt dorsi vasa,cùm alterum tenuem ac pulsu priuatam habeat tunicam,alterum pulsantem venæque crassitudine quincuplā vel sexcuplam,quam peculiariter arteriam vocamus.Neque etiam ex iis alterum in dextris,alterum in sinistris est partibus,sed ambo in media spina sunt:ab vtraque

verò horum regione neruus vnus, alter in dextris, alter in ſiniſtris exiſtit.

PLATO.

§ Has autem ad ſpinam demiſerunt, genitalémq; medullam mediam comprehenderunt, vt & hæc quàm maximè pullulet, & bene fluens hinc & alia quaſi ad decliue effuſio facta, irrigationem æquabilem præbeat,

GALENVS.

Genitalem medullam, dorſalem intelligit, cùm & hæc vetus ſit opinio, ita vt hippocrates quoque eiuſdem particeps fuiſſe videatur: cenſuiſſeque à dorſali medulla ſemen ad maris pudendum deſcendere. Pullulare verò, id eſt θάλλειν medullam dixit, ob ſanguineorum vaſorum communicationem, quòd ſcilicet ab ipſis nutriatur. Atq; ad alias corporis particulas hinc ait æquabilem fieri effuſionem, tanquam ſanè ex magnis riuis in exiguos diſtributio fiat. Illud autem ἅτε ἐπὶ τὸ κάταντες, id eſt quaſi ad decliue, non admodum rectè dictum eſt. quippe ſublimiores partes quæ circa collum & caput ſunt, per venas nutriuntur. In iis igitur ſpinæ partibus, quæ infra ſeptum tranſuerſum ſunt, tum vena caua, tum maxima arteria ſuper vertebras incumbit, quouſque ad eiuſdem ſpinæ finem in crura ſciſsio facta fuerit, eis verò partibus quæ ſupra ſeptum ſunt, arteria quidem longiſsimè ſuper vertebras exporrigitur: ipſi verò vena parua adiacet, eas dúntaxat infernas thoracis

racis partes quæ in octo nothis costis habentur, nutriens. Reliqua autem tota spinæ pars superior, in qua tum quatuor primæ thoracis vertebræ, tum supra has etiam ad caput vsque vniuersæ colli vertebræ sitæ sunt, nec arteriam, nec venam sibi incumbentem habet. Sed nil (vt dixi) mirum est, ea, quæ ex anatome conspiciuntur ignorasse Platonem, quemadmodum etiam Homerum, qui ita cecinit.

totam venam abscidit ense,
Perpetuò quæ ad ceruicem per dorsa recurrit.

PLATO.

6 Post hæc partiendo circa caput venas, easque mutuò contrarias implicando, has quidem à dextris ad sinistra, illas verò à sinistris ad dextra corporis inclinando transmiserunt, vt capiti ad reliquum corpus vnà cum cute vinculum foret: quandoquidem caput secundum verticem à neruis in orbem non comprehendebatur: Atque *etiam vt sensuum pathos, id est affectio, ab vtrisque partibus in totum corpus distribueretur.*

GALENVS.

* * *

opinati sunt nonnulli venas partim ex sinistris ad dextra, partim ex dextris ad sinistra pertrasire. Qui verò diligentius dissecant, extrema ipsarum sibi mutuò vniri asserūt. quod & in aliis

etiam corporis partibus fit. Vinculum autem capitis, earum eſſe vnitionem exiſtimat, vera nimirum ipſius vincula ignorãs, maxima quidem quę in futuris ſunt, exigua verò, tum membranam pericranion, id eſt quæ circa caluariam eſt, tum ipſam cutim: quæ adeò omni alia corporis cute craſsior eſt, vt in interna ipſius parte quædam carni ſimilis ſubſtantia tenuis exporrigi, circáque caluariam conſtringi videatur. Neruum verò in capite nullum eſſe ait, tum quia nec voluntarios, id eſt προαιρετικοὺς, nec copulatiuos ſeu ligamẽtales, id eſt συνδετικοὺς appellatos, in capite eſſe ſciat, tum etiam: quia venarum cum neruis mutuam fieri complicationem ignoret. Cùm verò dicit, vt ſenſuum affectio in totũ corpus diſtribueretur: hoc etiam in loco haud intelligit ſenſus per neruos fieri: quod ſanè etiam nonnulli (vt diximus) ex antiquis medicis ignorarunt.

PLATO.

7 *Hinc iam aquæ ductum eiuſmodi quodam modo præparauerunt: quod faciliùs perſpiciemus, ſi hoc priùs inter nos conceſſum fuerit, quòd omnia quæ ex minutioribus conſtituta ſunt, maiora continent, quæ verò ex maioribus, minora cohibere non poſſunt. Ignis autem præ omnibus generibus, minutiſsimis conſtat partibus: vnde per aquam & terram, & aërem, & quæ ex eis* con

constituuntur, permeat: ipséque à nullo contineri potest. Idem de nostro ventriculo cogitandum, quòd esculenta & poculenta cùm in ipsum ingesta fuerint, continet: spiritum verò & ignem, qui longè tenuiorum sunt partium, quàm sit eius constitutio, continere haud potest.

GALENVS.

Aquæductum, id est ὑδραγωγίαν sanguinis lationem per venas, nomine à prædicta similitudine ad riuum translato appellauit. Nunc verò aquæductum fieri ait, spiritu nimirum vnà cum caliditate per ventré exeunte, ac déinde secum confractas nutrimenti particulas asportante. Caput porrò orationis breuiter simul ac clarè mihi dictum est. Quæ verò déinceps dicuntur intellectu dictúque difficilia sunt. Ob ídque postquam eorum explanationem in singulis dictionibus fecero, in vnum déinde compendium omnia colligam.

PLATO.

8 *His igitur Deus ad irrigationem à ventre ad venas traducendam abusus fuit.*

GALENVS.

His inquit præmemoratis spiritu & igne. Ignē enim nominat caliditatem quæ est in corpore, appellationem nimirum ab elemento ipsum generante transferens: omne enim calidum per ignis exuperantiam tale euadit.

PLATO.

9 *Rete enim ex aëre & igne cuiusmodi nassæ sunt, contexuit.*

GALENVS.

Piscatorum nassas, id est κύρτης intelligit, quas nisi quis priùs conspexerit, ea quæ dicentur, mente consequi non poterit, explicatu difficilia cùm sint, ita vt ab iis etiam qui nassas inspexere, vix intelligi possint. Si quis igitur maritimum domicilium habet, inspicere prius conetur piscatorum nassas: Si verò in locis incultis montuosísve habitet, at saltem talaros, id est calathos omninò vidit. Vbi igitur hos in basi quidem haud esse perforatos, supernum verò osculum reseratum habere excogitarit: animum sic deinde dicendis adhibeat.

PLATO.

10 *Quod duplices ad introitum nassulas habeat.*

GALENVS.

Excogitata abs te piscatorũ nassa, quod certè est rete simplex, in ipsa quoq; alteram nassam excogitato, magnæ quidem adsimilem, minorẽ tamen, contineri: quod porrò est rete ex funibus confectum (quemadmodum etiam totum rete fit) à basi magnæ nassæ exporrectũ: cuius sanè retis basis quidẽ illi communis existat, osculum verò nõ ad æqualem cum continenti nassa altitudinẽ ascẽdat, sed multò desinat inferiùs. Profectò si simplicem nassulam animo excogitaris: iam faciliùs dupli

pli

plicem contemplari poteris: qualis enim est ea quam explicui, talem & aliam in magna nassa cõtentam supponas. Cúmque hanc mente conceperis excogitato deinde ab vtraque nassula rete quoddam oblongum, ad osculum vsque magnæ nassæ extendi: ita vt piscibus in magnam nassam introitus bipartito sit scissus, cùm hi per vnum, alij per alterum ingrediãtur. Ita enim eueniet, vt quamuis à se ipsis mutuò disgregati sint pisces, in vna tamen magna nassa contineri dicantur: quẽadmodum sanè & alio modo, non in vna paruarũ nassarum, quas ἐγκύρτια, id est nassulas, appellauit.

PLATO.

11 *Quarum alteram rursus bicornem pertexuit.*

GALENVS.

Quarum inquit nassularũ alteram bicornem pertexuit. cõmuni autem vsu à Græcis lignum bicorne, id est, δίκρουν nominatur, quod duo habeat cornua. Plato verò nunc appellationem ad alterius nassulæ osculum transtulit, vt & secundum hoc ipsum eã duplicẽ animo contemplemur. Obscuritatẽ verò attulit, cùm haud necessaria, in hac sermonis parte interposuerit. clarior enim foret interpretatio, si nos diceremus, quẽadmodũ duas nassulas oratione descripsit, ita & osculũ in superiorem extremitatem magnæ nassæ terminari. Vult enim vt nos excogitemus, cutim quæ extrinsecus vniuerso corpori circumiecta est, externæ circunscriptioni magnæ nassæ comparari: quæ

verò veluti nassulæ vacuæ in ipsa cõtinentur eis quę intra cutim habẽtur regionibus, ei inquã quę secundũ ventrẽ, & ei quæ secundũ thoracẽ est, assimilari. Duæ enim ex his veluti tibiæ, id est αὐλοὶ, ad oris capacitatẽ ascẽdũt. Mihi verò in pręsenti, clarioris sermonis causa, excogitato nequaquam in corpore linguã cõtineri. Ita enim quæ in internã oris capacitatẽ ascendũt tibiæ, erunt tũ stomachus seu gula ex vẽtre: tum aspera vocata arteria perueniẽs ad pulmonẽ, in ea locatũ cauitate, quę alteri nassulæ similitudine respõdet. Per hoc igitur osculũ respiratio fit ingrediẽte & egrediẽte spiritu: per alterũ verò comesta & bibita in vẽtriculũ ferũtur. Plurima igitur vtrarumq; materiarũ portio hoc pacto per os in corpus intrat. Paucã verò portionẽ per vtrũq; osculum tum spiritus nimirum in ventrẽ, tũ potionis in asperam arteriã pulmonẽmq; simul ingredi vult. Cùm ipse ergo (vt diximus) interposuerit alterã nassularũ bicornẽ esse, obscurum sermonẽ, cuiq; etiã simul cõtradici posśit effecit. Respirationẽ enim asperę arterię bicornẽ esse dixit. Hoc autẽ dixit, propterea quòd respiratio nobis per nares & os fit: manducatio verò & potio, per os solũ. quo in loco accusandi cupidos contradicturos dico. Neq; enim duo illa cornua tũ quod per nares tũ quod per os procedit, alterius dũntaxat nassulæ esse dicent: quandoquidẽ os, alterius etiã nassulæ quæ ad vẽtrem est, communis est terminus. Postquam ergo iã intellectũ, excogitatúmq; est, quæ nam in nostro corpore magnæ nassæ, & quæ nassulis asśimilanda velit, ad alia deinceps eius verba accedendum est.

PLATO.

12 *Et ſanè à naſſulis veluti funes circulo per totum corpus ad retis extrema extendit.*

GALENVS.

Non amplius in piſcatorum naſsis reperitur quod huic proportione reſpondeat. neque enim in naſſulis ad continentis circuli rete funis vllus peruenit: cùm tota illa intercapedo vacua ſit: in nobis autem ex ventre & ex pulmone in totum corpus ad extremos vſque fines foras pertingunt venæ & arteriæ, quas funibus qui à naſſulis ad naſſas extenduntur, aſsimilat.

PLATO.

13 *Interiora igitur ipſius tricæ omnia ex igne. naſſulas autem & receptaculum aëri ſimilia conſtituit.*

GALENVS.

Tricam, id eſt πλόκανον hoc loco intelligit totũ id quod naſſæ adſimile eſt, quãdoquidem & intra ipſam etiam naſſulæ ſunt. Vult autẽ regionem ab his contentam aeri magis quàm igni ſimilem eſſe, atque ideo ſermoni de tota trica habito adiecit, naſſulas & receptaculum ἀεροειδῆ, id eſt aeri ſimilia eſſe. Naſſulæ igitur tales manifeſtò ſunt: vacua enim regio ſolum aerem continens in thorace apparet. Receptaculum verò cur aeri ſimile dictum fuerit, non item manifeſtum eſt. Videtur enim receptaculum, id eſt κύτος tanquam vnum corpus, de quo ſermo habeatur, ſignificare. Iſtud autem cum ſuperioribus pugnare videtur. Siquidem totum

tum naſſæ receptaculum tum à naſſu'is repletur, tum ab eo etiam vniuerſo quodcunque abhis in externam naſſæ circunſcriptionem peruenit: quò quatuor veluti funes extenſos à nobis excogitãdos eſſe inquibat, quos arterias venáſque eſſe diximus. Relinquitur ergo ſanè, vt prædictum naſſæ receptaculum, extrinſecũ ipſius rete eſſe excogitemus. Hoc enim eſt quod totam naſſæ ſubſtantiam cõſtituit. Quemadmodum igitur, quod inter naſſam & naſſulas erat, ab igne exuperari cogitabimus: ita etiã excogitari eſt neceſſe extrinſecum ipſius finem ab aere exuperari. * Nam quod eſt viſceris receptaculum, illud idem in nobis vtiq; ſit cutis, frigida exiſtens, vt ea quæ continentur * huic ambienti aeri continuum. Ac mihi ſanè videtur velle Plato circunſtantem aerem, qui tricæ contiguus eſt, portionem quandam naſſæ eſſe in hócque præcipuè eius ſermo obſcuritatem habuiſſe videtur. Si enim hoc ſupponatur, omnia ſibi mutuò in ſequenti conſentient oratione, ad quam accedere iam tempus eſt.

PLATO.

14 *Cúmque hæc aſſumpſiſſet, animali formato, hunc in modum circumpoſuit.*

GALENVS.

Prędicta ab ipſo trica re vera quidem ac per ſe ipſam non eſt: eius autem intelligẽtia per ſe ipſam ſumpta, ita poſteà animali accommodanda eſt.

PLATO.

15 *Alteram quidem naſſularum in os tra-*

ie-

*iecit: sed cùm & hæc ipsa duplex existat, hanc per arterias in pulmonem, illam apud arterias in ventrem demisit: Alteram verò partitus, vtranque ipsius partem per narium canales communem emisit: vt quando non per os iret altera, * ex hac omnia etiam illius fluxu replerentur.* Reliquum verò receptaculum *nassæ circa corpus quodcunque concauum in nobis est, circumplantauit.*

**Sic habēt antiqui co. ex impressis autē inuerti potest. Ex hac omnia etiā illius fluenta replerentur.*

GALENVS.

Non hoc dicit, quòd alteram nassularum in os demisit. nam deinceps vtique dixisset, alteram verò in hanc corporis partem demisit: sed ad tricā referens dixit: vt tota eius oratio talis vt dixi existat. Tres cùm sint tricæ, vna quidem quæ magna nassa est, duæ verò reliquæ quæ veluti nassulæ sunt: nassularum quidem tricam in os traiicit. sed cùm & hæc duplex existat: per arterias quidem alteram * ipsarum in pulmonem: apud arterias verò alteram in ventrem demisit. Cùm verò hæ ipsæ nassulæ duæ (vt dictum est) existant: alteram, quam sanè etiam priùs bicornem esse dixit, partitus, vtranque ipsius partem bipartito per canales narium communem emisit. Cur igitur communem ipsam dixerit, ipse mox declarat inquiens: vt quando non per os eat altera, ex hac omnia etiam illius, fluxu repleantur. Nam respiratio

rationis naſſula bicornis facta, duas ſpiritus vias habuit, vnam per os, alteram per nares, quæ ſanè, cùm fluxionis introitus qui per os fit, aliquo modo quieuerit, illius vicem ſuppleat. Hæc cùm de naſſulis dixiſſet Plato, mox dicenda ſubiungit. Vocat autem ipſas radios, id eſt ἀκτῖνας ab exuperante ſubſtantia ignis.

PLATO.

16 *Et ſanè vniuerſum iſtud, aliàs in naſſulas confluere molliter, nempe cùm aer ſit, fecit: aliàs verò à naſſulis quidem ſurſum fluere, per rete verò ipſum, tanquam rarum ſit corpus, tum intrò mergi, tum rurſus extrà emergere: internos verò ignis radios extenſos ſubſequi in vtranque partem migrante aëre. Hócque donec mortale conſiſtit animal, fieri nũquàm ceſſat. Huic ſanè generi* ἀναπνοὴν *&* ἐκπνοὴν, *id eſt reſpiratione & exſpirationem nomen, ab eo, qui cognomina poſuit, fuiſſe poſitum dicimus. Omne autem hoc opus, omníſque noſtra hæc affectio corpori quod irrigatur & refrigeratur, nutrimentum & vita extitit. Quando enim intrò foráſque reſpiratione eunte internus ignis connexus ſequitur,*

aſſi

*assiduè verò * diuisus, ventrem ingressus, esculenta poculentáque sumpsit: ea certè liquefacit, ac in minutas particulas diuidens, per exitus, per quos ipse proficiscitur, traducens veluti ex fonte in riuos, id est venas, ipsa hauriẽs, fluere per corpus tanquam per canalem, venarum fluenta facit.*

** διαιρούμενος, est in antiquis. Impressi cod. habẽt διαιωρούμενος, id est ad sublimia pene trans.*

GALENVS.

Cùm in memoriam nobis suggessisset, totam quidem istius corporis nassam, ad ipsam cutim, quæ extrinseco aeri continua est, terminari: vult quòd nos excogitemus ipsam in se ipsam veluti nassulas, duas aeris regiones, alterã in ventriculo, alterã in thorace habere: totum verò id quod inter has medium est, quod sanè est corpus, extensos ignis radios obtinere: quos rationi consentaneum est, vt nos excogitemus per arterias & venas extendi: & has ipsas esse vias lationis ad vtraque tum ab interiori ad exterius, tum rursus ab exteriori ad interius. Duas enim esse motiones sibi mutuò contrarias toti ipsi tricæ ait, aliquando quidem à nassulis ad ambientem vsque aerem, aliquando verò ab ipso aere ad nassulas latione facta. Quónam vero pacto motiones istæ fiant, & quid causæ sit cur nunquàm quandiu corpus viuit, cessent, in sequentibus dicet. Verùm in præsentiarum totum propositum sermonem in summam

mam redigens, motionem quæ ad vtraque fit, duplicem tum respirationem, tũ distributionem nutrimenti facere ait. Ego sanè totum id quod ex inspiratione & expiratione componitur, ἀναπνοὴν id est respirationem, antiquos ferè omnes medicos secutus, appellaui. Nam cùm tres sint res, vna quidem ipsa quæ introrsum fit latio, secunda quę extrorsum, & tertia quæ ex ambabus composita est: eam quidem spiritus lationem quæ introrsum fit, εἰσπνοὴν, id est inspirationem nominant: quæ verò extrorsum, ἐκπνοὴν, id est, exspirationem: quod verò ex ambobus componitur, ἀναπνοὴν, id est, respirationem appellant. Plato verò inspirationem ipsam, respirationem nuncupauit, quam in arteriam, asperam scilicet, & vẽtrem fieri ait. Sed cùm illa quæ extrorsum fit spiritus latio, eam quæ introrsum, in ea regione, quæ media inter nassulas & magnã nassam sita est, suscipiat: secari quidem asserit cibos & potus secundum eam quæ introrsum fit motionem lationémque totius tricæ: simul verò in corpus asportari caliditate & spiritu confractos. Hoc sanè est quæ à medicis ἀνάδοσις, id est distributio appellatur, nutrimento per venas & per arterias in omnes corporis particulas migrante. Quid autẽ caussæ sit, vt spiritus & caliditas vltro citróque ferãtur, post hæc ipse declarat.

PLATO.

17 Sed rursus inspiciamus quibus causis respirationis affectio in hunc modum qualis nunc est, facta fuerit, hoc sanè pacto. Cùm

vacuũ nullum ſit,in quod quippiam ex ijs quæ feruntur,poſsit ingredi.ſpiritus autem è nobis extra feratur:omnibus iam poſthac perſpicuum eſt,quòd is nõ in vacuum fertur,ſed proximum ſibi è ſua ſede pellit:idque quod pellitur,proximum etiam ſibi extrudit.Atque ſecundum hanc neceſsitatem quicquid in eam ſedem vnde ſpiritus exijt,circumtruditur,illuc ingrediens,ipſámque replens,ſpiritum comitatur.totúmque hoc inſtar rotæ quæ circumagatur,fit:propterà quòd vacuũ nullum eſt.Quare cùm pectus pulmóque extra ſpiritum emiſerint,rurſus replentur ab aere corpus ambiẽte,qui intrò per raras carnes mergitur & circumtruditur:rurſus verò aer reuertens,ac per corpus foras exiens,intrò reſpirationem per oris ac narium tranſitum circumpellit.

GALENVS.

Nec in hac oratione Plato primam reſpirationis cauſam attulit:quandoquidem poſtquam hãc abſoluit,aliam deinceps ſubſequentem inchoat, in hunc ſanè modum. Cauſa verò principij horũ hæc ſtatuenda eſt,&c.Quid igitur eſt id,quòd in præſenti oratione dixit?Ipſum profectò dogma per circumpulſionem(Græcè περίωσιν)appellatam, per quam vult reſpirationem perſpirationémque

fieri:Ita autē nos appellamus,respirationē quidē, id est ἀναπνοὴν vt diximus,quod ex inspiratione & exspiratione cōponitur,quādoper ós ambo fiunt: per spirationē verò,id est διαπνοὴν,quādo per totū corpus. Hæc autem vtraq; per circumpulsionem vult fieri,hoc pacto. Cùm per os exspiramus,accidere ait,vt qui ex nassulis extra fertur aer,externum aerem per cutim solam circumpellat,hic autem ad corporis profundum feratur,locum aeris extra per exspirationem migrantis replens:Cùm verò rursus aer in externam lationem,quę per cutim fit,impetum facit:tūc accidere ait,vt à calore & spiritu circumpulsus rursus externus aer, per os intra corpus feratur. Quę sanè res(vt diximus)inspiratio magis propriè quàm respiratio à medicis appellatur. Hanc autem circumpulsionē fieri ait Plato ob vacui necessitatē,id est,ne vllus locus,vacuus euadat.ob ídque cùm aliquid vacuatur,quod cōtinuum est sequitur:illius locum replens. quod Erasistratus τὴν πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθίαν,id est consecutionem ad id quod vacuatur, nominare solet,

PLATO.

18 *Causa verò principij horum hæc statuenda est,Omne animal omnino in sui ipsius sanguine venísque caliditatem veluti in seipso fontem quendam ignis existentem habet. quod sanè reti nassæ assimilatum,per medium extensum,totum ex igne contextum est.reli-*

qua verò quæcunq; extrinsecus sunt, ex aere. Calidum sanè secundum naturam in suam regionem foras ad id quod sibi cognatum est, migrare est fatendum. Cùm verò duo sint exitus, alter per corpus extra, alter per os ac nares: quando in alteram partem impetum fecerit, id quod in altera parte est, circumpellit. quod verò circumpulsum est, in ignem incidens, calefit: quod exit, refrigeratur. Cùm verò mutatur calor, & quæ ad alterum exitum sunt, calidiora fiunt, rursus quod illhuc vergit, calidius multò redditum, ad suam ipsius naturam migrans, id quod in altera parte est, circumpellit. id autē eadē patiens eadémq; retribuens semper, circulo ita huc illhúcque fluctuans, ab vtrisque elaboratum, respirationis & exspirationis generationem præbet.

GALENVS.

Apertè nunc indicauit regionem quę in profundo est, in qua ait esse veluti nassam quam fontem quendam ignis nominauit. Hanc igitur caliditatem sursum ad id quod sibi cognatum est, recurrere vult. Si igitur per oris exitum * caloris impetus migrare præuertit, calidum tunc internis cauitatibus aeri similibus incidens, simul quidem secare ac frangere ea quæ in ipsis cauitati-

bus sunt, simul verò extrinsecum quoq; aerem secum trahere ait: sicque vsu venire, vt id quod circumpulsum est, in calidum, quem sanè ignem appellauit, incidens, calefiat: quod verò exit, refrigeretur. Túncque rursus sequi, vt quod calefactum est, ad sibi cognatum per externa superficiem recurrat: hócq; rursus consequatur is qui in internis cauitatibus est aer, quem mox sequatur is qui vsque ad os est, quem rursus externus cōsequatur ab exeunte circumpulsus, (propterea quòd nulla sit vacua regio, quæ id quod à corpore extra fertur, suscipiat,) & in hunc modum rursus pulsus vicinus aer, ipse quoque rursus cōtinuum pellat, ac ille itidem eum qui post ipsum est: quousque tandem in hac circumpulsione rursus in id quod ex corpore vacuatur aer ipsum replens aduenerit. Eiusmodi igitur motio non exquisitus fit circulus, qui ad eadem omnino circūfertur, sed vt ipse dixit ἔνθα καὶ ἔνθα, id est huc & illhuc. In hócq; Platonis opinio ab Academicorum opinione, non quemadmodum Erasistratus dicebat, differt. Volunt enim Academici vt per exquisitum circulū perpetuò aer ad eadem ac simili modo circumferatur. Plato verò non per circulum vult, sed per duos, vt quispiam dicat, semicirculos, qui cōtrario inter se motu moueantur.

PLATO.

19 *Quin etiam causæ affectionum quæ ob cucurbitulas medicas fiunt, atque etiam potiones, & eorum insuper quæ iaciuntur siue*

emis

emittantur sublimia, siue deferantur humi, hoc vtique modo tractandæ sunt. Soni prætereà quicunque veloces & tardi, acuti & graues videntur, aliàs dissoni propter motionis quæ in nobis ab ipsis fit, dißimilitudinem, aliàs consoni propter similitudinem. Priorum enim velociorúmque motiones cessantes iámque ad simile progressas, tardiores ipsi soni illis, déinceps sese offerentes illásque mouentes, comprehendunt: comprehendentes verò, non aliam quidem motionem inijciendo perturbant, sed tardioris lationis initium secundum principium velocioris inducunt. Dum verò desinentis motionis similitudinem accommodant, vnam ex acuta & graui affectionem contemperant. Vnde insipientibus voluptatem, sapientibus gaudiũ propter diuinæ harmoniæ imitationem in mortalibus lationibus factam tribuunt. Eadem ratio est de omnibus aquarum fluentis, de fulminum casu, de admirabili illo electri attractu, herculeorúmque lapidum. Horũ enim omnium nulli sanè attractio vnquam est. Sed cùm vacuũ nullum sit, & hæc

sese mutuò circumpellant, concretáque & discreta in suam sedem singula transeuntia migrent: diligenti harum rerum inuestigatori ex mutuis affectionibus complicatis omnia admirabiliter fabricata esse videbuntur.

GALENVS.

Haud scio quid Platoni visum fuerit, vt circũpulsionis opinionẽ potius, quàm attractionis eligeret, in hoc solo ferè ab Hippocrate discrepans. Nã quòd respiratio, siue ea opus siue affectio appellãda sit, nõ per circumpulsionẽ fiat, Erasistratus Hestiæi opinionẽ redarguens ostẽdit. Quòd verò attractio inter naturales facultates maximè præcipua sit, tum in tractatione de facultatibus naturalibus in primo statim libro ostensum est, tum etiã apertè antè quàm lõgioribus verbis demõstretur, apparet. Siquis enim tibiam vel arundinẽ vtrinq; perforatam in aquã demittẽs, ore aerẽ attraxerit, aqua succedet, nulla alia causa actionem quæ per attractionẽ fit præcedente. Nostrũ igitur est quotiescũq; voluerimus, labris arundini circũiectis, quod in ea continetur, ad nosmetipsos trahere. Quòd si hoc nostrũ opus non est, haud quaquam principiũ motiõis ex nobis habebit. Sed & ipsum etiã cor, quãuis ex animali extractũ fuerit, motiõnẽ diutius tum in cõtractione, tum in dilatatione seruare conspicitur. Quemadmodũ igitur in cõtractione cor id quod in se ipso cõtinetur, apertè exprimit: ita quoq; in dilatatione quod repleturũ est id quod ex eo vacuatum fuit, attrahit. *

PRINCIPIVM PRIMI COMMENTARII IN LIBRVM PRIMVM EPIDEMIORVM HIPPOCRATIS,

*

QVOD IN ALIIS IMPRESsionibus desiderabatur, nunc primùm à Nicolao Machello Medico Mutinensi Latinitate donatum.

*

ARGVMENTVM.

Liber Hippocratis legitimus, in cuius prima parte austrina, squalida, ac veluti nebulosa tempestas describitur.

ON hoc quidem libro Hippocrates Cous agere instituit de propriis cuiusque regionis morbis, sicut sanè aliàs nonnunquã, quòd ferè sermo ipsius omnis sit de morbis qui passim grassantes nominantur, qui ab regionalibus sic differunt: quòd hi quidem per aliquod tempus aliquam re-

gionem peruadunt:hi verò incolas, ac si cognati essent, nullo non tempore comitentur. Quo factum est, vt in libro de aquis, aere, & locis regionales ægritudines docuerit, quæ per singulas habitationes fiant: hoc autem loco ægritudines, quæ per aliquod tempus passim vel ciuitates, vel nationes adoriantur. Et consueuit quidem ambo hæc ægritudinum genera & communia, & passim grassantia nuncupare, cęteras verò omnes σποραδικάς, id est dispersas, scilicet quæ non omnino multos, sed seorsum vnumquenque præhendunt. Nam sæpius Græci σπείρειν pro dispergere, & ab inuicem separare vsurparunt. Et ad eum modum Thucydides de iuuenibus ait, Vere autem alii in alia ciuitatis parte dispersi perierunt. Horum autem morborum sicut generatio, ita & causa communis. Cùm igitur tres sint causæ à quibus morbi auspicantur. vna quidem in iis quæ offeruntur, altera verò in operibus quæ obimus, & tertia in iis quæ extrinsecus occurrunt nobis: per vnamquanque communes morbi fieri consueuere, ac præsertim quidem per affectum aeris nos ambientis. Non enim frequenter accidit, vt per ingestos cibos morbus communis ciuitatem, vel nationem, vel exercitum peruadat, sicut neque per communes tum occupationes, tum labores. At continens nos aer si immoderatius calefiat, vel frigescat, vel humescat, vel siccescat, corporum symmetriam, quæ sanitas est, confundit, interturbat, ac corrumpit. Aliis verò causis neque omnibus simul obuiamus, neque integrum diem subiicimur, sed aer solus extrinsecus

omnes ambit,& inſpiratur. Nõ enim fieri poteſt, quin corporum animantium temperaturæ cum eius permutatione afficiantur ac permutentur. Et propterea vt Hippocrates ipſe docet, verè quidem, humorum temperatiſsimus in bene temperata conſtitutione abundat: hyeme pituita, frigidiſsimus humor in frigidiſsima tempeſtate: ſicuti flaua bilis calidiſsimus humor in calidiſsima hora: & reliquus ſcilicet bilis atra autumno, peruſtis in æſtate duobus ſuccis, ſcilicet ſanguine & pallida, quæ etiam flaua bilis nominatur. Sic demum etiam morbi pro ratione vniuſcuiuſque tempeſtatis fiunt, ſimilitudinem habẽtes cum natura ſucci exuberantis. At ſi per dictarum tempeſtatum appellationes dicti generarentur ſucci, quî fieret vt à ſua temperatura aliquando degenerantes, alios generarent? Quia verò vnaquæq; pro ratione ſuæ temperaturæ ac non propter nomen, prædictos ſuccos auget, fit vt quando ambientis nos aeris temperatura permutatur, permutentur etiam ſucci neceſsitate cogente. Sicut ipſe dicebat in Aphoriſmis. In tempeſtatibus ſi eadem die nunc quidem æſtus, nunc verò frigus fiat, morbos autumnales expectare oportet. Sicut cùm ſingulæ tempeſtates propriam temperaturam ſeruabant, pro ſuarum naturarum ratione morbi creabantur, ita ſi præter naturam permutentur, ad conſtitutionis æmulationem morbi fient. Cur igitur in vnaquaque tempeſtate non omnes vno & eodem morbo capiuntur? Quoniam ſanè non parum ab inuicem diſtant, & per connatas naturas, & per ætates, necnon per vi-

uendi formas. Quocirca hic quidem facilè cedet malitiæ temperaturæ præsentis tempestatis: alius verò quàm multùm repugnabit: alius verò læde- tur omnino nihil: alius verò per malam viuendi rationem priùs morbo occupabitur, quàm tem- pestatis sentiat læsionem. Nam sicut cùm ab am- biēte lædebatur, tali ægritudine capiebatur, quæ illius temperaturæ responderet, ita fiet, vt ægrotet pro delicti ratione, quod cō- mittitur in viuēdi forma. Hæc igitur quicunq; nouit non] solùm qui in singulis tempestatibus emergunt, &c.

*

ORIB

ORIBASII DE CVCVRBITVLIS, SCARIFI-*catione*, *Hirudinibus*, *Deriuatione*, & *Reuulsione sermo*, *in septimo*, & *octauo Medicinalium colle-ctionum ad Iulianum Imperatorem libro*,

*

AVGVSTINO GADALDI-NO MVTINENSI IN-TERPRETE.

*

EX LIBRO SEPTIMO.

De Cucurbitula ex libris Galeni.

CAP. XV.

VCVRBITVLAE euacuatis priùs corporibus vtiles sunt. Nam vbi ea plethorica sunt, cucurbitulis non vtimur. Eadem etiam ratione vbi cerebrum eiúsq; membranæ phlegmone vexantur, cucurbitulis in affectuum principiis non vtimur,

mur, quemadmodum sanè nec in vlla alia particula phlegmone laborante: sed vbi tum nihil amplius influxerit, tum totum corpus antè vacuauerimus, vsúsq; postularit, vt aliquid eorum quæ in parte phlegmone laborante continentur, moueamus, eruamúsq; vel ad exteriora extrahamus. Dum verò affectus etiamnum fiunt, cucurbitula minimè membris laborare incipientibus, sed iis quæ his continuata sunt, reuulsionis causa imponenda est: in principio verò repellentibus est vtendum.

De Cucurbitula ex libris Antylli, ex secundo sermone de euacuantibus remedijs.

CAP. XVI.

IN mediocri dolore, & in similibus, leuibus vtimur cucurbitulis, quæ scilicet sine incisione aptantur. At in quibus roborare volumus, vehementibus est vtendum. In oppletis verò particulis, quemadmodum & in iis quæ à corrupta vexantur materia, cum incisione admouemus. Oportet autem, antequam eas adhibeamus, vêtrem iam emollitum fuisse: aut omnino nullam infestantium excrementorum adesse suspicionem: ac priùs comedisse omnino, vel aquam priùs bibisse à leui nutrimento & iam subducto. Maximè verò oportet, si sanguinem detrahere volumus, vt primò pars parum * circumliniatur: Posteà si ruborem sufficientem tumorémque à cucurbitula acquisierit, scarificetur: sin minùs, tertiò cucurbitula affigi debet, quousque pars tum tumefacta, tum rubefacta fuerit. Quòd si ne tunc quidem tumor nec rubor effectus fuerit, spongiis part

** Al. fricetur.*

partes fouendæ sunt, quousque coloris euadant phœnicei: & ita deinceps scarificandæ. At si quis præcognouerit corpora non rubefacta iri, veluti in iis qui pingue habent abdomen, vel in refrigeratis, & in mulieribus, quæ pepererint: ante cucurbitularum applicationem cataplasma illis partibus imponendum est. Aliquando verò tumor validus à leuibus cucurbitulis fit, & colore liuidior: ac postquam scarificatus fuerit, parum vel nihil effluit: cùm sanguis crassior existat, & quod antestat, sit carnosius. Itaque in his, spongiis præcipuè fouendus est locus, ac tenuis, bené- que fluxilis reddendus est sanguis. Cauendum porrò est ne propè mammas cucurbitulæ ponantur: incidentes enim interdum in ipsas mammæ, & admodum tumescentes, difficilem reddunt auulsionem. Sanè applicandæ sunt cucurbitulæ cum modico igne: nam si vehementes apponantur, vapore inflammantes contendentésque corpora, nihil effatu dignum attrahunt. Notum autem est ita figurandas esse partes, vt sanguis in ipsis non immoretur, crassescénsq; impedimento sit effluxioni: sed vt pronus ad inferiora effluat. Post ablationem verò cucurbitularum, si quod extractum fuerit, satis sit, partes posteà curabimus: si nó satis, cucurbitulas denuò apponemus. In capite cum multo igne haud sunt infigendæ: vehementer enim attrahunt, difficultérq; auelluntur: Quæ verò cum mediocri igne affiguntur, id quod opus est, perficiunt. Quando autem non possunt nisi difficulter auelli, spongiis ex calida eas circumplecti oportet: sic enim remittuntur:

tur:quòd si ne ita quoque remittantur, perforare ipsas oportet.

De Cucurbitularum differentia à materia & à figura sumpta.

Cucurbitularum differentiæ à materia sumptæ tres sunt, vitreæ, corneæ, æneæ. Nam argenteas, quia vehementiùs igniuntur, reiicimus. Aenearum frequentior est vsus. Vti etiam vitreis possemus, in quibus sanguinis vacuationem considerare opus est. Corneis item in capite vti possemus, vbi æneas difficulter auulsas iri existimaremus: & in timidis quoque, quia ob flammam perterrefiunt. Quod ad figuram spectat, differentia præcipuè in æneis est. Sanè elatiores, humilioribus magis attrahunt. Humiliores in capite magis accommodantur: propterea quòd haud vehementer trahunt. Quæ plana habent labra, corporibus latitudinem habentibus: quæ resima, curuis & gracilibus commodiùs affiguntur. Quæ acutum os habent, illis competunt, in quibus scarificatione quidem non vtimur, sed per leuium cucurbitularum applicationem vehementer attrahere volumus, labrorum acumine ad attractionis violentiam conferente. Quæ obtusa habent labra, tum in aliis membris, tum præcipuè in capite vtiliter applicantur. Aenearum cucurbitularum tractus, quemadmodum etiam vitrearum, per ignem fit: cornearum, sine igne. Quippe in extremo sunt perforatæ: cúmq; aptantur, vehementiùs à nobis ore per foramen exuguntur, sicq; attrahunt. Statim verò foramen digito cerâve clauditur.

De Cucurbitulis ex libris Herodoti, ex sermonibus de euacuantibus remedijs.

CAP. XVII.

CVcurbitula verò potest *capitis materiam vacuare, dolorem soluere, phlegmonem minuere, inflationes discutere, appetentias reuocare, imbecillum exolutúmq; stomachum roborare, animi defectiones remouere: quæ in profundo sunt, ad superficiem transferre, fluxiones exiccare, sanguinis eruptiones cohibere, mensium circuitus suggerere, φθοροποιοὺς δυνάμεις, id est, facultates corruptionem inducentes, [seu medicamenta mortifera] attrahere, rigoribus finem imponere, circuitus soluere, à cataphora, id est inclinatione in somnũ excitare, somnos conciliare, grauitates alleuare. Hæ & his similes sunt cucurbitularum facultates.

De Scarificatione ex Antyllo, ex sermonibus de euacuantibus remedijs.

CAP. XVIII.

SCarificamus partes corporis, tum quæ phlegmone, tum quæ scirrho laborant, siue distentæ eæ sint doloréq; affligantur, siue fluxionibus fuerint vexatæ: nimirum vbi iam fluxio constiterit, aut acris materia adsit, aut vbi virulenta facultas extrinsecus inciderit, aut cùm ex aliis partibus in aliam, traducere materiam studemus, sicuti crura affecto capite scarificamus: aut vbi materiam in corpore redundantem minuere volumus, præcipuéq; cum redundantia fiat ob materiæ, quæ de more expelli sit solita, suppresiionẽ, quemadmodum suppresis hæmorrhoidibus, crura scarificamus,

mus. Sanè pars quæ ſcarificari debet, priùs ſi fieri poteſt, lauanda eſt: ſin minùs aqua tepida quouſq; rubefiat, eſt perfundenda, aut ſpongiis fouenda, aut ſoli igní ve exponenda, ac poſteà ſcarificanda. Infigendæ verò ſunt inciſiones, in cruribus quidem & abdomine, κατ' ἰθυωρίαν, (id eſt per rectitudinem, ſeu longitudinem:) in thorace item, & dorſo ac ceruice, eodem modo: in capite verò ſecundum capillorum poſitionem: in fronte autem per tranſuerſum. Magnitudine porrò inter ſeſe ſint æquales inciſiones: & quæ inter eas ſunt inter ualla, inter ſeſe æqualia ſint: Scarificationiſq; initium ab infernis partibus ſumatur. Ita enim ſanguis ad ſuperficiarias partes decurrens, eam quæ ſcarificari deinceps debebit, non obſcurabit. Inciſionũ ſitus per æquales inter ſe ordines fiat. Scarificatio autem non κατὰ πληγὴν, id eſt per percuſſionem, ſed κατὰ συρμὸν, id eſt per tractum eſt facienda. Hoc enim pacto citra dolorem fiet.

De Scarificatione ex libris Apollonij.

CAP. XIX.

CVm ad corroborationem & ad quácunque corporis conſeruationem plurimam etiam haberi vtilitatem ex ſanguine compererim, qui ſæpiſsimè quidem quantitate abundat, aliquando verò ſecundum qualitatem in deterius peruertitur: opinatus ipſe ſum, vbi ipſe abundat, imminutionem, vbi corruptus eſt, alterationem conuenire. Venas igitur ſæpius eodem anno ſecare, non eſſe idoneum arbitratus ſum: conſiderans quòd vnà cum ſanguine multus etiam ſpiritus vitalis excernitur: dum autem hic abſumitur frequen

quentiùs, vniuersa corporis moles refrigeratur, & omnia naturalia opera deteriora euadunt. Iudicaui ergo ab ignobilißimis particulis, ficuti à cruribus, sanguinis extractionem per scarificationem fieri debere: quãtitate habitu hominis vsúq; mensurata. Optimum verò præsidium est tum ad conseruationẽ sanitatis, tum ad eiusdẽ recuperationem, vbi ipsa deprauata fuerit * * vel ab aliquibus eiuscemodi causis. Nemo tamẽ me phlebotomiã explodere suspicetur. Ego enim illã in maximis periculosißimisq; affectibus nõ omitto: in quibus sanè abunde affatímq; sanguinẽ effundere est opus. Nã próinde vt affectus sunt vehementes, ita quoq; affatim vacuationes faciendæ sunt. Plethoram autẽ cõmoderatam, quæ aliquid mali factura sit, ac iam conuersionẽ in morbosum statũ attingat, tibia quæ scarificationibus vexata fuerit, innoxiámq; totam quã volumus sanguinis illigationem reddiderit, citra validam totius molis cõmotionem, soluit. Sæpius enim plus quã par sit, cõgregatur. Quare tardandum nõ est, vt, quotiescunq; plenitudinis signa inciderint, ipsam eo quo ostẽdimus pacto, tollamus. Præstat enim tum viscera, tum quæ in toto corpore sunt vasa, intẽperanter nõ repleri (id est μὴ σφριγᾶν) neq; distendi, sed potius interminata quadam relaxatione esse, vt naturalis spiritus expeditè permeare poßit.

Scarificationem mulieribus quæ probè non purgantur, aliísque multis affectibus prodesse.

CAP. XX.

MVlieribus, quibus purgatio prosperè nõ succedit, scarificatio mirè auxiliatur. Nã quod

illhic ad debitam purgationem deerat, id hac via vacuatur. Statutum autem purgationis tempus expectare oportet: túncq; cùm nihil vel parum sponte fluxerit, tãtopere detrahente hoc auxilio vti debemus, quãtopere vsus postularit. Quibusdam etiã mulieribus, vt de more menstruę purgationes iterum redirent, hoc auxiliũ maximè contulit. Nam continua in inferiores partes sanguinis eductio, inclinationem viámque ipsi præbet. Ego sanè etiã valde ætate prouectas, quibus iampridem nihil menstrui ferebatur, vbi aliqua corporea molestia cõflictarentur, hac curatione subleuo. Hæc enim mulierum propria est, multúmq; habet efficaciæ: quippe quæ naturalis excretionis modũ imitetur. Porrò vacuare interdũ soleo scalpello, id est smilio: interdũ autem per hirudinum applicationem. Oculos etiam cùm quidã ex lõgo tempore ab incessabili fluxione infectos haberet, hoc præsidio sanatus est: cùm nos aliis etiã localibus circa oculos auxiliis vsi fuissemus, totiúsque corporis curam gessissemus. Senex etiam quidã, cùm priùs quidẽ longis, posteà verò breuioribus interiectis interuallis, à strangulosa circa pulmonem angustia vexaretur, simili modo curatus est. Ea autem quantitas, quæ conueniens esse videbitur, vacuãda est, refrigeratióq; est vitanda: ac nutrimentũ deinceps commoderatum, tribus quatuórve diebus est exhibendum. Et sanè dum pestilentia vehemens Asiam deprehendisset, multósq; perdidisset, méque etiã morbus attigisset: secunda morbi die, remissiõe febris facta, crus scarificaui, duásq; ferè sanguinis libras detraxi: hácq; de cau-

sa

sa periculum vitaui. Pleriq; igitur etiam alij hoc præsidio vsi, superstites euasere. Erant enim pleni tudinis signa. Illíq; precipuè saluabantur, qui sanguinẽ copiosum exhauriebant. Igitur capitis etiã dolores moderatos, tonsillarũ, id est paristhmiõn phlegmonas, ac dolores circa latera recentes tollit. Nã diuturniora eiuscemodi symptomata locis libus scarificationibus dissoluimus. Quin & qui à morbo resumuntur, difficultérq; in naturalem sibi ipsis habitudinẽ redeunt, nihil æquè sanè ad conuenientem bonámq; renutritionem ducit, vt sanguinis per scarificationem exhauritio.

De Hirudinibus ex libris Antylli, ex sermonibus de euacuantibus remedijs.

CAP. XXI.

QVidam captas hirudines diu includunt, eísque ad multa vtuntur. Ipsæ enim si mitéscunt, carnem facilè apprehendunt: cùm aliæ nõnunquam peregrinè sese gerant. Oportet autem has quidem, cùm primùm eas experti fuerimus, applicare: quę verò nuper captæ sunt, per dies seruare, exiguum sanguinis pro nutrimento iniiciẽtes. Ita enim earũ virulentia * transpirabit. Sanè cùm eis vti volumus, locus cui hirudines applicandæ sunt, nitro priùs fricãdus, ac sanguine alicuius animalis, vel argilla humida inungendus, vel fouẽdus, vel vnguibus scalpendus: promptiùs enim apprehendent. Oportet autem ipsas in aquã tepidam & puram, in vase lato magnóq; contentam, iniicere, vt commotæ virus abiiciant: mox vbi eas spongia comprehenderimus, ac mucorem lentorémq; purgauerimus, manu admouebimus.

**alias exprimetur.*

Atque vbi omnes inhæserint, oleum tepidũ particulæ, ne refrigescat, infundemus. At si manibus pedibúsve affigendę sunt, pars ipsa in aquam, vbi hirudines sunt, iniicienda est. Quòd si etiam eis vbi repletę fuerint, vti oportuerit, vel quia paucę hirudines præsto adfuerint, vel quia paucæ apprehenderint, earum caudas forpice incidere oportet. Nam effluente sanguine trahere nunquàm desinunt, quousque nos salem, vel nitrum, vel cinerem, earum osculis inspergamus. Vbi verò exciderint, si locus cucurbitulam capere potuerit, per eius appositionem, virus extrahere debemus: validè nimirum ipsam apponentes, celeritérque auellentes. Si verò cucurbitulæ capax non fuerit, spõgiis fouendus is est. Cæterũ si corpora vel oscula sublacryment, mannam, vel cuminum, vel farinã inspergito, ac posteà lanam pauco madentẽ oleo conuoluito: sin sanguis etiam inde erumpat, linteola, vel aranearum telas ex aceto iniicito: aut gallam vstam, aut spongiam nouam pice liquida intinctam ac vstam, imponito: déinde chartula aceto irrigata imponenda ac illiganda est. Hæc autem in partibus quæ in medio corpore habentur, sunt peragenda. Nã in brachiis & cruribus, quæ Græcè vno nomine κῶλα, id est membra longa appellantur, solum etiam vinculum pro cohibendo sanguine satis est: quod postero die soluẽdum est. Síque sanguis constiterit, abiiciendum: si verò non constiterit, eisdem vtendum est. Scire autem oportet hirudines non ex profundo sanguinem trahere, sed eum qui carnibus adiacet, exugere. Eas autẽ in illis vsurpamus hominibus, qui

qui ſcarificationum inciſiones pertimeſcunt:vel in illis partibus,in quibus cucurbitula ob earum paruitatem, vel gibboſitatem & inæqualitatem aptari non poteſt. Hirudines auellimus,quando eius ſanguinis quem arbitramur exhauriri oportere,dimidiam partem attractam fuiſſe coniecerimus. Et poſteà vſq; adeò effluere permittimus, quoad qui ſatis ſit,excretus fuerit. Quoniam verò particula tum ab hirudinibus,quæ natura frigidæ ſunt,tum ab aere refrigeratur,fouenda ipſa eſt,ac recalfacienda:ſanguiníſque fluxus non per refrigerantia,ſed per aſtringentia & emplaſtica, vt diximus,eſt cohibendus.

De Hirudinibus ex Menemacho.

CAP. XXII.

Hirudines locis affectis applicantur,vel eis qui proximi non pinguibus ſunt. Nã oleum earũ appetentiam ſubuertit. Porrò in anguſtiam ſtricti calami ab vtraque parte haud perforati, vel per quidpiam ſimile,cùm aptandæ ſunt,demitti debent. Earum numerus à duabus magnitudinibus loci nimirum & affectionis, ſumendus eſt. Auferantur, oleo calido earum labiis infuſo.

* * Quod poſt earum ablationem effluit, digitus impoſitus cohibet. Excretionis quantitas ab hirudinum erectione conſpicitur:ſed euidentiùs ea etiã apparet,ſi congregata fuerit, quãdo hirudines à corporibus diuulſæ,ſanguinem euomuerint. * * Sanè loci, quibus aptari hirudines debent, ſuperficietenus ſcarificandi ſunt:vbi enim illæ ſanguinẽ guſtauerint,auidiùs ipſum appetunt.

EX LIBRO OCTAVO.

De Deriuatione ex libris Galeni.

CAP. XVIII.

DEriuatio (Græcè parocheteusis) eiusdem est generis cum euacuatione facta per particulam, quæ fluxionem suscipit. Fit autem per aliquam vicinarum partium. Exempli causa. Quando per gurgulionem vel palatum fertur fluxio, per nares certè ipsius deriuatio congruenter fiet, irritatione à nobis facta vel prouocatione per acria medicamenta. Quando verò ad oculos vel aures succi vergunt, deriuare ipsos non in nares tantum, sed & in ipsum etiam os debemus, medicamentum id, quod ex origano & sapa confectum est, ídq; etiam quod ex sinapi constat, diluenda gargarizandáq; exhibentes. Scimus etiam quòd staphisagria, id est pedicularis herba, commanducata, pyrethrum, omniáq; id genus acria, succorum abundantiam, quæ in oculos vel aures ex capite fertur, ad os traducũt. Deriuatio etiam fit si id quod per asperam arteriam in pulmonem defluit, ad stomachũ diuertamus. Hoc enim magis eligendum: Nec secus etiam si mulieri per sedis venas sanguis irrumpat, eúmq; ad vteri venas traducamus. Riuare igitur (Græcè ὀχετίνειν) est per riuos ducere: Deriuare verò (id est παροχετίνειν) est à riuis ad latera diuertere.

De Reuulsione ex Galeni libris.

CAP. XIX.

VEhementissimos succorum influxus reuulsoriis præsidiis confertim ingruere prohibemus.

mus. Reuulſoria autem præſidia ſunt, vincula quidem brachiorum & crurum, id eſt, τ͂ κώλων, vbi ſucci in thoracem & ventrem inclinant: Vomitus autem, vbi ad inferiora declinant: Quemadmodum etiam acres clyſteres, vbi ad vomitum vergunt. Has verò ambas ſuccorum inclinationes, eam inquam quæ per ſuperiorem, & eam quæ per inferiorem ventrem fit, ad vrinas ac ſudores retrahes. Quin & vrinas quoque tum ad ſudores, tum ad alui quoque deiectiones reuelles. Reuulſorium etiam præſidium eſt, quæ iuxta mammas apponitur cucurbitula. Quæ verò hypochondriis affiguntur, ſæpenumero ſanguinis ad nares impetum potenter reuulſiſſe conſpexiſtis: quemadmodum etiam ſanè immodicas per vterum irruptiones. Acria etiam medicamenta brachiis & manibus, id eſt, τοῖς κώλοις, impoſita, ſuccos ad caput viſceráque vergentes, reuellunt. In ſumma, reuulſio facienda eſt, deórſum quidem, vbi ſucci ad ſuperiora: ſurſum, vbi ad inferiora vergũt: & vbi introrſum, ad exteriora: vbi extrorſum, ad interiora. Ita quoq; ſi dextrorſum inclinant, in ſiniſtram: ſi ſiniſtrorſum, ad dextram reuulſio facienda eſt: Sic ſanè fluxiones quæ retro inclinant, in priora reuellendæ: quæ in priora, in poſteriorem regionem abducendæ ſunt.

FINIS ALIQVOT
OPVSCVLORVM
GALENI.
*

Lugduni,
EXCVDEBAT
PHILIBERTVS
ROLLETIVS.

